

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

2023 • XVI. évfolyam • 4. szám

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL
2023 • XVI. évfolyam • 4. szám
2023. december 20.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerző
Vörös-Illés Ivett (szerk.)
voros-illes.ivett@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Rózsa Andrea
rozsa.andrea@aki.gov.hu

Kiadó

1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: +36 1 217 1011
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport – publikacio@aki.gov.hu

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	3
Summary	4
Módszertani megjegyzések	5
Agrár- és vidékfejlesztési támogatások	6
Közvetlen termelői támogatások	9
Vidékfejlesztési és halászati programok	10
Piaci és egyéb támogatások	13
Nemzeti támogatások	14
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	16
Állattenyésztési támogatások	17
Szántóföldi növénytermesztők támogatása	18
Kertészeti ágazat támogatása	19
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban	20
Élelmiszeripar támogatása	20
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	22
Az egyéni gazdaságok hitelállománya a mezőgazdaságban	23
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya	30
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban	36
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel	37
Növekedési Hitelprogram	40
MFB-hitelprogramok	42
EXIM-konstrukciók	43
Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban	44
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	46
Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállománya	48
Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya	49
Kedvezményes finanszírozás az élelmiszeriparban	54
EXIM-konstrukciók	54
Növekedési Hitelprogram	56
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel	58
MFB-hitelprogramok	59
Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban	60
Ágazati csódráták	61
Hitelezési felmérés	62
Hitelfedezettség	63
Jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatai	64

Összefoglaló

- A 2021–2022-es átmeneti évek után 2023. január 1-jén hatályba lépett a 2023–2027-es időszakra szóló Közös Agrárpolitika. Ezzel párhuzamosan tart még a 2014–2020-as ciklus lezárása.
- Agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra 895,6 milliárd forintot fizettek ki szeptember 30-ig. A folyósított támogatási összeg 58,2 százaléka (521,3 milliárd forint) európai uniós forrásból származott, 41,8 százalékát (374,3 milliárd forint) hazai költségvetésből fizették ki.
- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások között a Vidékfejlesztési Program kifizetései domináltak (63,6 százalék), melyek megközelítették az 570 milliárd forintot. A közvetlen támogatások a kifizetések csaknem egynegyedét (23,5 százalék) képezték, 210,4 milliárd forint kifizetésére került sor szeptember 30-ig. A nemzeti támogatásokra 98,4, a piaci és egyéb támogatásokra együttesen 17,3 milliárd forintot folyósítottak az év első kilenc hónapjában.
- Az egyes ágazatok támogatottságát vizsgálva elmondható, hogy a szántóföldi növénytermesztők kapták a támogatások csaknem negyedét, míg az állattenyésztők a támogatások 17,3 százalékát használhatták fel, a kertészet részesedése pedig csupán 5,5 százalék volt.
- A nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2022. évi időjárás okozta rendkívüli mértékű károk kompenzálására 50,6 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a jogosult termelők számára.
- A **mezőgazdaság** hitelállománya 2,2 százalékkal 1047,9 milliárd forintra emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Ezen belül a kedvezményes hitelek aránya 69,0 százalékot, a piaci hitelek részesedése pedig 31,0 százalékot tett ki 2023. szeptember 30-án.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya csökkent, 7,8 százalékkal 377,0 milliárd forintra mérséklődött. A hitelállományon belül a beruházási hitelek voltak továbbra is túlsúlyban, bár állományuk 10,6 százalékkal visszaesett. A hitelek zöme a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta. A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 4,3 milliárd forinttal volt kevesebb az egy évvel korábbi értékénél.
- A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 8,8 százalékkal 670,9 milliárd forintra emelkedett. A növekedés a beruházási és az éven belüli hiteleknél jelentkezett. A hitelállományból legnagyobb mértékben az állattenyésztési ágazat részesedett. A mezőgazdasági társas vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 4,6 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi értékénél.
- A mezőgazdaság garantált hitelállománya dinamikusan nőtt. A lízingcégek szerződés-száma 21,0 százalékkal csökkent, a tőkekintlévőség összege növekedett.
- Az **élelmiszeripar** hitelállománya a mezőgazdaságéval azonos ütemben, 2,2 százalékkal bővült, ezáltal 750,6 milliárd forintra emelkedett 2023 harmadik negyedévének végére. Az ágazat hitelállományában a kedvezményes hitelek aránya 55,1 százalékot tett ki.
- Az egyéni vállalkozások hitelállománya 2,5 százalékkal volt kevesebb az előző év azonos időszaki értékénél, ezáltal 6,1 milliárd forintra csökkent, a társas vállalkozásoké 2,2 százalékkal 744,5 milliárd forintra nőtt. A mezőgazdaságban és az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományában is a beruházási hitelek növekedése volt a meghatározó. A szóban forgó szegmens hitelállományának legnagyobb részét (25,6 százalékát) az ún. egyéb élelmiszeripar szakágazatban tevékenykedő vállalkozások adták, 16,4 százalékát az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítással foglalkozók, 8,8 százalékát pedig a baromfi-hús feldolgozása szakágazatban tevékenykedők tudták magukénak.

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 43,5 milliárd forinttal volt kevesebb az egy évvel korábbi értéknél. Az ágazat garantált hitelállománya tovább bővült.

Summary

- After the transition years 2021-2022, the Common Agricultural Policy for the period 2023-2027 entered into force on 1st of January 2023.
- A total of HUF 895.6 billion was paid for agricultural and rural development subsidies by 30 September. 58.2 per cent (HUF 521.3 billion) of the subsidies came from European Union funds and 41.8 per cent (HUF 374.3 billion) was paid from domestic budget.
- Payments of the Rural Development Program dominated in agricultural and rural development payments (63.6 per cent), which approached the HUF 570 billion. Direct subsidies accounted for almost a quarter (23.5 per cent) of payments, with HUF 210.4 billion paid by 30 September. Farmers received HUF 98.4 billion in national subsidies, and HUF 17.3 billion in market and other subsidies in the first nine months of the year.
- Examining the support of each sector it can be considered that arable crop growers received almost a quarter of the subsidies, while livestock farmers could use 17.3 per cent of the support and the share of horticulture was only 5.5 per cent.
- Under the national agricultural compensation scheme (Pillar I), a significant amount of compensation, HUF 50.6 billion was paid to eligible farmers in 2023 to compensate for the damage caused by the weather in 2022.
- The amount of credit in **agriculture** increased by 2.2 per cent to HUF 1047.9 billion compared to the same quarter of the previous year. Within this, the rate of subsidised loans was 69.0 per cent while the share of market loans was 31.0 per cent in September 30, 2023.
- The credit amount of the individual farms decreased by 7.8 per cent to HUF 377.0 billion. Investment loans continued to predominate in the loan portfolio, although their stock fell by 10.6 per cent. Most of the credit was used to finance arable crop producers. The value of new loans of individual farms in agriculture was HUF 4.3 billion less than in the previous year.
- The credit amount of the agricultural enterprises increased by 8.8 per cent to HUF 670.9 billion. The increase was recorded in investment and short-term loans. The livestock sector accounted for the largest share of the credit. The amount of new loans taken up by agricultural enterprises was HUF 4.6 billion higher than in the previous year.
- The guaranteed loans of agriculture have grown dynamically. Although the number of leasing companies' contracts decreased, their capital adequacy in the sector increased.
- In the **food industry**, the amount of credit grew at same pace than in agriculture, by 2.2 per cent to HUF 750.6 billion by the end of the third quarter of 2023. The share of subsidised loans within the credit amount was 55.1 per cent.
- The credit amount of the individual food companies decreased by 2.5 per cent to HUF 6.1 billion, and the credit amount of corporate enterprises rose by 2.2 per cent to HUF 744.5 billion. In both agriculture and food processing sector, the increase in investment loans was decisive. The largest share (25.6 per cent) of loans in the food industry were granted for food corporations operating in so-called manufacture of other food products sub-sector, 16.4 per cent were disbursed for processing and preserving of fruit and vegetables, and 8.8 per cent for processing and preserving of poultry meat.
- The value of new loans of corporate enterprises in the food industry was HUF 43.5 billion lower than in the previous year. The sector's guaranteed loans continued to expand.

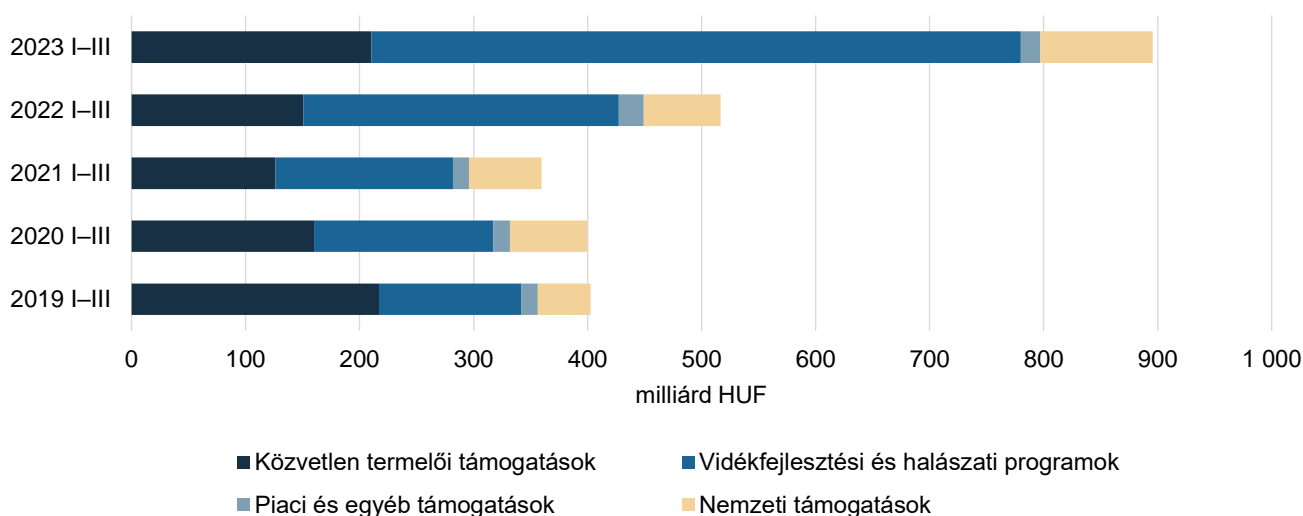
Módszertani megjegyzések

- A Pénzügyi Hírlevél támogatásokat bemutató fejezete pénzforgalmi szemléletben készül, a 2023. január 1. és szeptember 30. között teljesült kifizetéseket tartalmazza. A Vidékfejlesztési Program (VP) előrehaladását szemléltető 10. ábrán a 2016 és 2023 között teljesült kifizetések szerepelnek.
- Az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztását ismertető fejezetnél az intézkedések besorolása e kategóriákba nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást, illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek.
- A társas vállalkozások hitelállományáról a Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban MNB) és az Agrárminisztérium (AM) egyaránt végez adatgyűjtést. Az AM-adatok részletesebb bontásban, hitelcél és szakágazat szerint állnak rendelkezésre, ezáltal a szegmens hitelállományáról készült összeállítás ezen adatokra épül.
- A finanszírozási adatok a 2023. szeptember 30-i (2023 III) állapotot tükrözik.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 2023. évi keretösszege meghaladja az 1300 milliárd forintot, melyből (a 2023. decemberig ismertté vált információk alapján) 895,6 milliárd forint került felhasználásra hazai és uniós forrásokból az év első kilenc hónapjában (1. ábra).
- A 2022. év volt az utolsó kérelembenyújtás a 2014–2020-as agrártámogatási rendszerben, 2023-tól már az új szabályok érvényesek. A korábbi években vállalt és a 2023. évet terhelő, áthúzódó fizetési kötelezettségek teljesítése folyamatban van. A 2023–2027-es ciklusban a legtöbb korábbi támogatás, pályázati felhívás kisebb-nagyobb változtatás mellett megmarad, ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a zöld elvárásoknak való megfelelés, a generációváltás, valamint a kis- és közepes vállalkozások támogatása.
- Tovább emelkedett 2023-ban a vidékfejlesztési és halászati programok beavatkozásaira folyósított összeg, az év első kilenc hónapjában 569,5 milliárd forintot, az összes agrártámogatás 63,6 százalékát e két program keretében fizették ki a gazdálkodóknak. Ezen belül a Vidékfejlesztési Programból 568,8 milliárd forint kifizetés teljesült a tárgyévben, a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program keretében 659,3 millió forinthez jutottak a gazdálkodók.
- A termelőknek nyújtott közvetlen támogatások a kifizetések 23,5 százalékát képezték, amelyhez kapcsolódóan 210,4 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók tárgyév január 1. és szeptember 30. között.
- A hazai költségvetésből finanszírozott nemzeti támogatások keretében 98,4 milliárd forintot használhattak fel a kedvezményezettek, ami az összes agrártámogatás 11,0 százaléka.
- A piac szabályozását célzó intézkedésekre 17,3 milliárd forintot fordítottak, amelynek zöme továbbra is a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokat fedezte.

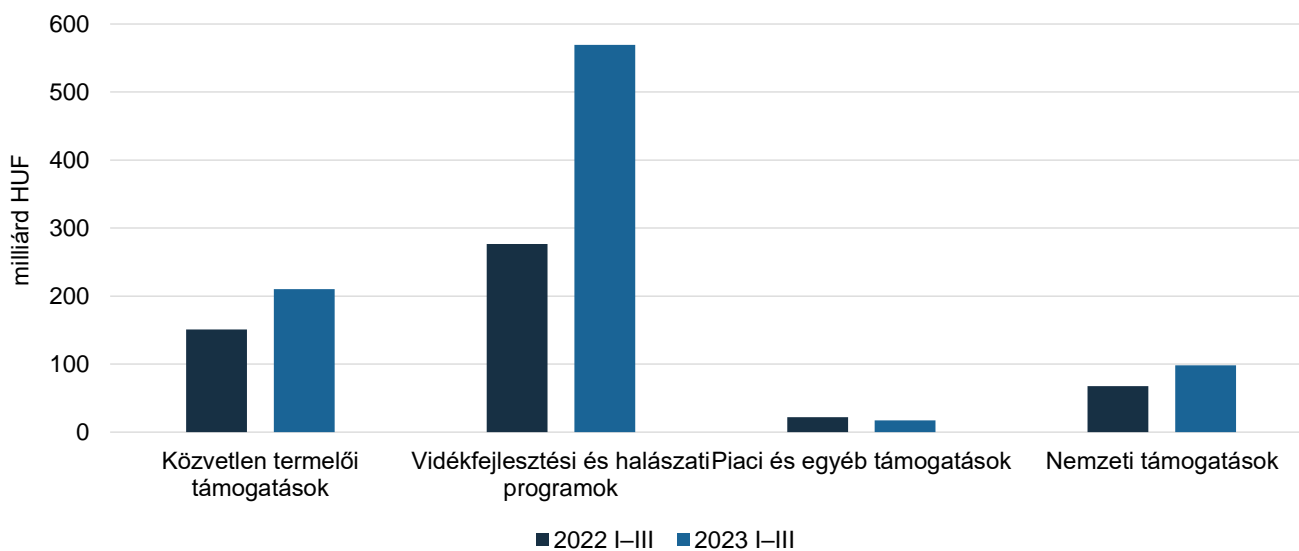
1. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési kifizetések 2023 első három negyedévében megközelítették a 900 milliárd forintot**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A vidékfejlesztési és halászati programok kifizetései duplájára emelkedtek az előző év azonos időszakához képest. A nemzeti támogatások keretében 45,8 százalékkal, a közvetlen termelői támogatásokra pedig 39,4 százalékkal nagyobb összeget folyósítottak 2023 első három negyedében, mint egy évvel korábban. A piaci támogatások 20,8 százalékkal elmaradtak a 2022. év szeptember végén összesített kifizetésekhez képest (2. ábra).

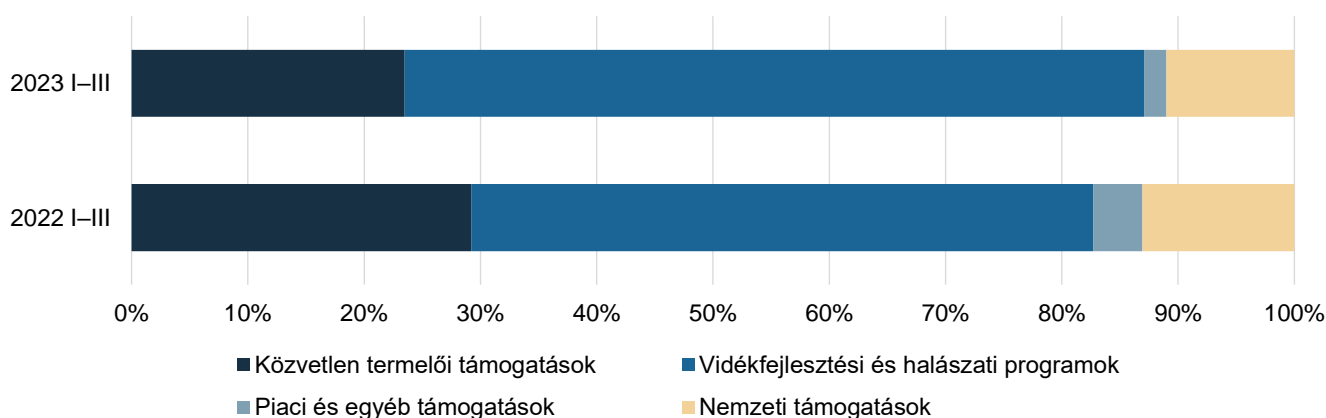
2. ábra: **A vidékfejlesztési intézkedések kifizetései az előző évhez képest duplájára emelkedtek 2023 első három negyedében**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

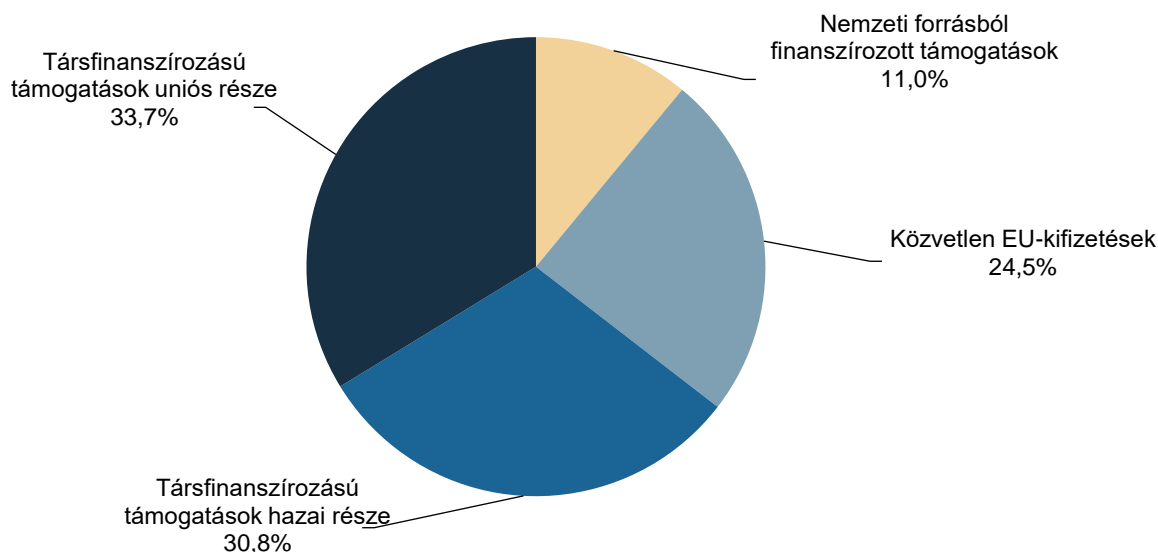
- Az összes agrártámogatáson belül a vidékfejlesztési és halászati programok részaránya 10,1 százalékponttal emelkedett, míg a közvetlen termelői támogatásoké 5,7 százalékponttal, a nemzeti támogatásoké 2,1 százalékponttal, a piaci és egyéb támogatásoké 2,3 százalékponttal csökkent 2023-ban (3. ábra).

3. ábra: **A vidékfejlesztési és halászati támogatások részaránya növekedett 2023 első három negyedében**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

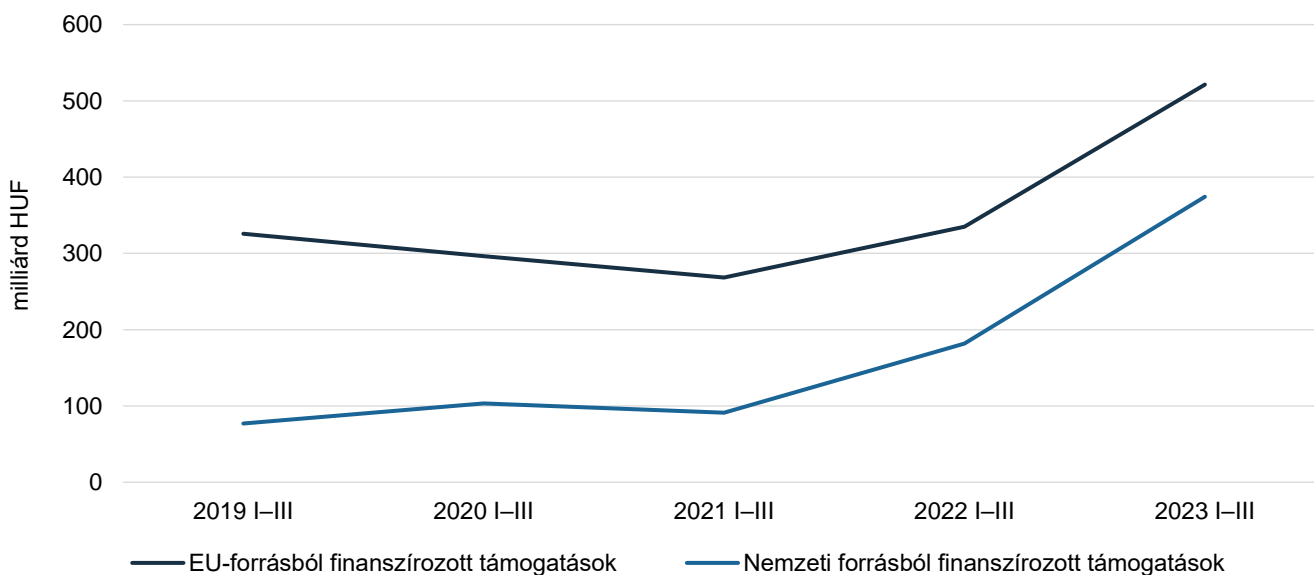
4. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások közel 60 százaléka európai uniós forrásból származott 2023 első három negyedében**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében az első három negyedévben folyósított 895,6 milliárd forint támogatási összeg 58,2 százaléka európai uniós forrásból származott, 41,8 százalékát pedig hazai költségvetésből fizették ki (4. ábra). Európai uniós forrásból 521,3 milliárd forint, hazai forrásból további 374,3 milliárd forint kifizetése valósult meg (5. ábra).

5. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési kifizetések nagy része továbbra is uniós forrásból valósult meg**

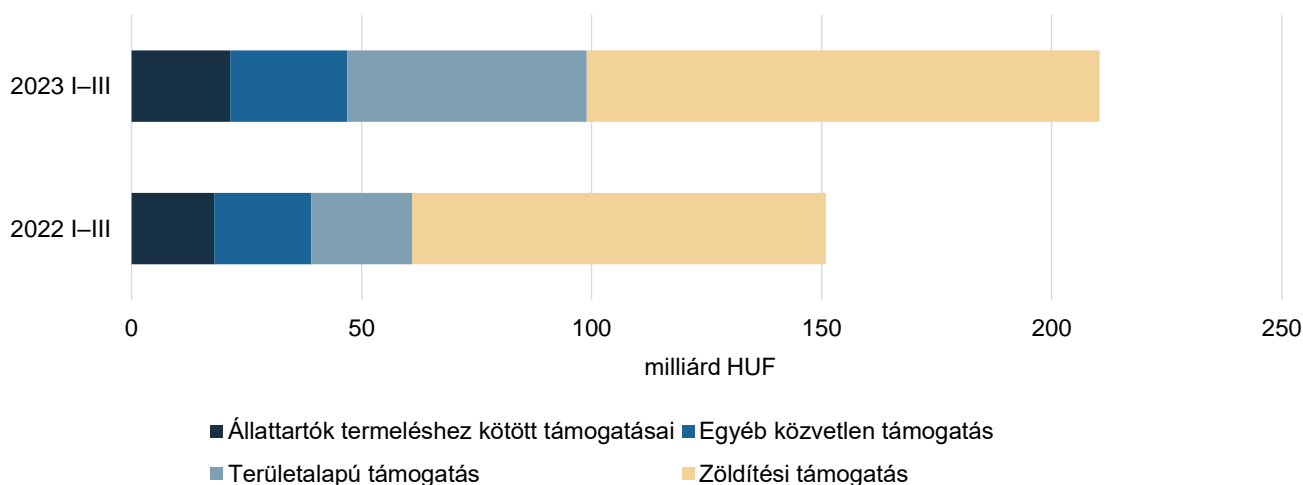
Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az uniós társfinanszírozással megvalósult támogatások esetében az uniós kifizetések aránya 52,3 százalékot tett ki, míg a támogatások további 47,7 százalékát nemzeti költségvetésből folyósították.
- Fontos megjegyezni, hogy az uniós finanszírozású kifizetések évenkénti ingadozása főként a területalapú támogatások és egyéb közvetlen támogatások kifizetési rendjének sajátosságából adódik, mivel az egyes években eltérő mértékű előlegfizetés, részfizetés és a következő évre áthúzódó végkifizetés valósul meg, a Pénzügyi Hírlevél viszont pénzforgalmi szemléletben készül, a naptári év kifizetéseit tükrözi.

Közvetlen termelői támogatások

- A KAP stratégiai terv keretében 2023-tól változások léptek életbe a közvetlen támogatások terén. A jogosultság feltétele az aktív mezőgazdasági termelői státusz. A SAPS és a zöldítés jogcímeit 2023-tól felváltó alaptámogatás lett a közvetlen támogatási rendszer alapja és kiindulópontja, amelyből már a termelésre nem használt agroökológiai jelentőségű területek is részesülnek majd. Az új, kiegészítő jövedelemtámogatásként működő redisztributív kifizetés célja a kis és közepes méretű gazdaságok irányába történő forrásátcsoportosítás elősegítése az üzemek első hektárjainak emelt szintű támogatása révén. Az Agroökológiai Program (AÖP) egy zöldítésszerűen működő, önkéntes vállalatokon alapuló, egyéves támogatás, amely az agrár-környezetgazdálkodási támogatási formához (AKG) hasonlít. A generációváltás előmozdítása kiemelt szerepet kap, kedvezőbb feltételek mellett megemelt összegű forrás áll rendelkezésre aktív gazda státusz, illetve minimális képzettség megléte esetén. A termeléshez kötött támogatásokra a jelenlegivel nagyságrendileg megegyező forrás áll rendelkezésre 2027-ig.
- A közvetlen támogatások jogcímein 2023 első három negyedévében 210,4 milliárd forint jutott el a termelőkhez, melynek több mint felét a zöldítési komponens tette ki (6. ábra). Az előző év azonos időszakában kifizetett összeghez képest 59,5 milliárd forinttal többet folyósítottak szeptember 30-ig, ami a kifizetési rendből adódik. A tárgyévi teljesítés a 2022. évi jogosultságok rész- és végfizetését, valamint a korábbi évek jogorvoslati ügyeinek rendezését foglalja magában. A 2023. évi egységes kérelmekkel kapcsolatos előlegkifizetések tárgyév októberében megkezdődtek.

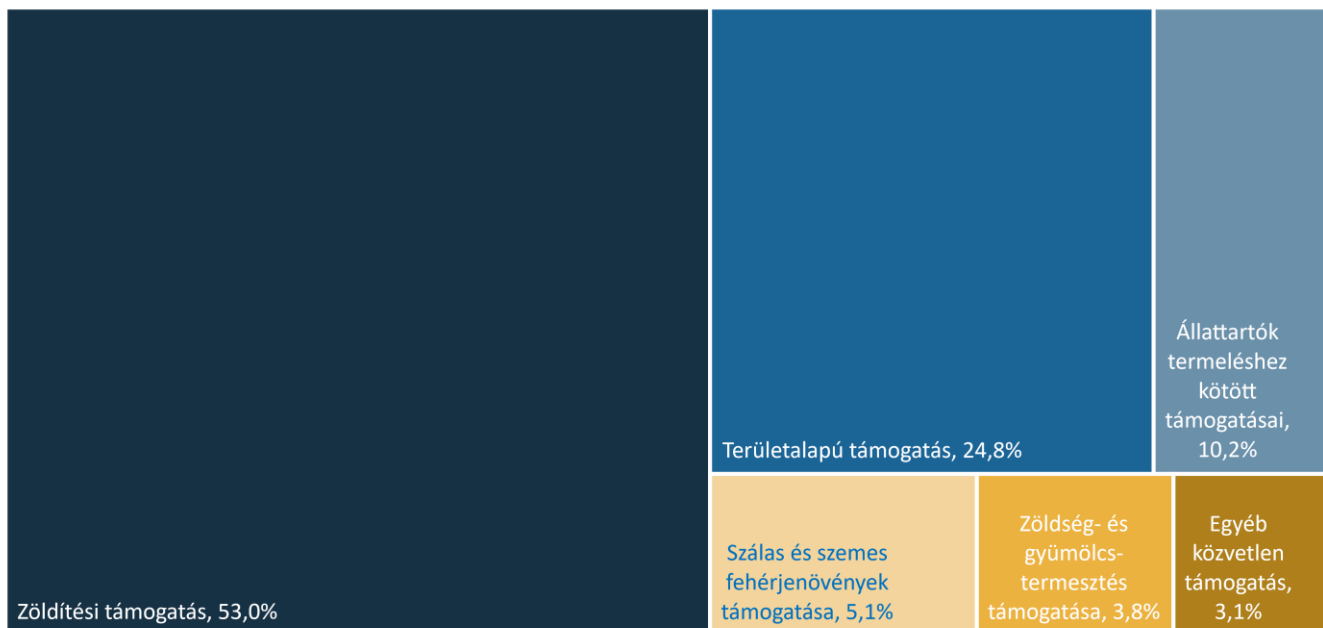
6. ábra: **A közvetlen támogatások jogcímein a 2022. évi jogosultságok rész- és végfizetéseire 210 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A közvetlen támogatásokra folyósított összeg jellemzően a zöldítési komponens keretében (1111,4 milliárd forint) jutott el a kedvezményezettekhez (7. ábra). Területalapú támogatásra 52,1 milliárd forintot fizettek ki a termelőknek, ami az összes kifizetés közel egynegyede.

7. ábra: **A közvetlen támogatások több mint háromnegyedét a területalapú és a zöldítési támogatások adták 2023 első három negyedében**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

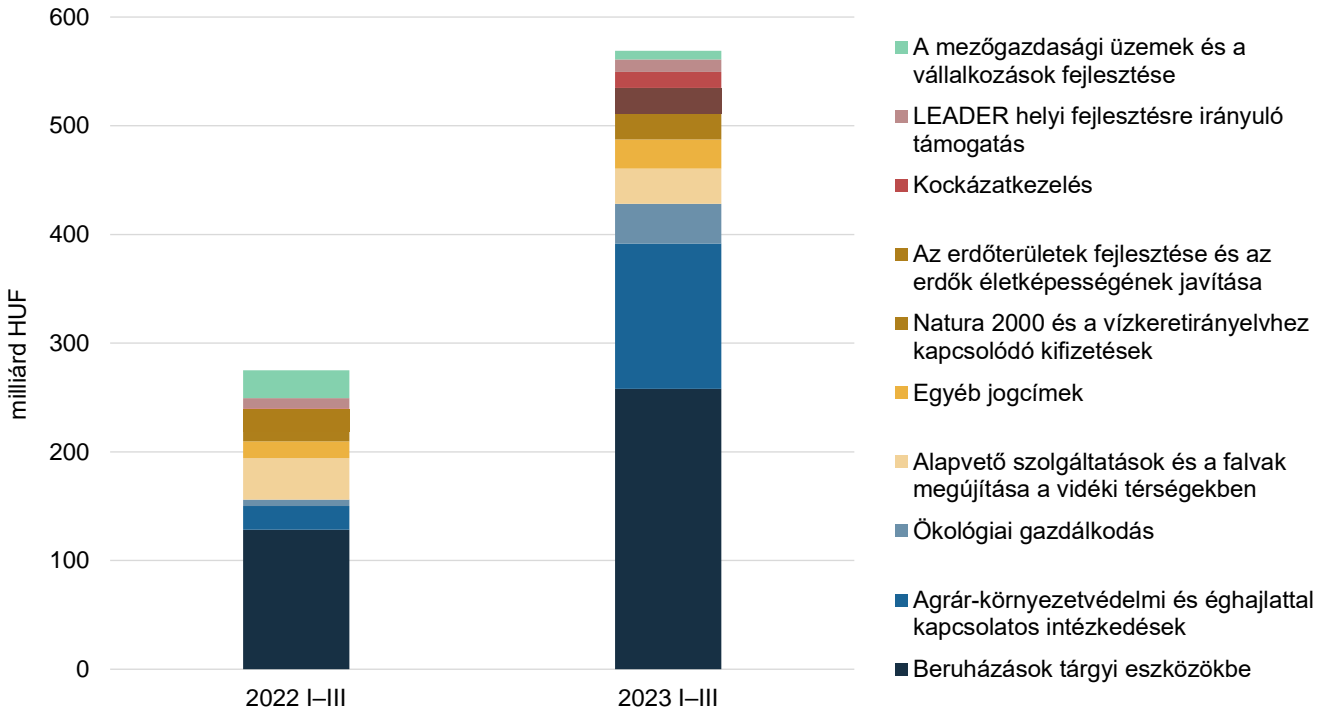
- A két fő intézkedés mellett a termeléshez kötött állattenyésztési támogatásokra további 21,5 milliárd forintot kaptak a gazdák, amelynek több mint felét (11,1 milliárd forint) az anyatehéntartás támogatására fizettek ki, ezt követte az anyajuhtartás (5,7 milliárd forint), a tejhasznú tehéntartás (3,3 milliárd forint) és a hízottbika-tartás (1,4 milliárd forint) támogatása.
- További számottevő összeg, 10,8 milliárd forint került folyósításra szálás és szemes fehérjenövények támogatására, ami közel azonos arányban oszlott meg a növénykultúrák között.
- Az ipari zöldségnövények termesztésére 4,7 milliárd forintot, a zöldségnövény-termesztés támogatására 2,0 milliárd forintot, gyümölcsstermesztés támogatására (extenzív és intenzív) 1,3 milliárd forintot folyósítottak a kedvezményezetteknek.
- A cukorrépa-termesztők 3,3 milliárd forint támogatásban részesültek.
- A fiatal mezőgazdasági termelők 1,8 milliárd forint támogatást kaptak.

Vidékfejlesztési és halászati programok

- A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire 2023 első három negyedében 568,8 milliárd forintot folyósítottak a gazdálkodóknak (8. és 9. ábra). A Magyar Halgazdálkodási Operatív Programból 659,3 millió forint kifizetése valósult meg.
- A VP intézkedései közül a tárgyi eszközökbe történő beruházásokra 258,0 milliárd forintot, az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre 133,7 milliárd forintot fordítottak. Ezek együttesen a kifizetések 68,9 százalékát tették ki.

- A tárgyi eszközökbe történő beruházások támogatásán belül 75,2 milliárd forint az állattartó telepek fejlesztéséhez és megújításához, további 63,7 milliárd forint a mezőgazdaság digitális átállásához kapcsolódó precíziós fejlesztésekhez járult hozzá. A terménytároló, -szárító és -tisztító üzemek 28,5 milliárd forint kifizetésben részesültek.

8. ábra: **A Vidékfejlesztési Program kifizetései jelentős mértékben emelkedtek 2023-ban**

Forrás: PM - adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

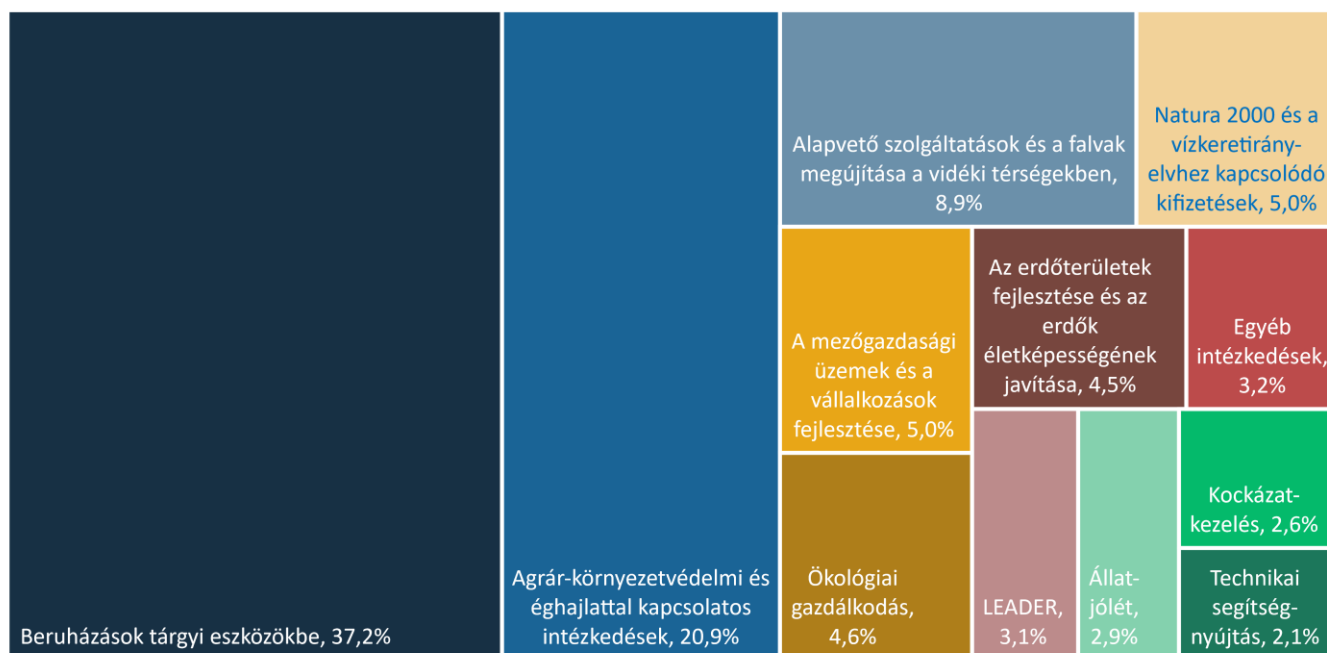
9. ábra: **A Vidékfejlesztési Program kifizetéseinek több mint kétharmadát a tárgyi eszközökre fordított beruházásokra és az agrár-környezetvédelmi intézkedésekre folyósították 2023 első három negyedévében**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar több intézkedés keretében összesen 46,0 milliárd forint támogatásban részesült.
- További 36,3 milliárd forint jutott az ökológiai gazdálkodásoknak, 32,7 milliárd forint az alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására a vidéki térségekben, 23,7-23,7 milliárd forint a Natura 2000 és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó kifizetésekre, valamint az erdőterületek fejlesztésére.
- A LEADER helyi fejlesztésekre 11,4 milliárd forintot, a mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztésére 7,8 milliárd forintot fordítottak.
- A kockázatkezelési intézkedéseken belül a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásokra a 2022. év vonatkozásában 14,2 milliárd forintot, a krízisbiztosítási rendszer működésének támogatására 753,5 millió forintot biztosított a Vidékfejlesztési Program.
- Összességében a Vidékfejlesztési Program tárgyévi teljesítése 293,8 milliárd forinttal meghaladta a 2022. év azonos időszakában kifizetett összeget. Több mint hatszorosára nőtt az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések támogatása, hasonlóképpen emelkedett az ökológiai gazdálkodások támogatása, továbbá több mint két és félszeresére nőtt a Natura 2000 és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó juttatás. Mindemellett megduplázódott a tárgyi eszközökre fordított beruházások összege.
- A mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásokra a 2022. év vonatkozásában jóváhagyott kérelmek kifizetését a Magyar Államkincstár 2023. év elején kezdte meg, és a tárgyévben összesen 15,0 milliárd forintot folyósítottak a biztosított termelőknek.
- A Vidékfejlesztési Program (2014–2020) indulása óta 2023. szeptember 30-ig 2053,2 milliárd forintot fizettek ki a pályázóknak (10. ábra).

10. ábra: **A Vidékfejlesztési Program több mint felét a tárgyi eszközökbe történő beruházások és az agrár-környezetvédelmi intézkedések kifizetési tették ki 2016 és 2023 szeptember 30. között**

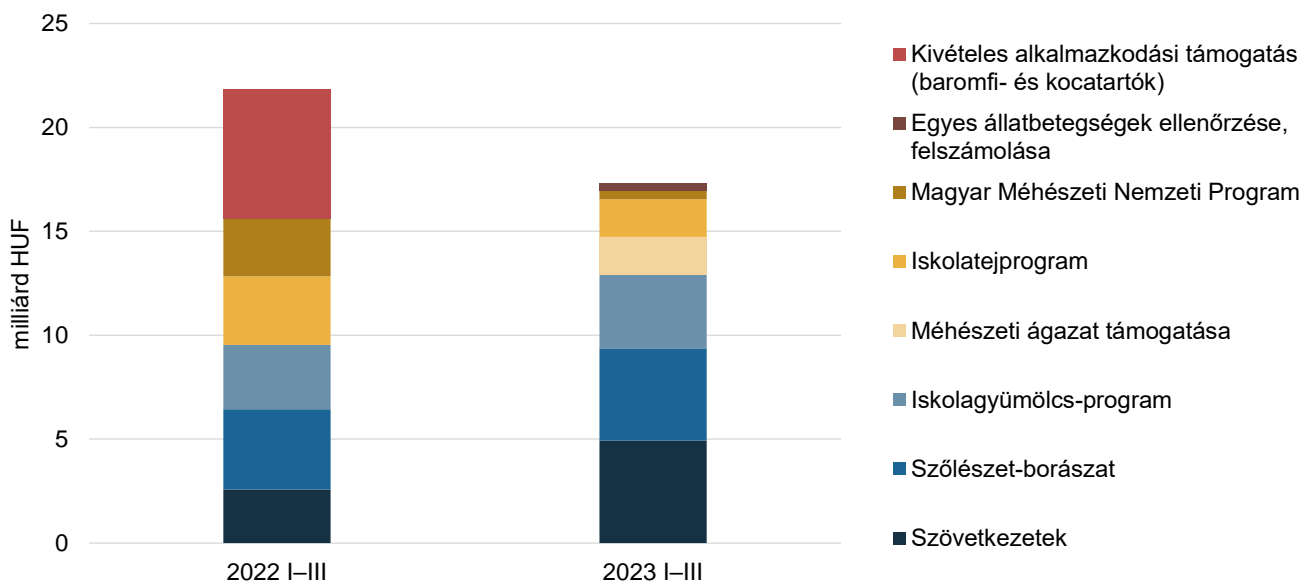
Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kumulált adatokat vizsgálva elmondható, hogy a tárgyi eszközökbe történő beruházások tették ki a kifizetések több mint egyharmadát, összegük meghaladta a 762 milliárd forintot. A támogatások 20,9 százaléka, 429,0 milliárd forint az agrár-környezetvédelmi intézkedésekre fordítódott.
- A kifizetések 8,9 százalékát, 183,3 milliárd forintot alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására folyósították a kedvezményezetteknek, a Natura 2000-hez és a vízkeret-irányelvhez kapcsolódott 103,7 milliárd forint, a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztéséhez 103,2 milliárd forint teljesítés.

Piaci és egyéb támogatások

- A piacsabályozó intézkedésekre uniós és nemzeti forrásból együttesen 17,3 milliárd forintot, az előző évi összegnél 4,5 milliárd forinttal kevesebbet folyósítottak 2023-ban (11. ábra).

11. ábra: **A piacsabályozó intézkedésekre több mint 17 milliárd forintot folyósítottak 2023 első három negyedévében**

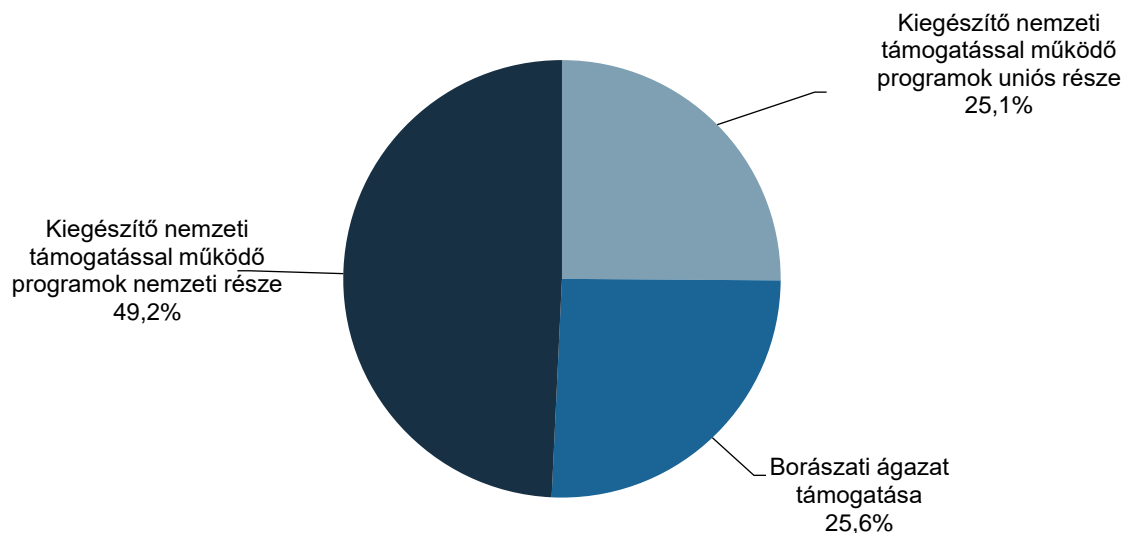
Megjegyzés: A piacsabályozó intézkedésekre kifizetett támogatások összegét ezen felül 2023-ban 827,8 millió forint visszaszedett összeg csökkentette, melyet nem tudunk konkrét intézkedésekhez kapcsolni.

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A piaci és egyéb támogatásokon belül a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós forrásból 4,3 milliárd forintot fordítottak, amit nemzeti költségvetésből 8,5 milliárd forinttal egészítettek ki.
- A programok közül az iskolagyümölcs-program támogatására összesen 3,5 milliárd forintot, az iskolatejprogram támogatására 1,8 milliárd forintot költöttek. Egyes speciális szövetkezések támogatására 4,9 milliárd forint, egyes állatbetegségek ellenőrzésére és felszámolására 331,5 millió forint folyósítása történt meg. A Magyar Méhészeti Nemzeti Programhoz kapcsolódva 432,3 millió forint kifizetés valósult meg. A program 2022. december 31-én lezárult, a 2023. évtől kezdődően a KAP stratégiai terv részévé vált, és változatlan tartalommal a Méhészeti ágazat támogatása megnevezést kapta. Az új intézkedés keretéből szeptemberben 1,8 milliárd forinthez jutottak a gazdálkodók.

- A borászati ágazat további 4,4 milliárd forint uniós támogatásban részesült a belpiaci intézkedések keretében, így a piaci és egyéb támogatások egészének negyedét használhatta fel (12. ábra).

12. ábra: **A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok meghatározóak voltak a piaci támogatásokon belül 2023 első három negyedévében**

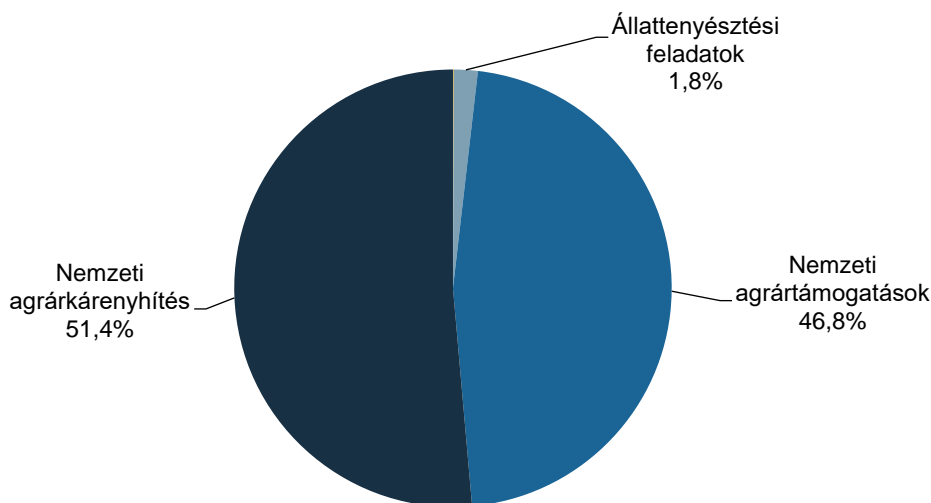

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Nemzeti támogatások

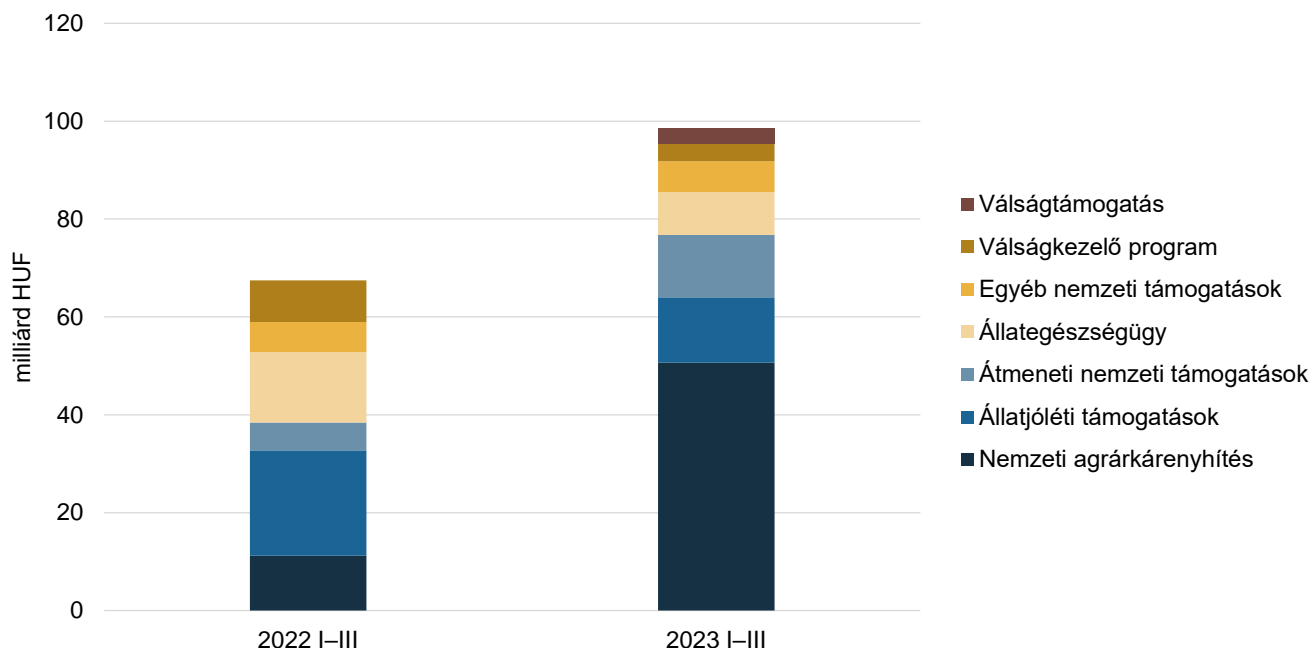
- A nemzeti támogatások jogcímeire 98,4 milliárd forint támogatási összeg került folyósításra 2023. szeptember 30-ig, amelynek több mint felét (50,6 milliárd forint) a nemzeti agrárkármentés tette ki (13. és 14. ábra).

13. ábra: **A 2023 első három negyedévében folyósított nemzeti támogatások több mint felét a nemzeti agrárkármentés tette ki**

Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

14. ábra: **A nemzeti támogatások kifizetései megközelítették a 100 milliárd forintot 2023 első három negyedében**

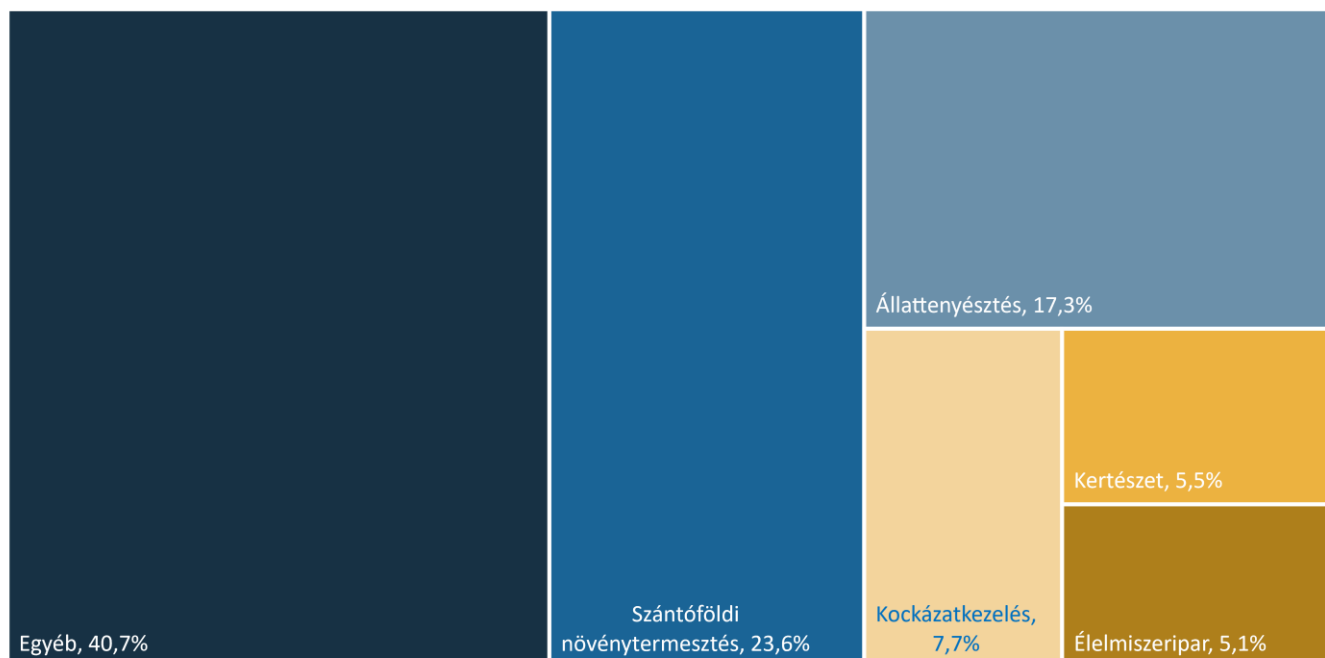
Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A termelőket ért agrárkárak enyhítése a gazdálkodók befizetéseiből és az azt kiegészítő nemzeti költségvetésből valósul meg. A tárgyévben a 2022. évi súlyos aszálykár miatt rendkívüli állami kiegészítésre volt szükség, az így megemelt forrásból agrárkárnyhítésre folyósított összeg meghaladta az 50 milliárd forintot.
- A nemzeti agrártámogatások között kiemelt szerepe van az állatjóléti támogatásoknak, melynek keretében 13,3 milliárd forintot vettek igénybe a sertés- és baromfiágazat vállalkozásai, amihez még további 1,8 milliárd forint állatjóléti átmeneti támogatás kapcsolódott.
- Állategészségügyi intézkedésekre összességében 8,8 milliárd forintot folyósítottak az állattartóknak, amelyen belül az egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére 6,1 milliárd forintot, az állati hulla ártalmatlanítására 2,6 milliárd forintot fordítottak.
- A nemzeti forrásból megvalósult kifizetésekből 12,8 milliárd forint átmeneti nemzeti támogatás (ebből 9,0 milliárd forint a nemzeti tejtámogatás, 1,9 milliárd forint az átmeneti nemzeti anyatehéntartás, 1,8 milliárd forint a termeléstől elválasztott hízottbika-tartás támogatása) jogcímein jutott el a gazdálkodókhoz. A 2023-tól indult új támogatási ciklusban az átmeneti nemzeti támogatások megmaradnak, 2024-től fokozatosan csökkentve, de egészen 2027-ig nyújthatók a tej-, a húsmarha-, a juh- és a dohányágazatnak.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

- A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztása. A kifizetések besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás).
- Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamattámogatás, kezesi díjtámogatás és költségtámogatás szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazatonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.
- A szántóföldi növénytermesztés részesedése az agrártámogatásokból 2023 első kilenc hónapjában meghaladta a 23 százalékot (15. ábra).
- A kockázatkezelő intézkedésekre a 2022. évi rendkívüli időjárás következtében a kifizetések 7,7 százalékát fordították.
- Az állattenyésztők a támogatások 17,3 százalékát használhatták fel.
- A kertészet részesedése mindössze 5,5 százalék volt.
- Az élelmiszeripar a Vidékfejlesztési Program és a nemzeti agrártámogatások keretében a támogatások 5,1 százalékában részesült.

15. ábra: **A szántóföldi növénytermesztők kapták a támogatások csaknem egynegyedét 2023 első három negyedében**

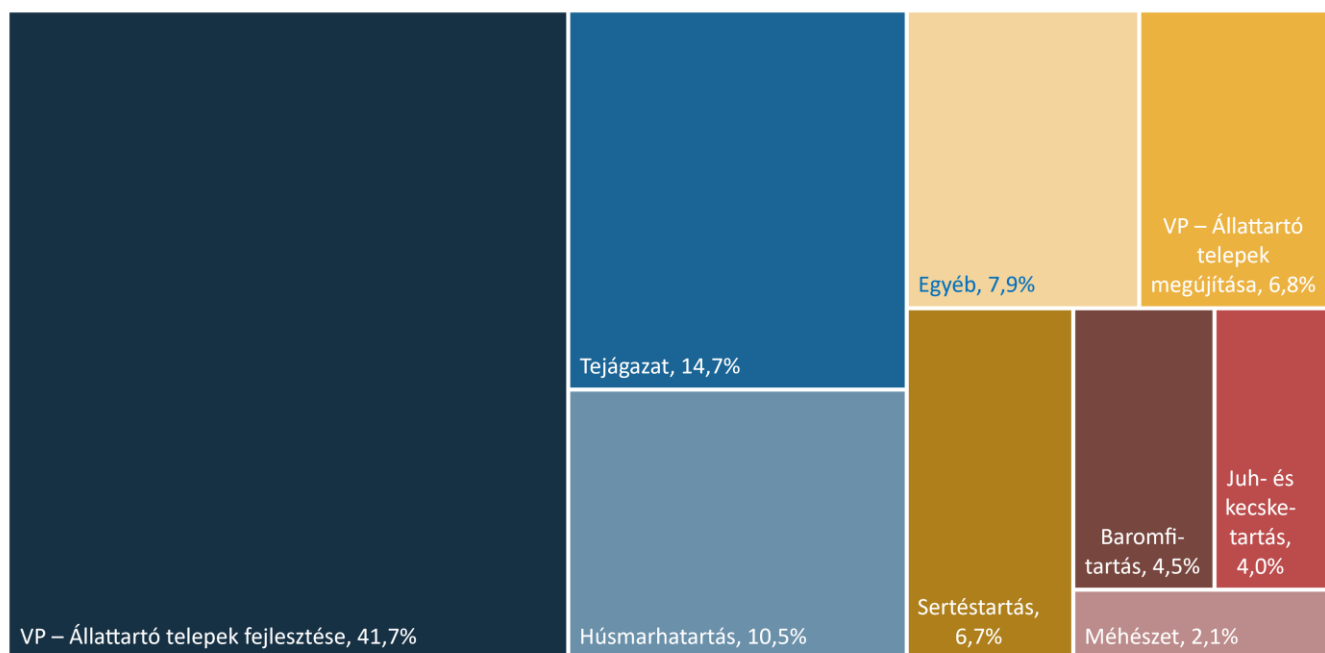

Megjegyzés: Az élelmiszeripari támogatások között csak a Vidékfejlesztési Program és a nemzeti agrártámogatások keretében folyósított támogatások szerepelnek.
 Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Állattenyésztési támogatások

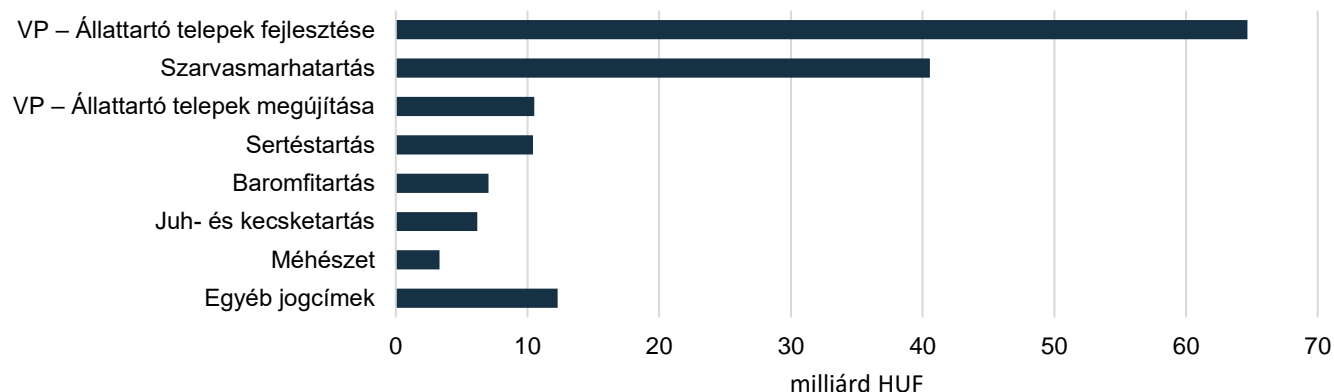
- Az állattenyésztéssel és -tartással foglalkozó termelők összességében 155,0 milliárd forintot vettek igénybe.
- Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összeg 53,0 százaléka nemzeti költségvetésből került kifizetésre. A 82,2 milliárd forint nemzeti forrás 44,9 százalékát az állattartó telepek kapták fejlesztésre, megújításra.
- Az állattenyésztési támogatások 47,0 százalékát uniós forrásból folyósították. Ennek a 72,8 milliárd forintnak 29,5 százalékát (21,5 milliárd forint) a termeléshez kötött támogatások tették ki.
- Az állattenyésztési támogatások 25,2 százaléka, 39,0 milliárd forint a szarvasmarha-ágazatba érkezett, amelyből a tejágazat 22,8, a húsmarhatartás 16,2 milliárd forintot kapott (16. és 17. ábra).
- A baromfiágazat 7,0 milliárd forint támogatásban részesült, amelyből 4,9 milliárd forint állatjóléti célokat szolgált. A sertéságazat 10,4 milliárd forint támogatást kapott, aminek túlnyomó része szintén állatjóléti támogatás volt.
- A juh- és kecskeágazat 6,2 milliárd forint támogatásban részesült, amelyből 5,7 milliárd forintot a termeléshez kötött anyajuh-támogatás tett ki. A méhészeti ágazat szereplőinek 3,3 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban.

16. ábra: **A támogatások csaknem felét állattartó telepek fejlesztésére és megújítására kapták az állattenyésztők 2023 első három negyedévében**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

17. ábra: **Állattartó telepek fejlesztésére és megújítására összesen több mint 75 milliárd forint támogatást kaptak az állattenyésztők 2023 első három negyedében**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

- A szántóföldi növénytermesztő ágazat 211,7 milliárd forint támogatásban részesült 2023 első kilenc hónapja során, amely túlnyomó részben (88,3 százalék) uniós költségvetésből származott.
- A közvetlen támogatások kifizetési rendjéből adódóan ezek a teljesítések a 2022. évi végfizetések.
- Az ágazat részére biztosított szubvenció háromnegyede, 163,5 milliárd forint egységes területalapú támogatás formájában jutott el a gazdálkodókhoz, ezen belül alaptámogatásként 52,1 milliárd forintot, a zöldítési komponens keretében 111,4 milliárd forintot fizettek ki részükre (18. ábra).

18. ábra: **A szántóföldi növénytermesztők támogatásának háromnegyedét a területalapú támogatás és a zöldítés adta 2023 első három negyedében**

Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

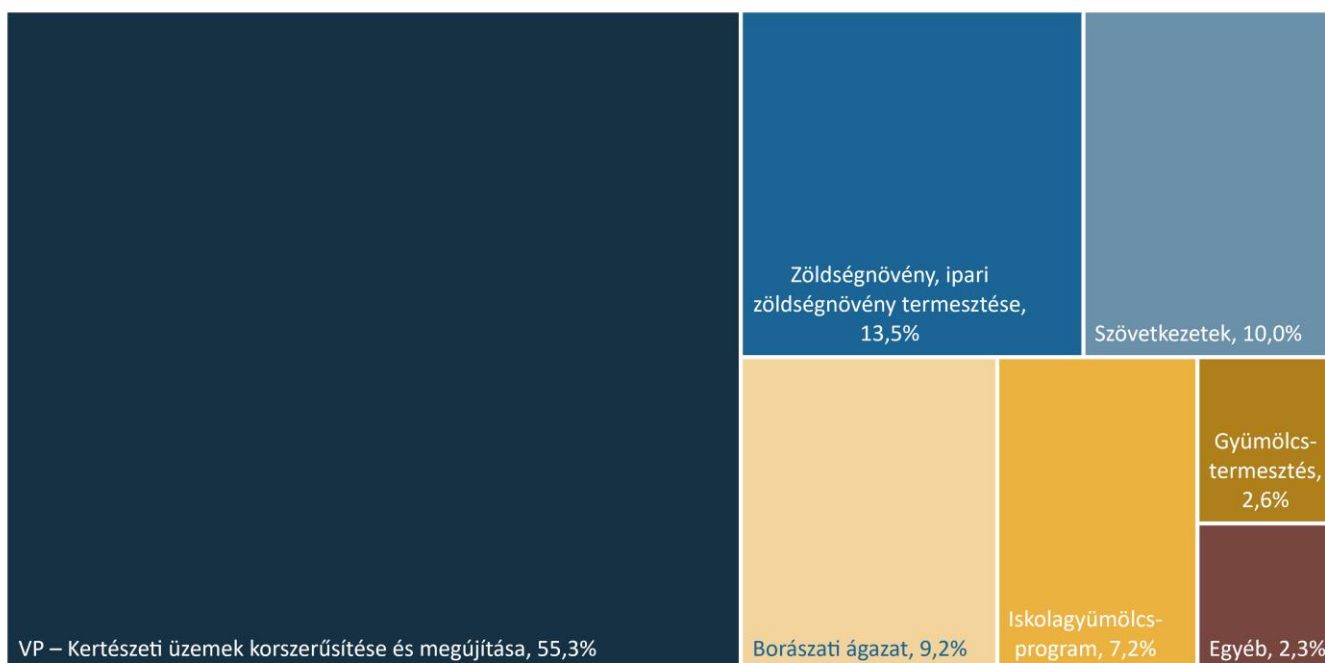
Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szemes és a szálas fehérjenövények termesztése együttesen mintegy 10,8 milliárd forint támogatásban részesült.
- A Vidékfejlesztési Program keretében 29,1 milliárd forint beruházási támogatást folyósítottak terménytárolók, -szárítók és -tisztítók fejlesztésére, korszerűsítésére.
- További 3,5 milliárd forint a dohánytermesztés, 3,3 milliárd forint cukorrépa-termesztés, 0,8 milliárd forint a rizstermesztés támogatását szolgálta.

Kertészeti ágazat támogatása

- A kertészeti ágazat 2023. szeptember 30-ig 49,5 milliárd forint támogatásban részesült, amelynek 63,0 százaléka származott uniós, 37,0 százaléka pedig nemzeti forrásból (19. ábra).

19. ábra: **A kertészeti támogatások több mint felét a Vidékfejlesztési Program forrásaiból fordíthatták beruházásokra a termelők 2023 első három negyedében**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A Vidékfejlesztési Program 28,3 milliárd forinttal, a kifizetések több mint felével járult hozzá a kertészeti üzemek korszerűsítéséhez és megújításához, valamint az időjárási kockázatok megelőzéséhez a kertészeti ültetvényekben.
- Zöldségnövény és ipari zöldségnövény intézkedésekre együttesen a kertészeti ágazat támogatásának 13,5 százaléka, 6,7 milliárd forint érkezett.
- A kifizetések 10,0 százaléka a működési alapok támogatása (TÉSZ/BÉSZ), 7,2 százaléka az iskolagyümölcs-program keretében került felhasználásra.
- A szőlészeti és borászati ágazat gazdálkodói 4,5 milliárd forint támogatásban részesültek.
- Az extenzív és az intenzív gyümölcsstermesztés az ágazat támogatási összegének 2,6 százalékát kapta (1,3 milliárd forint).

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

- A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2012. január 1-je óta két pilléren nyugszik, amely 2018-ban kiegészült a harmadik pillért jelentő országos jégkármegeelőző rendszerrel, majd 2021-től a IV. pillérrel, a krízisbiztosítással, ami a növénytermesztők mellett már az állattenyésztők számára is támogatást nyújt az időjárási károkon túl az egyéb kockázatokból eredő jövedelemcsökkenés mérséklésére is.
- A nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2022. évi rendkívüli időjárás okozta károk kompenzálására jelentős összegű kárenyhítést, 50,6 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a jogosult termelők számára, amely csak állami kiegészítő forrás bevonásával vált lehetővé (1. táblázat). A gazdálkodók a 2022-es kárenyhítési évben az aszály következtében szenvedték el a legsúlyosabb károkat. Emiatt több mint 51 ezer termelői kárbejelentés érkezett 1,5 millió hektárra, ebből a kérelmek elbírálása után több mint 22 ezer termelő kapott kárenyhítést mintegy 571 ezer hektár károsodott területre. A jogosan igényelt 63,3 milliárd forintból 20 százalékos visszaosztás után kapták meg a károsult tagok az 50,6 milliárd forintot.
- A kockázatkezelési rendszer második pillérét, a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatást 2016-tól a Vidékfejlesztési Program keretében hirdették meg. Nemzeti forrásból 2,4 milliárd forintot, uniós forrásból 11,8 milliárd forintot folyósítottak 2023 első három negyedében a biztosítottaknak.
- Szintén a Vidékfejlesztési Program terhére 2,9 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók a tavaszi fagykár megelőzését szolgáló beruházásokra, 818,7 millió forintot a kertészetek időjárási kockázatok megelőzésére, további 66,7 millió forintot egyéb éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházásokra, valamint 753,5 millió forintot fordítottak a krízisbiztosítási rendszer működtetésére.

1. táblázat: **Jelentős összegű agrárkárenyhítést folyósítottak a károsult termelőknek 2023-ban**

	millió HUF		
Intézkedés	Uniós forrásból	Nemzeti forrásból	Összesen
Nemzeti agrárkárenyhítés	–	50 642,3	50 642,3
VP – Biztosítási díjtámogatás keretében nyújtott támogatás	11 839,5	2 368,6	14 208,1
VP – Tavaszi fagykár megelőzésére szolgáló beruházások támogatása	2 399,8	478,6	2 878,4
VP – Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházások támogatása	56,7	10,0	66,7
VP – Krízisbiztosítási rendszer működésének támogatása	610,6	142,9	753,5
VP – Időjárási kockázatok megelőzése kertészetekben	693,1	125,6	818,7
Összesen	15 599,7	53 767,9	69 367,6

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Élelmiszeripar támogatása

- Az élelmiszeripari vállalkozások 46,0 milliárd forint támogatásban részesültek a Vidékfejlesztési Program forrásaiból. A kifizetések 89,2 százaléka nemzeti, 10,8 százaléka uniós költségvetésből teljesült (2. táblázat).
- A kifizetések több mint fele, 27,7 milliárd forint az élelmiszer-feldolgozó üzemek komplex fejlesztését szolgálta nemzeti forrásból. Mezőgazdasági termékek értéknövelésére

3,9 milliárd forintot, élelmiszeripari üzemek fejlesztésére 1,9 milliárd forintot biztosítottak az ágazat szereplőinek.

- A borászati ágazat 8,5 milliárd forintot fordíthatott az üzemek fejlesztésére, termékfejlesztésre, a hatékonyság fokozására, ebből 6,2 milliárd forint jutott a borászati tevékenységhez kapcsolódó komplex, akár stratégiai jelentőségű fejlesztések végrehajtására.
- A takarmány-előállító üzemek a fejlesztésükre irányuló beruházásokhoz 3,6 milliárd forint támogatásban részesültek, a feldolgozó üzemek energiahatékonyságának javítására 302,3 millió forint jutott.

2. táblázat: **Az élelmiszeripar fejlesztéseit a Vidékfejlesztési Program mintegy 46 milliárd forinttal támogatta 2023 első három negyedévében**

millió HUF

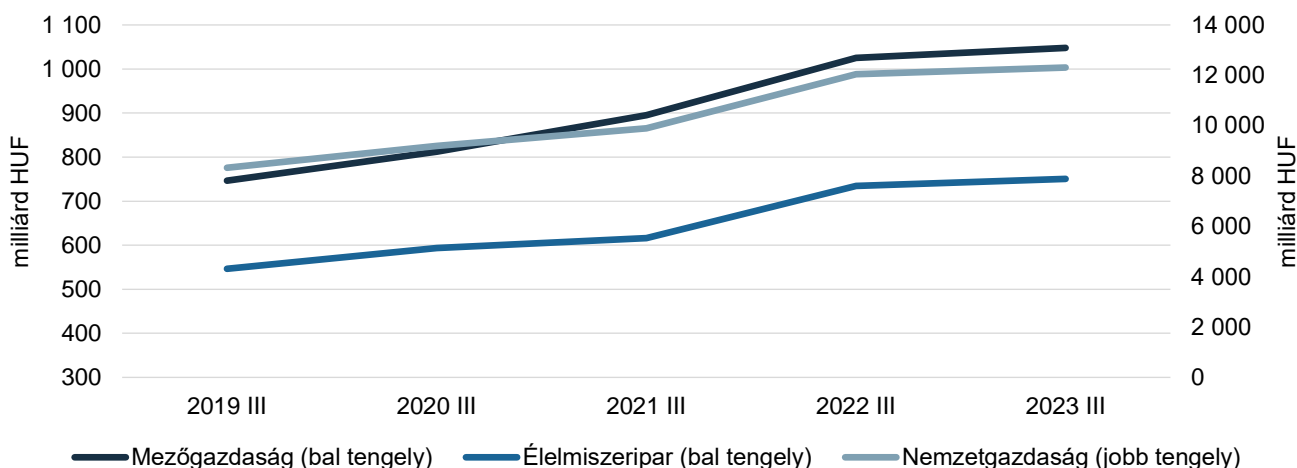
Intézkedés	Unió forrásból	Nemzeti forrásból	Összesen
VP-M04.2.1 – Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése 2021 – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	0,0	27 712,2	27 712,2
VP-M04.2.2 – Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése 2021 – Borászati üzemek	0,0	6 248,5	6 248,5
VP-M04.2.1 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	1 956,1	387,7	2 343,8
VP-M04.2.1 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése	1 249,1	333,4	1 582,5
VP-M04.2.1 – Élelmiszeripari üzemek fejlesztése 2021 – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	0,0	1 874,2	1 874,2
VP-M04.2.1 – Takarmány-előállító üzemek fejlesztése 2021	0,0	3 646,8	3 646,8
VP-M04.2.2 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése – Borászati üzemek	976,2	185,1	1 161,4
VP-M04.2.2 – Borászat	507,8	94,7	602,5
VP-M04.2.2 – Élelmiszeripari üzemek fejlesztése 2021 – Borászati üzemek	0,0	463,1	463,1
VP-M04.2.3 – Energiahatékonyság javítása – Feldolgozó üzemek	226,7	75,6	302,3
VP-M04.2.3 – Innovatív csoportok beruházása – Élelmiszer-feldolgozás	32,1	5,7	37,8
Összesen	4 948,1	41 026,9	45 975,0

Megjegyzés: Az élelmiszeripari támogatások között csak a Vidékfejlesztési Program keretében folyósított támogatások szerepelnek.
 Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

- A gazdasági növekedés a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Gyorstájékoztatója alapján 2023 III. negyedévében 0,4 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A bruttó hazai termék volumene Magyarországon a nyers adatok szerint 0,4 százalékkal, a szezonálisan és naptárhatással kiigazított, illetve kiegyensúlyozott adatok szerint 0,3 százalékkal mérséklődött. A gazdasági teljesítmény csökkenéséhez az ipar 5,4 százalékos, ezen belül a feldolgozóipar 4,1 százalékos teljesítményvisszaeséssel járult hozzá, miközben a mezőgazdaság bruttó hozzáadott érték 88,2 százalékkal haladta meg az előző évi azonos időszaki alacsony bázist (KSH¹, 2023).
- A beruházások volumene az előző év azonos időszakához viszonyítva 12,1 százalékkal csökkent, az előző negyedévhez képest – szezonálisan kiigazítva – 2,2 százalékkal mérséklődött. A beruházások általános visszaeséséhez a legtöbb nemzetgazdasági ág hozzájárult. A beruházási teljesítményérték mindössze a feldolgozóiparban, illetve néhány, összességében kisebb súlyú területen emelkedett. A mezőgazdaság beruházási teljesítménye 21,0 százalékkal esett vissza, amiben szerepet játszott az is, hogy a gazdálkodók csökkentették az építési és az import gépekkel kapcsolatos fejlesztési ráfordításait (KSH², 2023).
- A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 2,3 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszaki értéket, ezáltal a hitelek állománya 12 307,6 milliárd forintra emelkedett 2023 harmadik negyedévének végére (20. ábra).

20. ábra: **A mezőgazdaság hitelállománya az élelmiszeriparával azonos ütemben növekedett 2023 harmadik negyedévében**

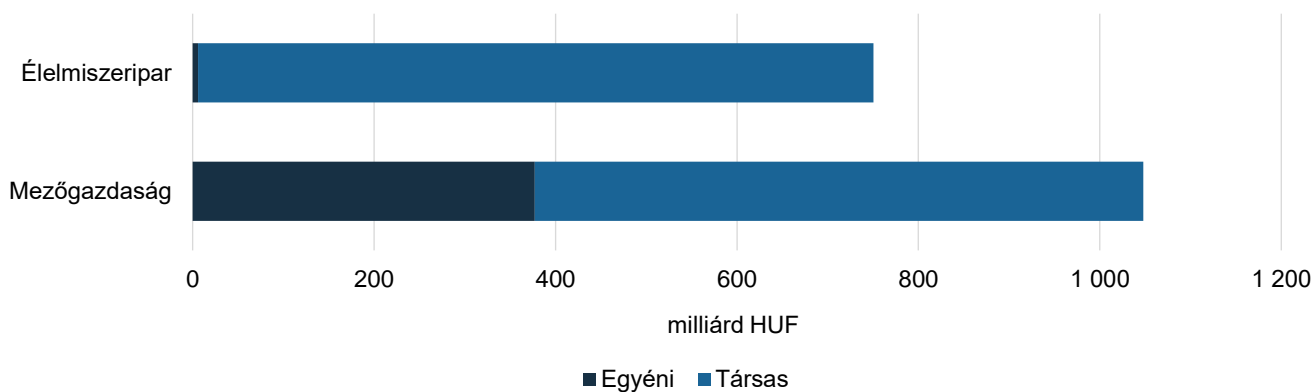
Forrás: MNB- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

¹ KSH: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/gdp2309>. Letöltés: 2023. december 13.

² KSH: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/ber2309>. Letöltés: 2023. december 13.

- A hitelállományon belül a forintalapú hitelek értéke 4,5 százalékkal 6782,5 milliárd forintra csökkent, miközben arányuk 3,9 százalékponttal 55,1 százalékra mérséklődött. A devizaalapú hitelek értéke 12,1 százalékkal 5525,1 milliárd forintra nőtt.
- Nemzetgazdasági szinten továbbra is az éven túli hitelek képezték a hitelek több mint háromnegyedét. A teljes hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 1,9 százalékkal 2786,5 milliárd forintra emelkedett, miközben a hosszú lejáratúaké 2,3 százalékkal 9521,1 milliárd forintra nőtt.
- Az Agrárminisztérium adatai alapján az agrárágazatok hitelállománya az előző év azonos időszakához viszonyítva azonos ütemben (mind a mezőgazdaság, mind az élelmiszeripar esetében 2,2 százalékkal) növekedett. A mezőgazdaság hitelállománya 22,3 milliárd forinttal, az élelmiszeriparé 16,0 milliárd forinttal gyarapodott. Mindezek eredményeképpen a mezőgazdaság hitelállománya 1047,9 milliárd forintra, az élelmiszeriparé pedig 750,6 milliárd forintra emelkedett 2023 harmadik negyedévének végére. Az agrárágazatok együttes hitelállományának aránya a nemzetgazdasági értékhez képest 14,6 százalék volt.
- A mezőgazdaság hitelállományának több mint felét a társas vállalkozások tudhatták magukénak, ami 670,9 milliárd forintot jelentett. Az egyéni gazdaságok 36,0 százalékos részesedése 377,0 milliárd forintnak felelt meg.
- Az élelmiszeripari vállalkozások hitelállományának szinte teljes egésze (744,5 milliárd forint) a társas vállalkozásokat finanszírozta. Az egyéni vállalkozások 6,1 milliárd forintos hitelállománya a társasokéhoz képest elenyésző volt (21. ábra).

21. ábra: **A mezőgazdaság hitelállományának nagyobb részét, az élelmiszeriparénak pedig a túlnyomó többségét a társas vállalkozások adták 2023 harmadik negyedévében**

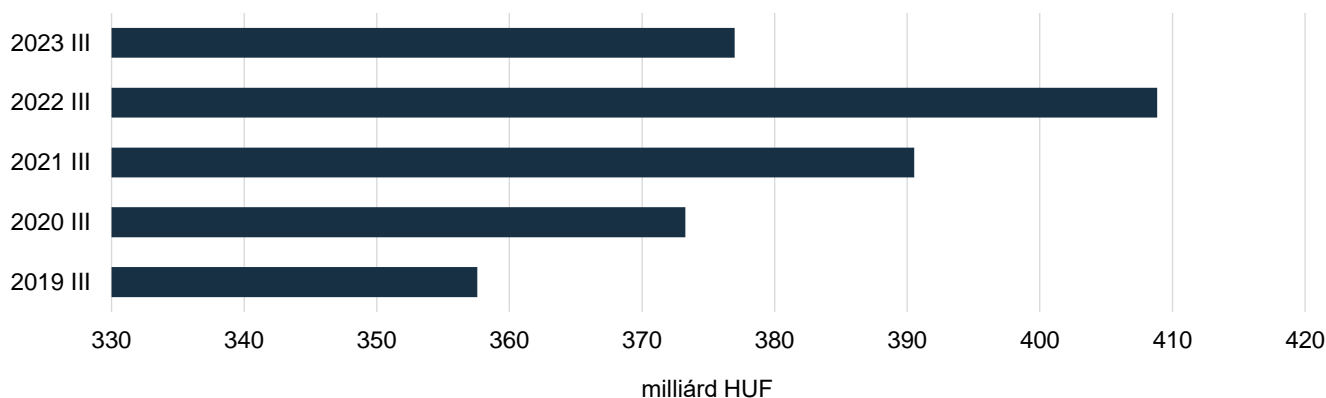

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az egyéni gazdaságok hitelállománya a mezőgazdaságban

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományát az előző év azonos időszakához képest 7,8 százalékos csökkenés jellemezte. Hitelállományuk 377,0 milliárd forintra mérséklődött 2023 III. negyedévére (22. ábra).

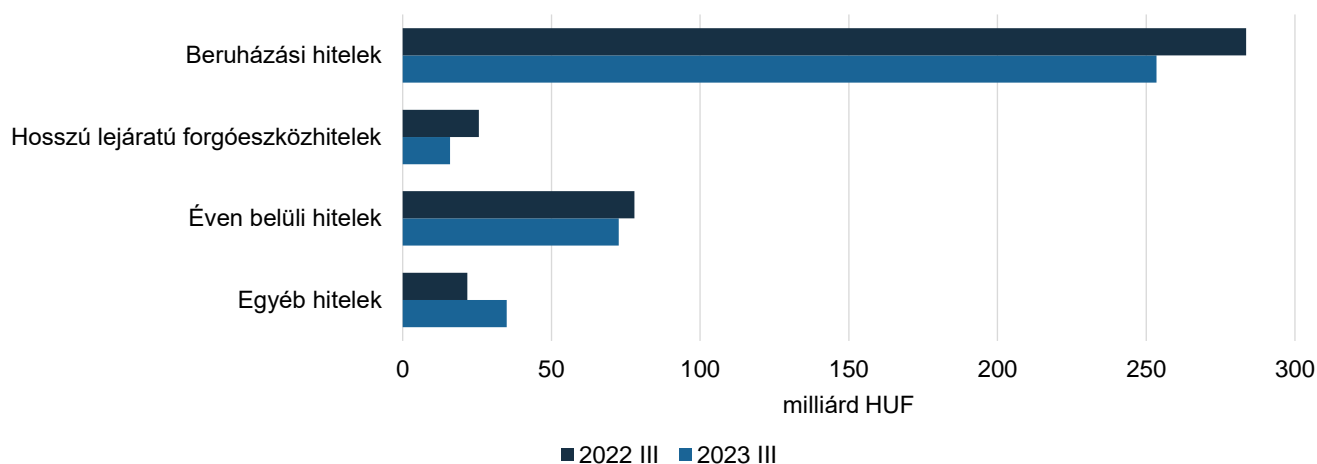
22. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya csökkent 2023 harmadik negyedében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéni gazdaságok részesedése a mezőgazdaság teljes hitelállományából 3,9 százalékponttal csökkent: 39,9 százalékról 36,0 százalékra esett vissza. A csökkenő részesedés hátterében az is áll, hogy a társas vállalkozások hitelállománya az egyéni gazdaságokéhoz képest nőtt, 8,8 százalékkal bővült.
- A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelei közül a beruházási hitelek voltak továbbra is túlsúlyban, bár állományuk 10,6 százalékkal 253,4 milliárd forintra mérséklődött (23. ábra).

23. ábra: **A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok beruházási hitelállománya mérséklődött 2023 harmadik negyedében**

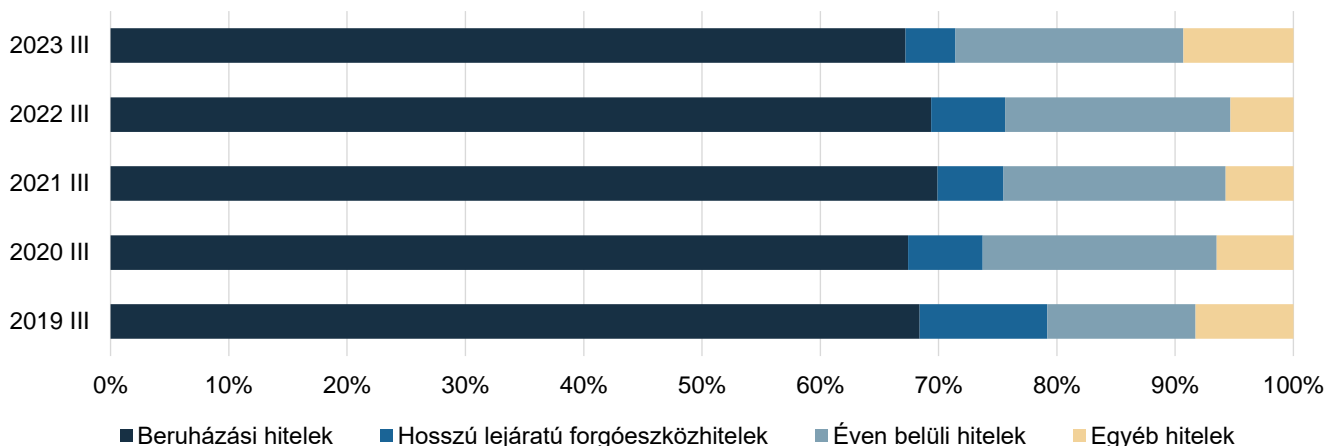
Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az éven belüli hitelállomány 6,7 százalékkal, 77,9 milliárd forintról 72,7 milliárd forintra mérséklődött, ami értékben (–5,3 milliárd forint) és százalékban is elmaradt a beruházási hitelek állománycsökkenésétől. Ugyanakkor a visszaesés üteme a beruházási hiteleknél magasabb, az éven belüli hitelállomány esetében viszont alacsonyabb volt, mint az egyéni gazdaságok hitelállományának mérséklődése.

- A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 37,9 százalékkal csökkentek, 25,6 milliárd forintról 15,9 milliárd forintra, míg az egyéb hitelek állománya 61,0 százalékkal emelkedett, 21,7 milliárd forintról 35,0 milliárd forintra bővült.
- A korábbi tendenciának megfelelően a devizahitelek aránya továbbra is elenyésző volt a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományában.
- A hosszú lejáratú hitelek (beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel) aránya 75,6 százalékról 71,4 százalékra módosult a mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományában az előző év azonos időszakához képest. A beruházási hitelek részesedése 2,1 százalékponttal csökkent, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel aránya 2,0 százalékponttal mérséklődött. Az éven túli hitelek legnagyobb részét (94,1 százalékát) továbbra is a beruházási hitelek képezték.
- A vizsgált éveket tekintve megállapítható, hogy a beruházási hitelek súlya 2019-től kis ingadozással a 70,0 százalékos szint közelében mozgott, és folyamatos állománynövekedést figyelhettünk meg, kivéve a legutóbbi éves időszakot, amikor 30,2 milliárd forinttal kevesebbet vettek igénybe belőle az egyéni gazdaságok. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel terén az állomány és az arány is folyamatosan mérséklődött, 2023 III. negyedévének végére 15,9 milliárd forintot ért el (4,2 százalék). Az éven belüli hitelállomány értéke és részesedése a vizsgált években emelkedett, kivéve a legutóbbi éves időszakot, amikor 5,3 milliárd forinttal csökkent, ezáltal 2023 III. negyedévének végére az éven belüli hitelállomány súlya 19,3 százalékra változott. Ugyanakkor, míg a hosszú lejáratú forgóeszközhitel részaránya 2019-ben még 10,8 százalékot képviselt, 2023 azonos időszakában már csupán 4,2 százalékot tett ki, szemben az éven belüli hitelek változásával, amelynél a 2019-es 12,5 százalékos részarány 2023 harmadik negyedévére 19,3 százalékra emelkedett (24. ábra).

24. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállományában a beruházási hitelek részesedése kismértékben visszaesett 2023 harmadik negyedévében**

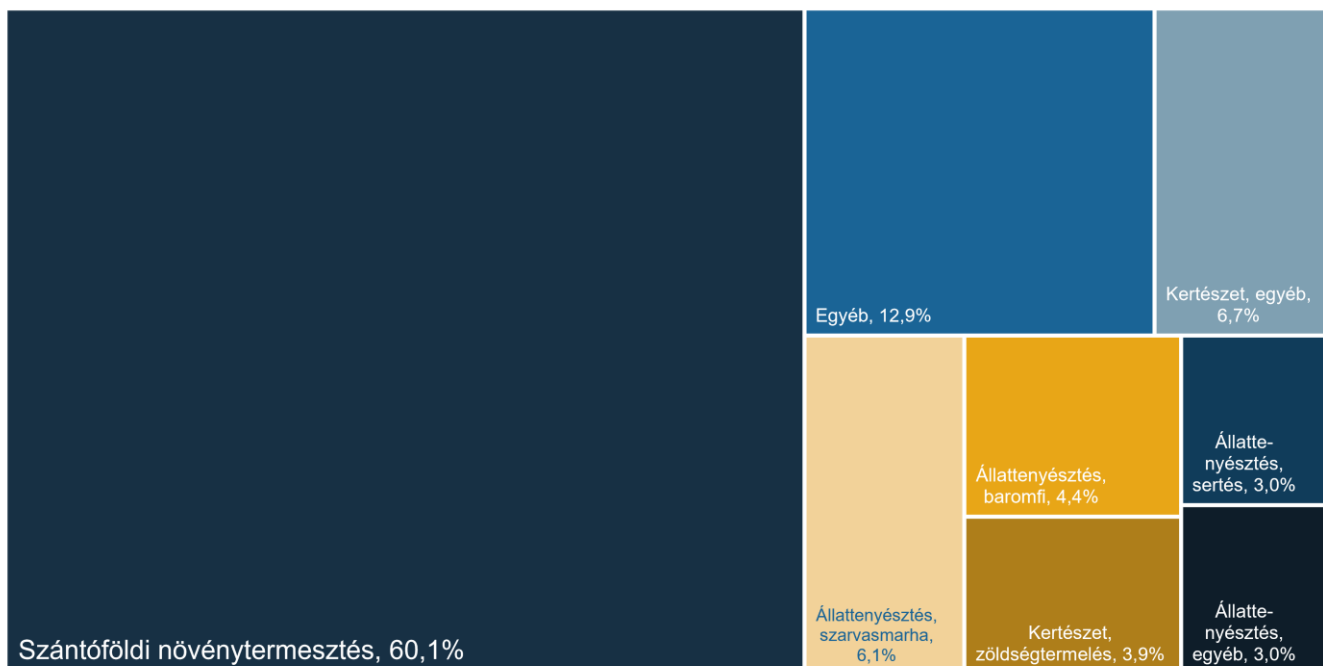

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságokon belül a szántóföldi növénytermesztőkhöz köthető a hitelállomány legnagyobb része, 60,1 százaléka. Az állattartással és -tenyésztéssel foglalkozók a hitelállomány további 16,5 százalékát, a kertészeti ágazat pedig 11,0 százalékát adta 2023. szeptember 30-án (25. ábra).

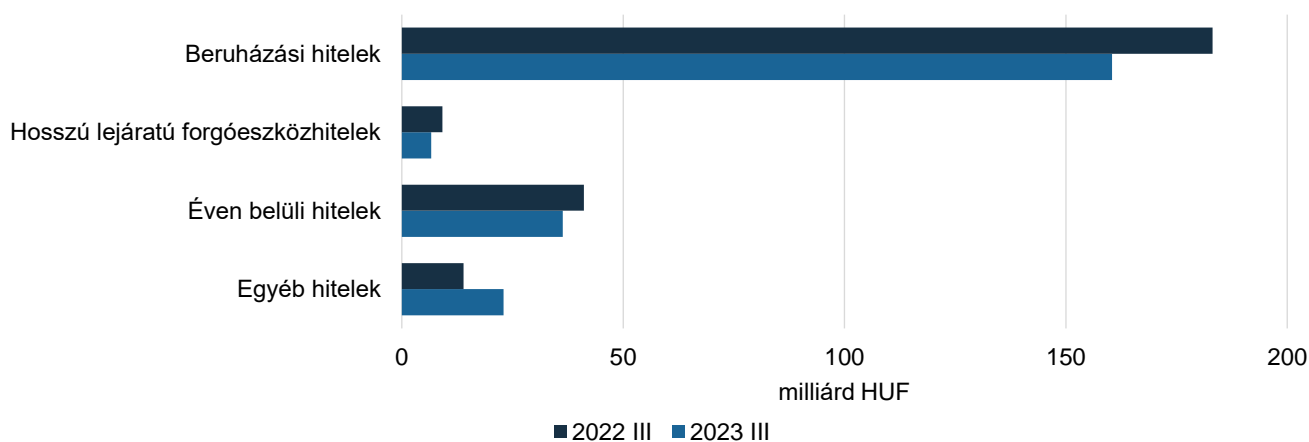
25. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hiteleinek közel 60 százaléka a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta 2023. szeptember 30-án**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó egyéni gazdaságok hitelállománya 226,4 milliárd forint volt 2023 harmadik negyedévében, ami 20,9 milliárd forinttal maradt el az egy évvel korábbi azonos időszak értékétől. A csökkenés két fő oka az egyéni szántóföldi gazdálkodók beruházási hiteleinek 22,7 milliárd forintos és az éven belüli hitelek 4,8 milliárd forintos visszaesése volt. Ezzel szemben az egyéb hitelek 9,1 milliárd forinttal növekedtek az előző év azonos negyedévéhez viszonyítva (26. ábra).

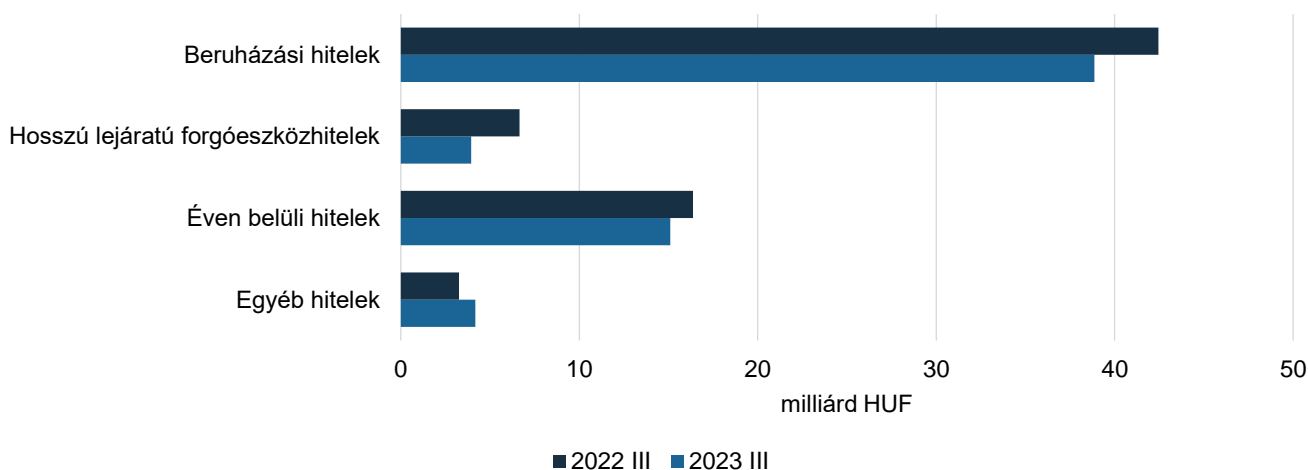
26. ábra: **A szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok beruházási és éven belüli hitelei csökkentek 2023 harmadik negyedévében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztés rövid lejáratú hiteleinek állománya szintén mérséklődött, 4,8 milliárd forinttal. A belső összetételt tekintve a forint folyószámlahitelek értéke 2,3 milliárd forinttal, az egyéb éven belüli hitelek értéke 2,4 milliárd forinttal csökkent.
- Az állattenyésztés hitelállománya (62,1 milliárd forint) 9,7 százalékkal (6,7 milliárd forinttal) maradt el az elmúlt év azonos időszakának szintjétől. Az ágazaton belül a legnagyobb visszaesés a szarvasmarha szakágazatban volt, 2,2 milliárd forintos értékben. Ezt követte a baromfi szakágazat, amelynek hitelállománya 2,0 milliárd forinttal volt kevesebb, mint az előző év azonos időszakában. A sertés szakágazatban a hitelállomány 0,9 milliárd forinttal csökkent.
- Az állattenyésztési hitelállomány csökkenésének legnagyobb részét a beruházási hitelek 3,6 milliárd forintos visszaesése okozta. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 2,7 milliárd forinttal, az éven belüli hitelek 1,3 milliárd forinttal mérséklődtek. Az egyéb hitelek állománya kismértékben nőtt. Az éven belüli hitelek közül a forint folyószámlahitelek 0,3 milliárd forinttal csökkentek, az egyéb éven belüli forinthitelek 1,0 milliárd forinttal estek vissza (27. ábra).

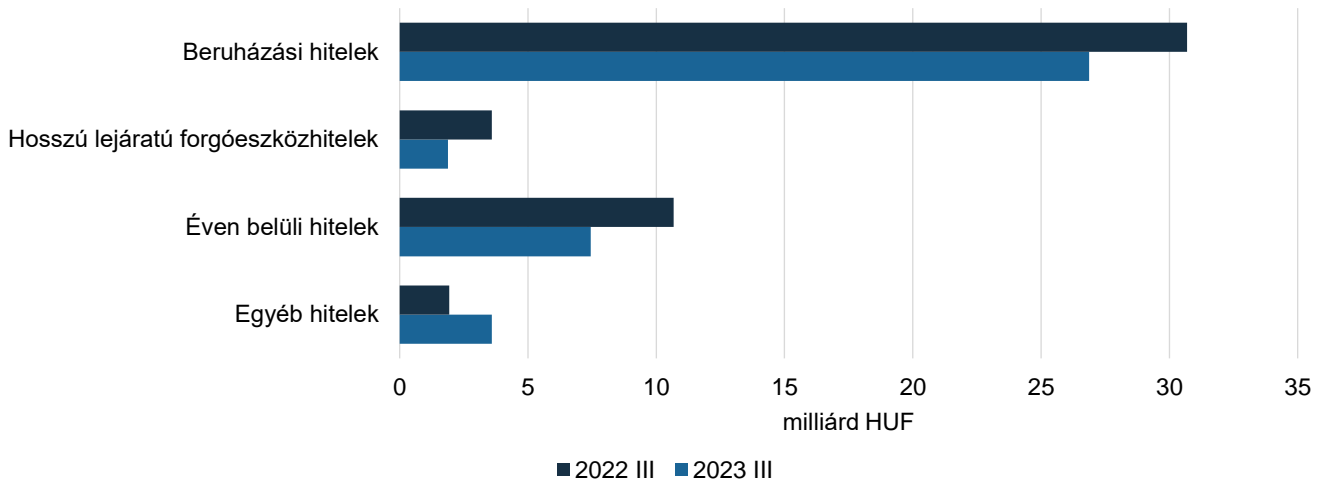
27. ábra: **Az állattartó egyéni gazdaságok hiteleinek nagy része csökkent 2023 harmadik negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kertészet hitelállománya 15,1 százalékkal és értékben összesen 7,1 milliárd forinttal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Azon belül is a beruházási és az éven belüli hitelek estek vissza leginkább (3,8 és 3,2 milliárd forinttal). Az állomány értéke a beruházási hitelek esetében 30,7 milliárd forintról 26,9 milliárd forintra módosult, az éven belüli hiteleknél 10,7 milliárd forintról 7,5 milliárd forintra csökkent (28. ábra).

28. ábra: **A kertészetben tevékenykedő egyéni gazdaságoknál a hitelek nagy része csökkent 2023 harmadik negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Kisebbségi értékben mérséklődött az ágazaton belül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya (–1,7 milliárd forinttal) az egy évvel korábbi azonos időszakhoz képest. Továbbra is a beruházási hitelek képezték a hitelállomány meghatározó részét, bár értékük csökkent, arányuk kismértékben nőtt, 65,4 százalékról 67,5 százalékra.
- A zöldségtermeléssel foglalkozók az ágazat hitelállományából 14,5 milliárd forintot tudhattak magukénak, és ez az érték 2,5 milliárd forintos visszaesést mutatott az előző év azonos időszakához képest.
- Az egyéb szakágazatok vállalkozásai által felvett hitelállomány 6,2 százalékkal 48,7 milliárd forintra bővült az egy évvel korábbi negyedévhez képest.
- Az egyéni gazdaságok hitelállományának legnagyobb része (több mint 70 százalék) 2021 végéig az egyéni vállalkozókhöz tartozott. Ez az arány azonban 2022 első negyedében megváltozott. 2023 harmadik negyedében továbbra is az egyéni gazdaságok hitelállományának csupán 45,2 százalékát képviselték az egyéni vállalkozók, a fennmaradó kissé nagyobb, 54,8 százalékos részt immár az őstermelők hitelállománya képezte. A változás egyik legfőbb oka a családi gazdaságokról szóló 2020. évi CXXIII. törvény hatálybalépése volt.
- Az egyéni gazdaságok hitelállományának 7,8 százalékos csökkenésével egyidejűleg változott az újonnan felvett hitelek értéke is. A szegmens összesen 35,3 milliárd forint új hitelt vett fel 2023 III. negyedében, 4,3 milliárd forinttal kevesebbet, mint egy évvel korábban (3. táblázat).

3. táblázat: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok új hiteleinek több mint 50 százaléka a szántóföldi növénytermesztő ágazatba érkezett 2023 harmadik negyedében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	19,0	4,1	1,0	10,8	1,8	1,2
Állattenyésztés	6,7	1,0	0,3	4,7	0,6	0,1
ebből						
baromfi	2,1	0,1	0,2	1,7	0,2	0,0
sertés	1,1	0,4	0,1	0,6	0,0	0,0
szarvasmarha	2,4	0,4	0,0	1,6	0,4	0,0
Kertészet	3,2	0,3	0,0	2,3	0,3	0,2
ebből						
zöldségtermelés	1,3	0,1	0,0	1,0	0,1	0,1
Egyéb	6,5	1,1	0,2	4,6	0,4	0,2
Összesen	35,3	6,5	1,5	22,4	3,1	1,7

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az új hitelek legnagyobb része (53,7 százalék) a szántóföldi növénytermesztők tevékenységét finanszírozta. Az állattenyésztők részesedése 18,8 százalék volt. Az új hitelek 6,8 százaléka a szarvasmarha-, 5,9 százaléka a baromfi-szakágazatba került, további 3,1 százalékát pedig a sertésenyésztők tudhatták magukénak.
- Hitelcél tekintve a beruházási hitelek összegében történt a legnagyobb változás: az új hitelkihelyezések értéke 5,8 milliárd forinttal volt kevesebb 2023 harmadik negyedében, mint egy évvel korábban. Ezt követte a folyószámlahitelek mérséklődése 1,0 milliárd forinttal. A beruházási hitelek és a folyószámlahitelek visszaesésének döntő többsége a szántóföldi növénytermesztőkhöz köthető (–4,6 és –3,0 milliárd forinttal), de a kertészet új hitelállománya is csökkent ezen hitelcélok tekintetében (sorrendben: –0,8 és –0,4 milliárd forinttal). Az állattenyésztésen belül a folyószámlahitelek enyhén emelkedtek (+0,5 milliárd forinttal). A beruházási és folyószámlahitelekkel ellentétben az egyéb éven belüli hitelek és az egyéb hitelek kismértékben nőttek, előbbi 1,5 milliárd forinttal, utóbbi 0,9 milliárd forinttal. Az egyéb éven belüli hitelek esetében a szántóföldi növénytermesztés 1,2 milliárd forinttal, míg az állattenyésztés 0,3 milliárd forinttal bővítette az új hitelállományt. Az egyéb hitelek növekményének döntő többsége a szántóföldi növénytermesztőkhöz tartozott (+0,8 milliárd forinttal).
- A szántóföldi növénytermesztők újonnan felvett hitelei 5,2 milliárd forinttal csökkentek az előző év azonos időszakához képest. A beruházási hitelek 4,6 milliárd forinttal, a folyószámlahitelek 3,0 milliárd forinttal mérséklődtek. Az egyéb éven belüli hitelek, az egyéb hitelek és a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek kismértékben nőttek (sorrendben: +1,2, +0,8 és +0,4 milliárd forinttal).
- Az újonnan felvett hitelek összege az állattenyésztésen belül 0,7 milliárd forinttal 6,7 milliárd forintra emelkedett. Az új beruházási hitelek nem változtak, a folyószámlahitelek 0,5 milliárd forinttal, az egyéb éven belüli hitelek 0,3 milliárd forinttal, az egyéb hitelek 0,1 milliárd forinttal emelkedtek. A hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek minimális mértékben (–0,1 milliárd forinttal) csökkentek. A baromfi- és szarvasmarha szakágazat új hitelei, valamint a sertés szakágazat új hitelei is emelkedtek (előbbi két esetben egyaránt 0,3 milliárd forinttal, utóbbi esetben 0,1 milliárd forinttal). A baromfi- és szarvasmarha szakágazatban a folyószámlahitelek bővültek (0,2 és 0,3 milliárd forinttal), a

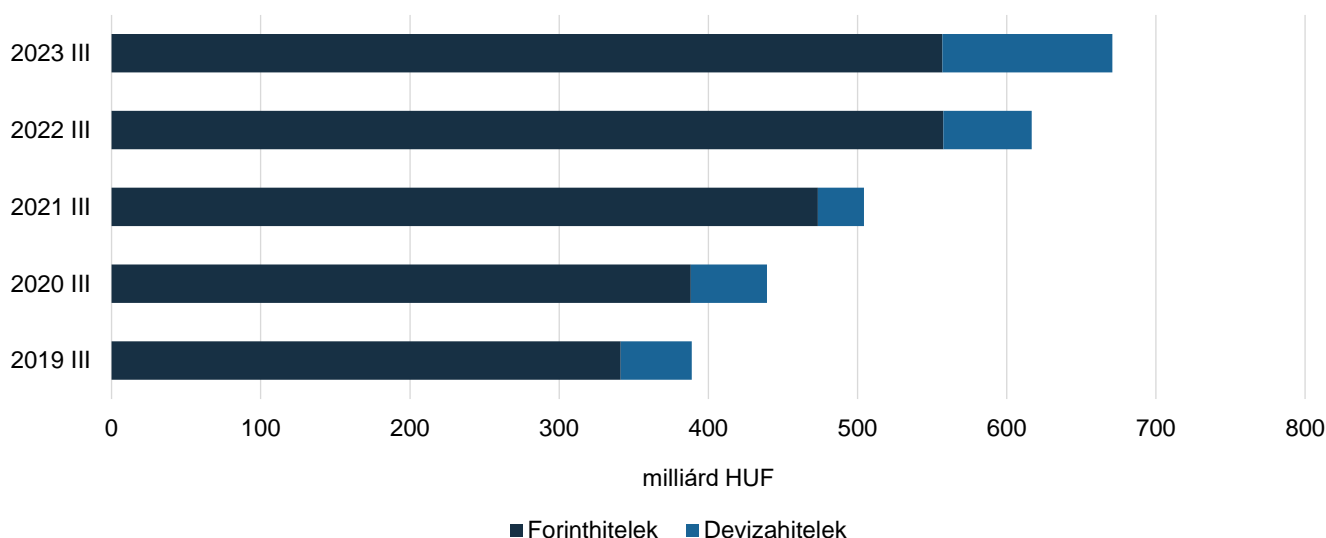
sértés szakágazatban a beruházási hitelek nőttek (+0,3 milliárd forinttal), de a hosszú lejáratú forgóeszközhitel és a folyószámlahitelek is csökkentek (mindkét esetben 0,1 milliárd forinttal).

- A kertészetben tevékenykedők által újonnan felvett hitelek értéke 0,9 milliárd forinttal volt kevesebb (3,2 milliárd forint) 2023 III. negyedévében, mint egy évvel korábban. A csökkenés a beruházási és a folyószámlahiteleknek (−0,8 milliárd forint és −0,4 milliárd forint) volt tulajdonítható, míg az egyéb éven belüli és az egyéb hitelek bővültek (+0,2 és +0,1 milliárd forinttal).

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya

- Folytatódott a mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományának 2019-től megfigyelhető dinamikus növekedése. Az állomány értéke 2023 harmadik negyedévének végére 670,9 milliárd forintra gyarapodott, az előző év azonos időszakának értékét 8,8 százalékkal haladta meg (29. ábra).
- Hitelállományukban továbbra is a forinthitelek domináltak, bár részesedésük kismértékben (7,4 százalékponttal) csökkent, így 2023 harmadik negyedévében az arányuk 83,0 százalékot ért el.

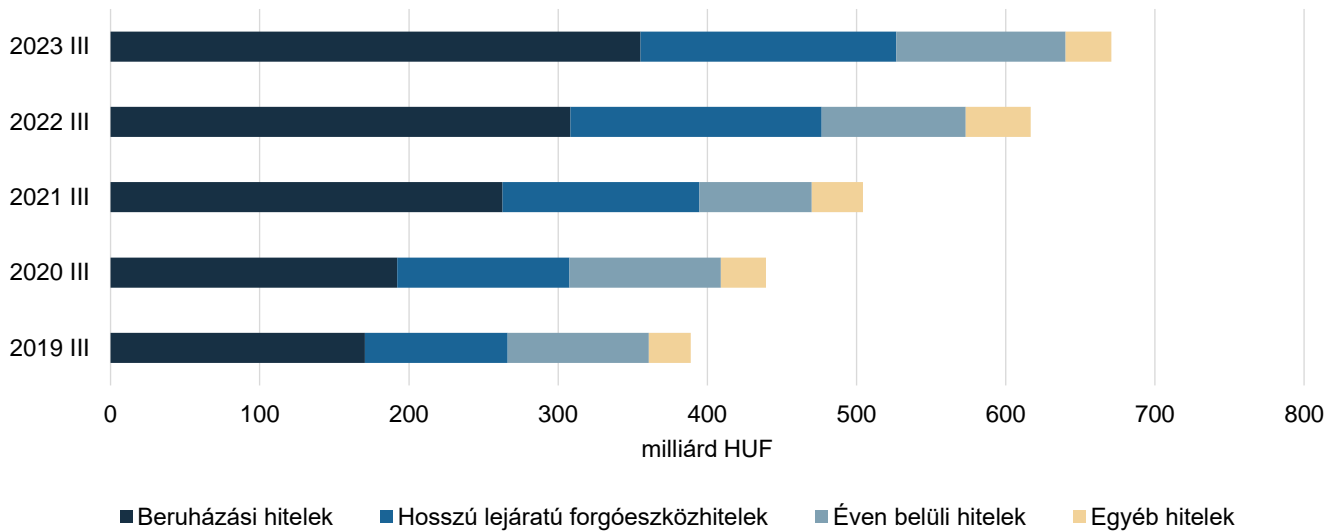
29. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelei több mint 8 százalékkal növekedtek 2023 harmadik negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A hitelállományon belül az éven túli hitelállomány bővülése volt kiemelkedő, a hitelösszeg 10,5 százalékkal 526,6 milliárd forintra gyarapodott 2023 harmadik negyedévében. Az éven túli hitelek közül a beruházási hitelek 15,2 százalékkal 355,2 milliárd forintra, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 1,8 százalékkal 171,5 milliárd forintra emelkedtek (30. ábra).

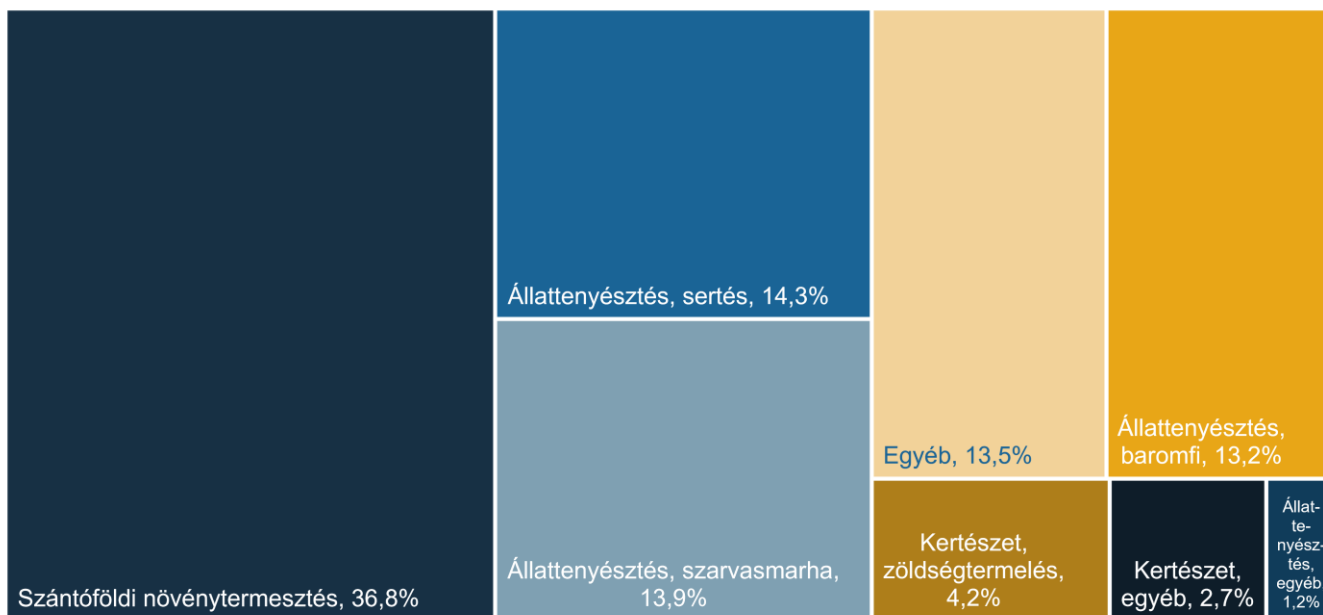
30. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások éven túli hitelei növekedtek 2023 harmadik negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az éven túli hitelek aránya a teljes hitelállományon belül 78,5 százalék volt, a beruházási hitelek részesedése 52,9 százalékot tett ki.
- Az éven belüli hitelállomány alakulása 2019-től 2022-ig változó volt, majd 2023 harmadik negyedévének végére 113,4 milliárd forintot ért el, ami 17,4 százalékos növekedésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. A rövid lejáratú hitelek részesedése a mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományából 1,2 százalékponttal nőtt, 2023 harmadik negyedévének végére arányuk 16,9 százalékot ért el.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományának jelentős része, 42,7 százaléka az állattenyésztéssel foglalkozó társas vállalkozásokhoz, 36,8 százaléka pedig a szántóföldi növénytermesztőkhöz került. Az állattartók körében a sertéstartók részesedése volt a legmagasabb, 14,3 százalék. Ezt követte a szarvasmarhatartók, majd a baromfitartók részesedése, előbbi 13,9, utóbbi 13,2 százalékot ért el. A kertészeti ágazat kisebb, 6,9 százalékos részesedéssel bírt, azon belül a zöldségtermelés 4,2 százalékos arányt képviselt a teljes hitelállományhoz képest. Az egyéb ágazatokban tevékenykedők részesedése 13,5 százalékot tett ki (31. ábra).

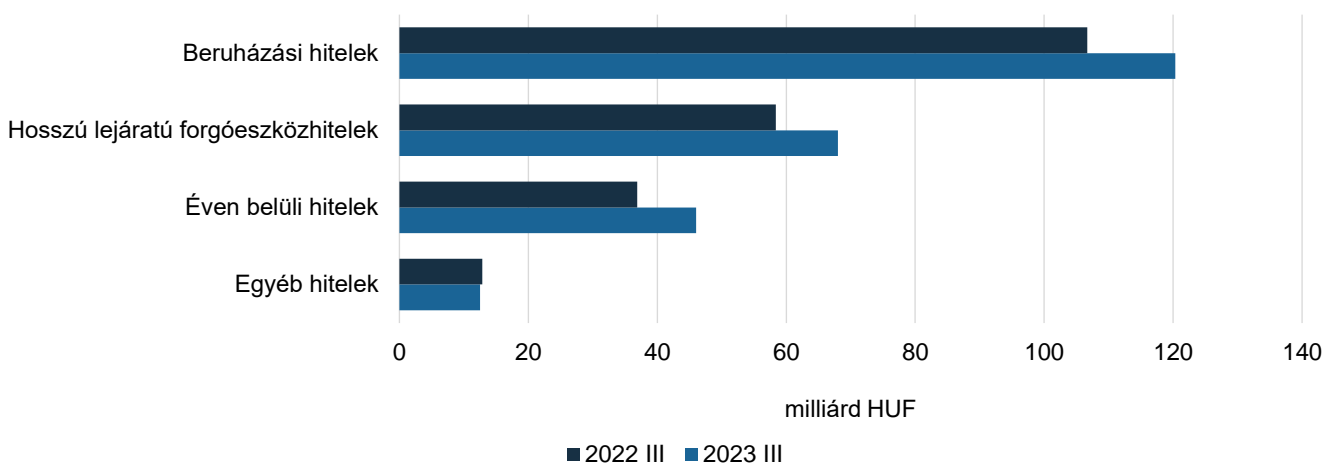
31. ábra: **Az állattenyésztők részesedtek legnagyobb mértékben a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományából 2023. szeptember 30-án**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó társas gazdaságok hitelállománya 246,9 milliárd forintra bővült, ami 32,1 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos negyedévi értékét. Az éven túli hitelcélok tekintetében továbbra is növekedés volt megfigyelhető az ágazatban. A beruházási hitelek 13,7 milliárd forinttal, a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek azonban ennél kisebb mértékben, 9,6 milliárd forinttal gyarapodtak. A rövid lejáratú hitelek is emelkedtek, 9,2 milliárd forinttal, míg az egyéb hitelek állománya minimális mértékben, 0,4 milliárd forinttal mérséklődött az előző év azonos negyedévi értékéhez képest (32. ábra).

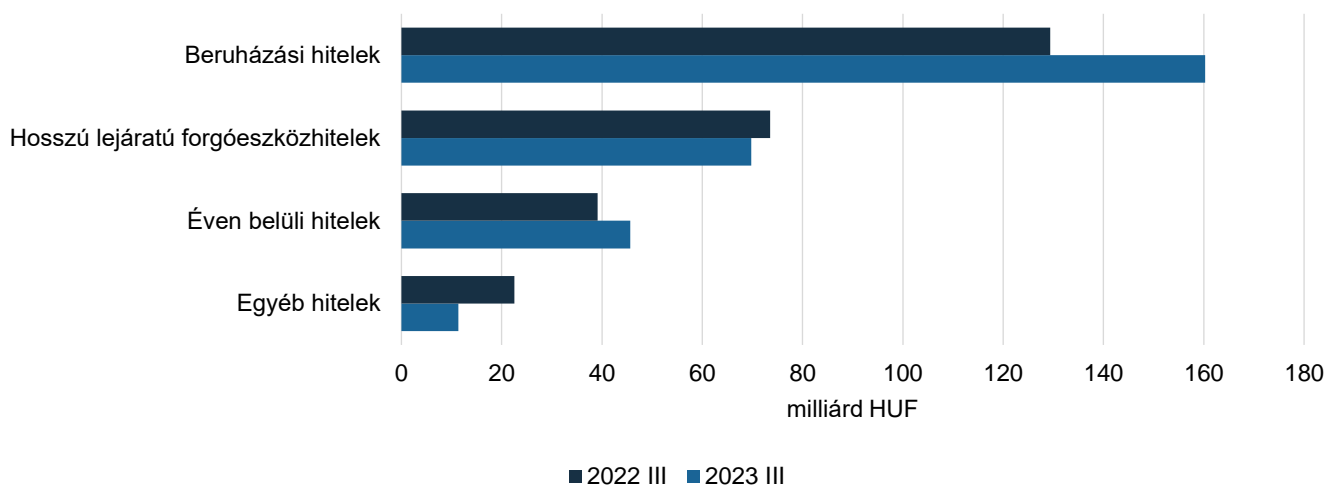
32. ábra: **A szántóföldi növénytermesztő társas vállalkozások éven túli hitelei növekedtek leginkább 2023 harmadik negyedévében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az előző év azonos időszakához képest az állattenyésztésben tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 8,5 százalékkal 287,0 milliárd forintra bővült.
- Az állattenyésztésen belül a szarvasmarha szakágazatban volt a legnagyobb hitelállomány-növekedés 10,9 milliárd forinttal, ezt követte a sertés szakágazat 5,5 milliárd forinttal, majd a baromfi szakágazat 4,5 milliárd forinttal.
- Az állattenyésztés hitelállományában továbbra is az éven túli hitelállomány gyarapodása volt számottevő. Azon belül is a beruházási hitelek növekedtek kiemelkedően, 23,9 százalékkal (30,9 milliárd forinttal) 160,3 milliárd forintra emelkedett az állomány értéke. A hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek ebben az időszakban mérséklődtek 5,1 százalékkal (–3,8 milliárd forinttal), 69,8 milliárd forintra. Az éven belüli hitelek állománya felülmúlta az előző év harmadik negyedét, 16,7 százalékkal (6,5 milliárd forinttal). Az egyéb hitelek viszont 49,6 százalékkal (–11,2 milliárd forinttal) mérséklődtek (33. ábra).

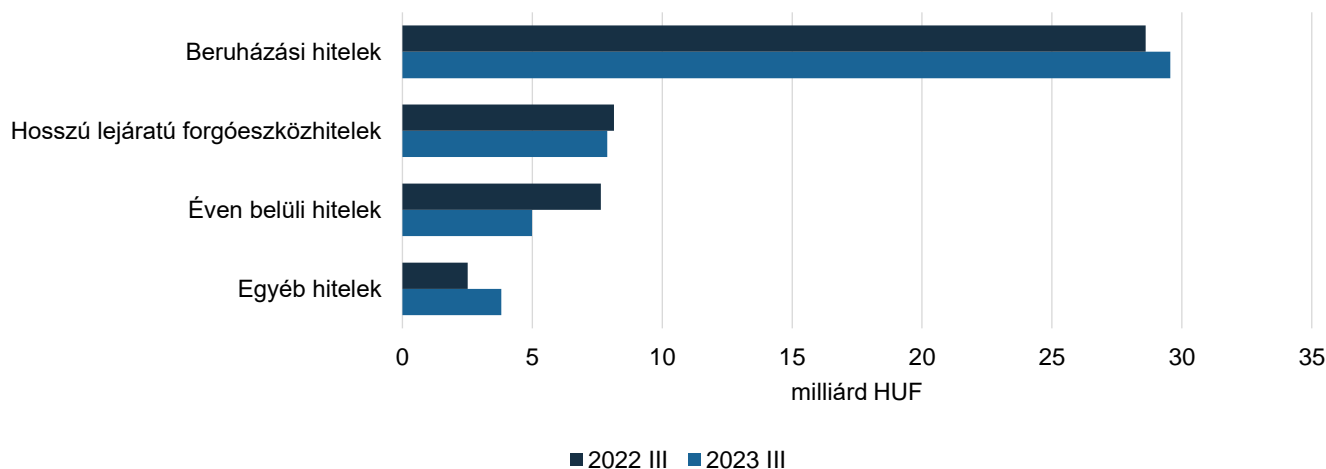
33. ábra: **Az állattenyésztő társas vállalkozások beruházási hitelei több mint 20 százalékkal bővültek 2023 harmadik negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kertészetben tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 1,4 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva, ezáltal az állomány értéke 46,2 milliárd forintra módosult. A mérséklődést elsősorban az éven belüli hitelek 2,6 milliárd forintos és a hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek 0,3 milliárd forintos visszaesése okozta. A beruházási hitelek 0,9 milliárd forinttal nőttek. Az ágazat társas vállalkozásaihoz rendelt hitelállomány 46,2 milliárd forintos értékével továbbra is a legkisebbnek számított az ágazatok között (34. ábra).

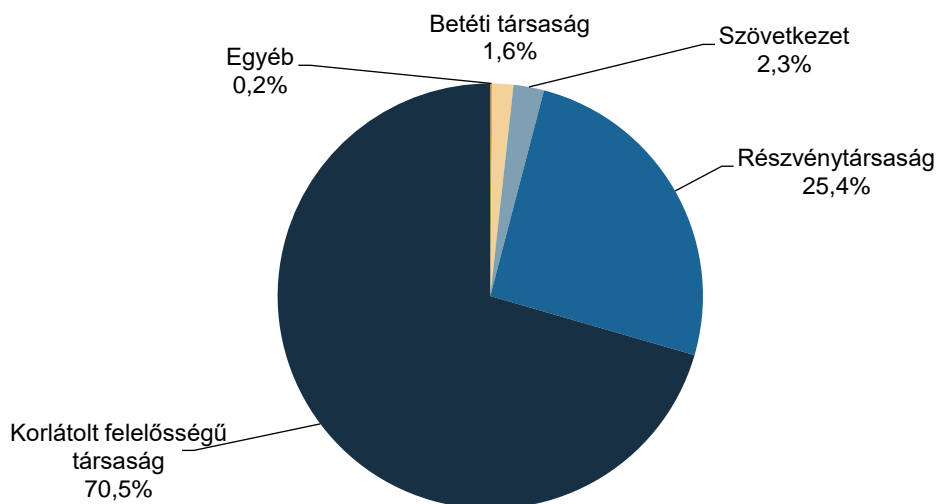
34. ábra: **A kertészetben tevékenykedő társas vállalkozások beruházási hitelei kismértékben nőttek 2023 harmadik negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve elmondható, hogy a fennálló hitelállomány túlnyomó többsége, 70,5 százaléka továbbra is korlátolt felelősségű társaságokhoz, 25,4 százaléka pedig a részvénytársaságokhoz került 2023 harmadik negyedében. A szövetkezetek részesedése a korábbi évi 2,3 százaléknak megfelelő szinten maradt a vizsgált időszakban. Ugyanekkor 2,0 százalék alá csökkent a betéti társaságok és a közkereseti társaságok által felvett hitelek együttes aránya (35. ábra).

35. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hiteleinek több mint 70 százaléka a korlátolt felelősségű társaságokat finanszírozta 2023 harmadik negyedében**

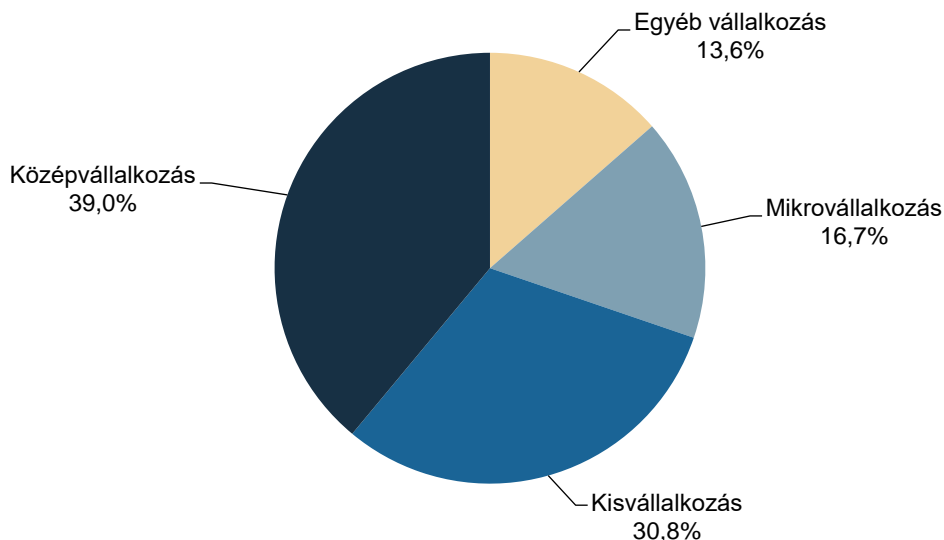

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának 86,4 százaléka (579,9 milliárd forint) mikro-, kis- és középvállalkozásokhoz tartozott 2023 harmadik negyedének végén, ami 0,4 százalékponttal maradt el az előző évi szinttől. A középvállalkozások hitelállományból való részesedése 39,0 százalékot tett ki, miközben a

kisvállalkozásoké 30,8 százalékos, a mikrovállalkozásoké pedig 16,7 százalékos arányt képviselt. Az egyéb vállalkozások (beleértve a nagyvállalkozásokat) hiteleinek összege a társas vállalkozások hitelállományának 13,6 százalékát adta 2023 harmadik negyedévében (36. ábra).

36. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hiteleinek több mint egyharmadát a középvállalkozások tudhatták magukénak 2023 harmadik negyedévében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdaságban a társas vállalkozások által felvett új hitelek összege emelkedett az előző év azonos időszakához képest, összesen 4,6 milliárd forinttal több, 66,3 milliárd forint hitelt vettek fel 2023 harmadik negyedévében (4. táblázat).

4. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások új hiteleinek legnagyobb része a szántóföldi növénytermesztés és az állattenyésztés ágazatba érkezett 2023 harmadik negyedévében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	27,8	6,1	9,7	7,7	3,6	0,7
Állattenyésztés	25,9	3,7	4,5	6,2	10,1	1,4
ebből						
baromfi	13,0	0,8	1,9	1,4	7,5	1,3
sertés	3,6	1,2	1,0	0,8	0,5	0,1
szarvasmarha	8,2	1,5	1,0	3,6	2,0	0,0
Kertészet	2,3	0,3	0,4	0,9	0,8	0,0
ebből						
zöldségtermelés	1,1	0,1	0,4	0,4	0,3	0,0
Egyéb	10,3	3,7	2,7	2,4	1,4	0,1
Összesen	66,3	13,8	17,2	17,2	15,8	2,3

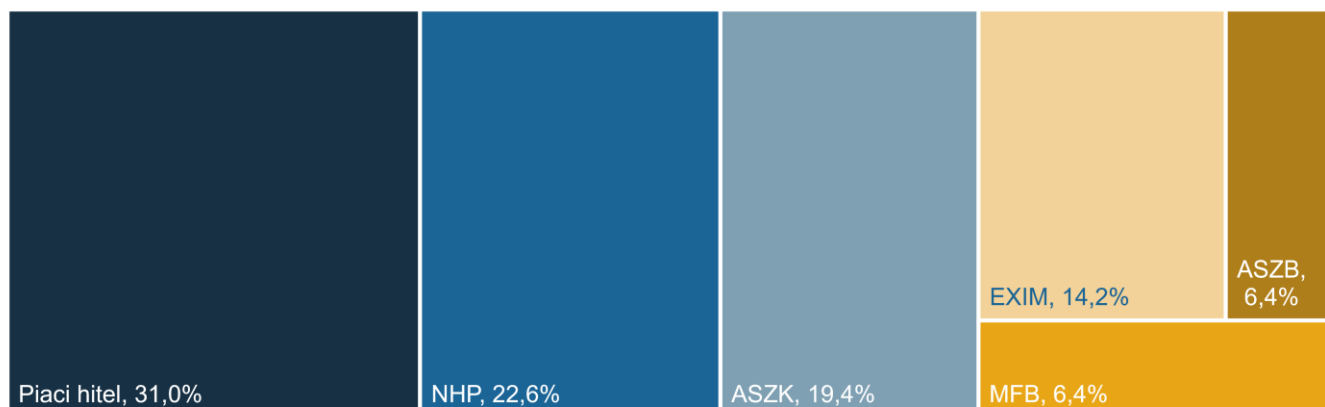
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A hitelösszezből a szántóföldi növénytermesztők részesedése 41,9 százalék volt, szemben az egy évvel ezelőtti 35,9 százalékos aránnyal, az állattenyésztők részesedése pedig 39,0 százalékot ért el, szemben az egy évvel ezelőtti 40,4 százalékos aránnyal. Az állattenyésztésen belül a mezőgazdasági új hitelek 19,6 százaléka a baromfi szakágazatba került, további 12,3 százalékát a szarvasmarha és 5,5 százalékát a sertés szakágazat tudhatta magáénak.
- A szántóföldi növénytermesztés új hitelfelvétele 5,7 milliárd forinttal nőtt az egy évvel korábbi értékhez viszonyítva. Különösen a hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek bővültek, 6,4 milliárd forinttal. A folyószámlahitelek és az egyéb éven belüli hitelek szintén emelkedtek, 0,3-0,3 milliárd forinttal. A beruházási és az egyéb hitelek csökkentek, 1,1 milliárd és 0,2 milliárd forinttal.
- Az állattenyésztési ágazatban csupán 1,0 milliárd forintos növekedés volt tapasztalható, melyet a baromfi szakágazat hiteleinek 2,4 milliárd forintos emelkedése és a sertés, valamint a szarvasmarha szakágazat hiteleinek 1,3 és 0,9 milliárd forintos csökkenése idézett elő. Az állattenyésztési ágazat új hiteleinek belső szerkezetét tekintve az egyéb éven belüli hitelek bővülése dominált (+4,6 milliárd forint), de emelkedett a folyószámlahitelek (+2,4 milliárd forint) értéke is. A többi hiteltípus esetén csökkenés következett be, az egyéb hitelek 3,2 milliárd forinttal, a beruházási hitelek 2,2 milliárd forinttal, a hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek 0,7 milliárd forinttal estek vissza az előző év azonos időszakához képest.
- A kertészetben tevékenykedők által újonnan felvett hitelállomány ugyancsak kismértékben (–1,3 milliárd forinttal) változott az egy évvel korábbi negyedévhez viszonyítva.

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok és társas vállalkozások hitelállományában a kedvezményes hitelek voltak túlsúlyban: a piaci hitelek aránya mindössze 31,0 százalékot tett ki 2023 harmadik negyedévében³ (37. ábra).

37. ábra: **A mezőgazdasági ágazatban tevékenykedők hitelállományának közel 70 százalékát a kedvezményes hitelek adták 2023 harmadik negyedévében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ- és Eximbank-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

³ A piaci hitelek aránya módszertani változások miatt nem összehasonlítható az előző év azonos időszaki adataival.

- Kiemelkedő volt a támogatott hitelkonstrukciók közül a növekedési hitelprogramok (NHP) és az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) folyószámla-hitelkeret fennálló összege, előbbi a mezőgazdaság hitelállományának 22,6, utóbbi 19,4 százalékát adta 2023. szeptember 30-án. Az Eximbank által finanszírozott hitelek részesedése a mezőgazdaságban 14,2 százalékos arányt képviselt, miközben az MFB-hitelprogramokhoz köthető állományé 6,4 százalékot jelentett. Ezen kívül az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel (ASZB) szintén 6,4 százalékos részesedéssel bírt.

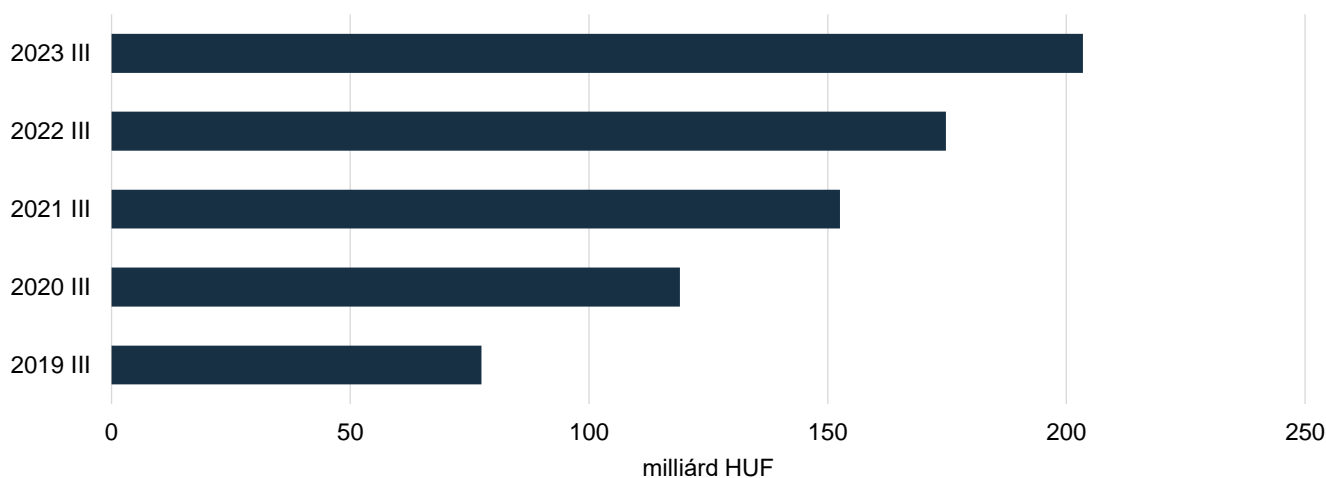
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel

- A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, amely 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára.
- Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel – ami lényegében mezőgazdasági célú, szabad felhasználású folyószámlahitel – a mikro-, kis- és középvállalkozások, az őstermelők, valamint az őstermelők családi gazdaságai átmeneti likviditási problémáinak áthidalásához, váratlan kiadásai fedezéséhez járul hozzá. Az ASZK keretében az igénybevételi szabályok változásától [14/2020. (IV. 10.) AM rendelet], azaz 2020. május 15-től az agrárgazdaságban tevékenykedők megnövekedett hitelkeret összeget, 200 millió forintot vehettek igénybe, ez érvényes 2023-ban is. A fiatal mezőgazdasági termelő esetén adható hitel maximuma 25 millió forint. A hitelkeret futamideje 1, 2 vagy 3 év. A hitel fő biztosítója az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) készfizető kezességvállalása. A hitelkeret további előnye, hogy 50 millió forint alatt tárgyi biztosíték nélkül is gyors és egyszerűsített hitelbírálat mellett igényelhető. Európai Unió intézkedések alapján 2024. június 29-ig igényelhető továbbá a kiemelt kamattámogatású Agrár Széchenyi Kártya Max+ hitel, évi 5,0 százalék ténylegesen fizetendő kamattal. A megemelt kamattámogatás a normál Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahittel már rendelkezők számára is elérhető. A hitelösszeg igénylésére legfeljebb 100 millió forintig van lehetőség, a hitelszerződések megkötésére pedig 2024. június 29-ig van mód⁴.
- A KAVOSZ Zrt. az agrárvállalkozások számára beruházási hitelcélok megvalósításához, illetve hozzá kapcsolódó forgóeszköz-beszerzéshez az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel GO! konstrukcióval nyújtott segítséget, melyet 2022. május 20-ig lehetett igényelni, majd ezt az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel MAX+ váltotta fel, ami az agrárvállalkozások számára beruházási és ahhoz kapcsolódó forgóeszköz-beszerzési célra használható fel. A hitel fő biztosítója az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány készfizető kezességvállalása és dologi biztosíték, valamint adott esetekben a feltételeknek megfelelő magánszemély készfizető kezességvállalása⁵.
- Az ASZB hitelkonstrukció keretében a mezőgazdaságban tevékenykedők fennálló állománya 67,5 milliárd forint volt 2023. szeptember 30-án.
- Az előző évek tendenciájának megfelelően 2023 harmadik negyedében tovább nőtt a mezőgazdasági vállalkozások ASZK folyószámla-hitelkeret összege és a növekedés üteme hasonló volt, mint az előző év azonos időszakában. A szerződések száma 16,2 százalékkal 36 883 darabra, a fennálló hitelkeret összege 16,4 százalékkal 203,5 milliárd forintra emelkedett 2022 harmadik negyedéhez képest (38. ábra).

⁴ Forrás: <https://kormany.hu/hirek/jovo-ev-kozepeig-igenyelhető-a-kiemelt-kamattámogatású-agrar-szechenyi-kartya>. Letöltés: 2023. december 13.

⁵ Forrás: <https://www.kavosz.hu/hitelek/agrar-szechenyi-beruhazasi-hitel-max-plusz/#dokumentumok>. Letöltés: 2023. december 13.

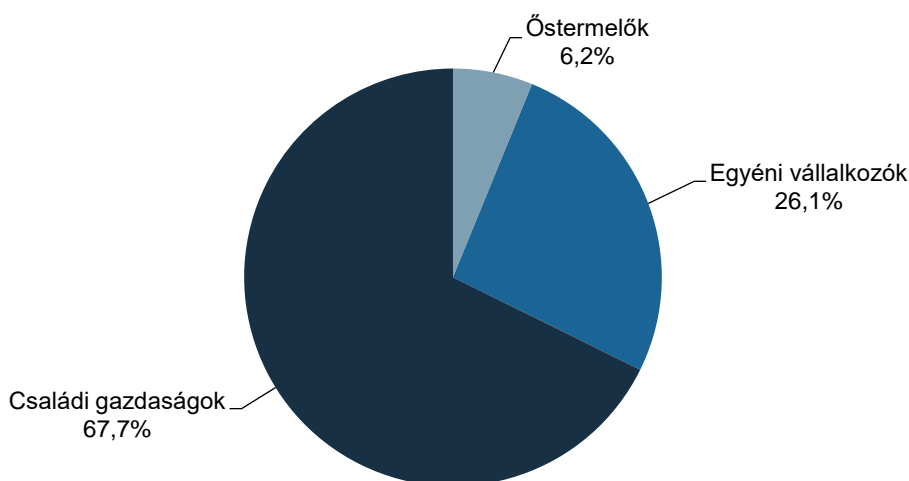
38. ábra: **A mezőgazdaság fennálló Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret összege több mint 15 százalékkal növekedett 2023 harmadik negyedében**

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéni gazdaságokhoz volt köthető a mezőgazdasági ASZK folyószámla-hitelkeret összegéből 134,3 milliárd forint, a társas vállalkozások a fennálló hitelkeretből 69,2 milliárd forintot tudhattak magukénak 2023. szeptember 30-án.
- A mezőgazdasági tevékenységet végző egyéni gazdaságok hitelkeret összegének kétharmada a családi gazdaságokhoz, 26,1 százaléka az egyéni vállalkozókhöz, 6,2 százaléka pedig az őstermelőkhöz került (39. ábra).

39. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok fennálló Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeretének több mint kétharmada a családi gazdaságokhoz tartozott 2023 harmadik negyedében**

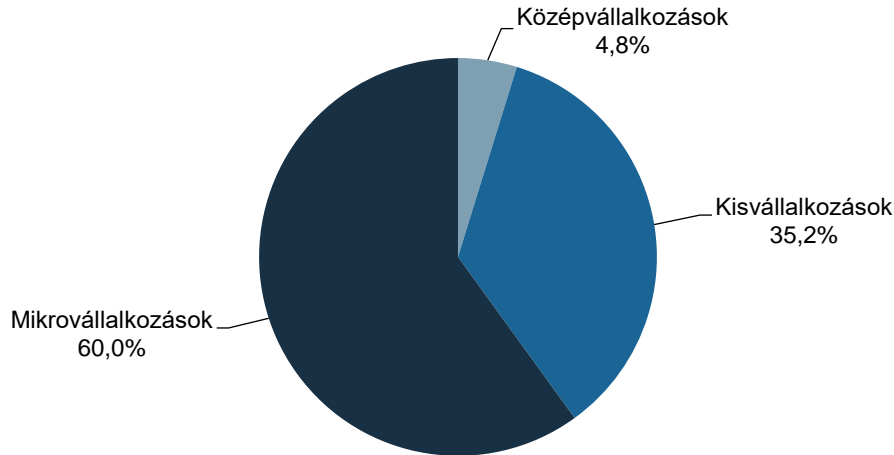

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A társas vállalkozások közül a legnagyobb fennálló hitelkerettel továbbra is a mikrovállalkozások rendelkeztek, részesedésük 60,0 százalékot tett ki, miközben a

kisvállalkozások az ASZK fennálló hitelkeretének egyharmadát tudhatták magukénak. A középvállalkozások részesedése mindössze 4,8 százalék volt 2023 harmadik negyedében (40. ábra).

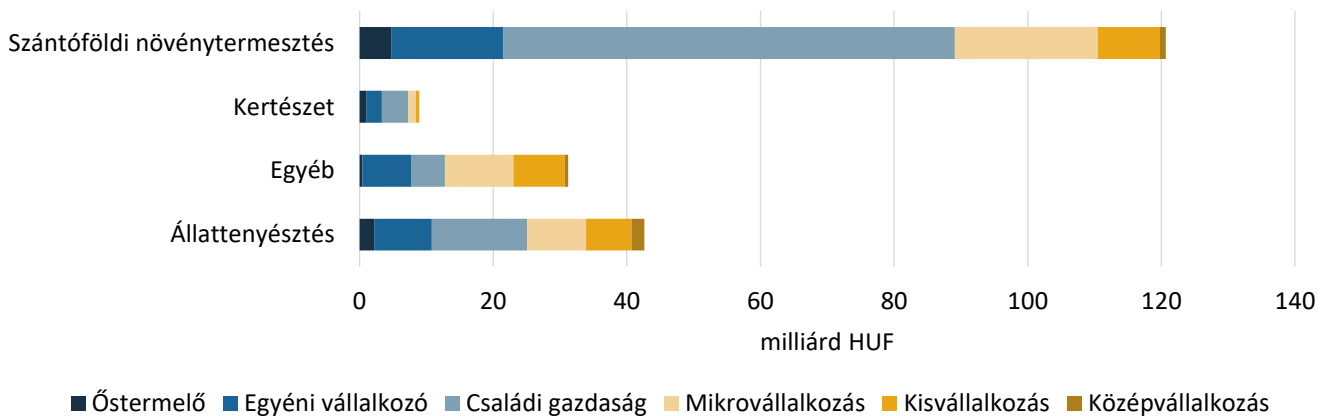
40. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások fennálló Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeretének 60 százalékát a mikrovállalkozások tudhatták magukénak 2023. szeptember 30-án**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások ASZK fennálló folyószámla-hitelkeret összege nagymértékben csökkent, 180,5 milliárd forintról 120,7 milliárd forintra, melynek fő oka a családi gazdaságok hiteleinek 41,8 milliárdos, valamint az egyéni vállalkozók hiteleinek 10,6 milliárd forintos visszaesése (41. ábra).

41. ábra: **Az Agrár Széchenyi Kártya fennálló folyószámla-hitelkeretének több mint 50 százaléka a szántóföldi növénytermesztő családi gazdaságokhoz tartozott 2023. szeptember 30-án**

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: növényi szaporítóanyag termesztése; vegyes gazdálkodás; növénytermesztési szolgáltatás; állattenyésztési szolgáltatás; betakarítást követő szolgáltatás; vetési célú magfeldolgozás; vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; fakitermelés; vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; erdészeti szolgáltatás.

Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztők közül a fenti csökkenés ellenére is kiemelkedő a családi gazdaságok fennálló hitelállománya, 67,6 milliárd forint, amely 38,2 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbi értéknél.

Növekedési Hitelprogram

- Az MNB által a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak tompítása, a hitelpiaci zavarok elkerülése érdekében 2020. április 20-án elindított NHP Hajrá! konstrukció 2021. szeptember 30-án lezárult⁶, ezáltal 2022-ben és 2023-ban a vállalkozásoknak már nem volt lehetőségük hitelfelvételre a szóban forgó kedvezményes konstrukció keretében, viszont az éves hitelállomány mértékében nagy szerepe van többek között azért is, mert az említett hitelprogram keretösszege a 2021. év nyári hónapjaiban kimerült ugyan, azonban a szerződések fokozatos és folyamatos lehívása a program lezárulta után is támogatta a kkv-hitelpiacot.⁷
- A szóban forgó intézkedéseken túl a jegybank törlesztési moratóriumot hirdetett a Növekedési Hitelprogram keretében folyósított hiteleknel is, és lehetővé tette a bankok számára az NHP-s hitelek átstrukturálását, valamint a visszafizetés ütemezésének átalakítását.⁸
- A fizetési moratórium időszakát 2022-ben is meghosszabbították, azonban a moratórium-ban lévők köre jelentősen szűkült (a vállalkozások közül azok élhettek továbbra is a hiteltörlesztési moratóriummal, amelyek árbevétele legalább 25 százalékkal esett vissza az előző évhez képest). Az egyre nagyobb számban kilépő ügyfelek miatt 2022. augusztusra már csak a vállalati hitelek mindössze 1 százaléka vett részt a célzott fizetési moratórium-ban, így az összesen csak 60 ezer vállalkozást érintett. A Kormány ezen okokból kifolyólag 2022. december 31-ig tartotta indokoltnak a moratórium fenntartását, azonban jogszabály-ban rögzítette, hogy a moratórium kivezetése ellenére az ügyfelek által fizetendő havi törlesztőrészlet 2023 januárjától nem emelkedhet a moratóriumban való részvétel során felhalmozódó kamatok és díjak miatt, valamint a tartozás visszafizetése a futamidő meghosszabbításával valósulhat meg.⁹ A Magyar Közlönyben 2022. augusztus 8. napján megjelent hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről szóló 292/2022. (VIII. 8.) Korm. rendelet¹⁰, valamint a hiteltörlesztési moratórium igénybeviteléhez alkalmazandó kérelemről szóló 23/2022. (VIII. 8.) AM rendelet¹¹ lehetővé tette a hitelezőhöz benyújtott – az AM rendeletnek megfelelő – kérelem alapján 2022. szeptember 1. napjától 2023. december 31. napjáig fizetési moratórium igénybevitelét a 2022. augusztus 31. napján fennálló hitel- vagy kölcsönszerződés alapján folyósított kölcsönre, ha a) az adós növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások, erdőgazdálkodás, halászat, halgazdálkodás szakágazatból származó 2021. évi nettó árbevétele eléri a 2021. évi nettó árbevételének 50 százalékát, vagy b) a hitel/kölcsön célja megfelel az a) pont szerinti valamely szakágazatnak.¹²

⁶ Forrás: <https://www.mnb.hu/nhphajra>. Letöltés: 2023. december 13.

⁷ Forrás: MNB Hitelezési felmérés szeptember 30. <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/hitelezesi-folyamatok/hitelezesi-folyamatok-2021-szeptember>. Letöltés: 2023. december 13.

⁸ Forrás: MNB Gazdasági – pénzügyi válaszlépések az új koronavírusra. <https://www.mnb.hu/koronavirus#vallalati>. Letöltés: 2023. december 13.

⁹ Forrás: <https://kormany.hu/hirek/2023-ban-megszunik-a-fizetesi-moratorium>. Letöltés: 2023. december 13.

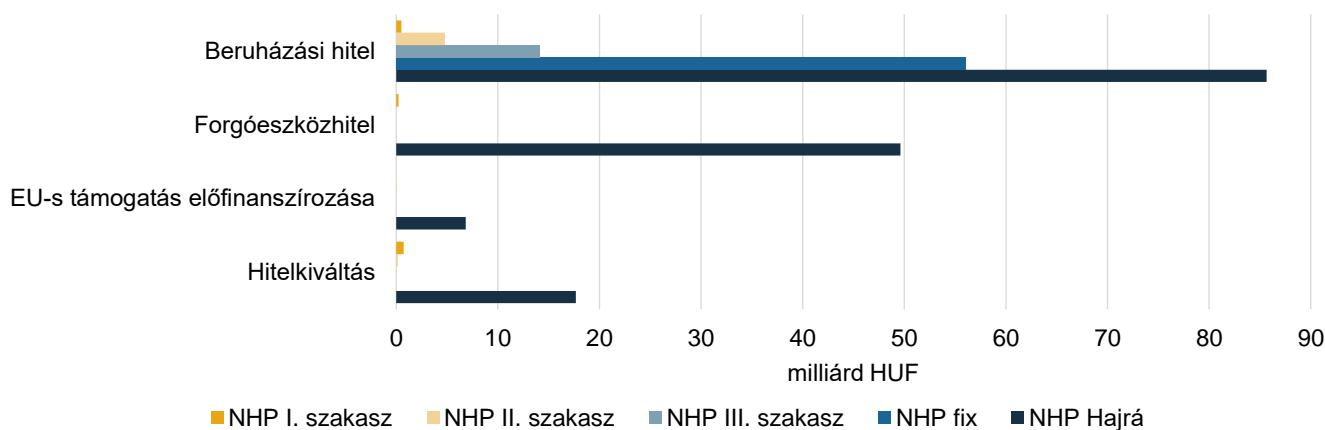
¹⁰ Forrás: 292/2022. (VIII. 8.) Korm. rendelet a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről.

¹¹ Forrás: 23/2022. (VIII. 8.) AM rendelet a hiteltörlesztési moratórium igénybeviteléhez alkalmazandó kérelemről.

¹² Forrás: <https://www.mfb.hu/kozlemenyek/tajekoztato20220810-n1321>. Letöltés: 2023. december 13.

- Az NHP I–III. szakaszához kapcsolódóan a mezőgazdaság fennálló hitelállománya 20,6 milliárd forintot tett ki 2023 harmadik negyedévének végén, amelynek zöme, 94,1 százaléka beruházási hitelnek minősült (42. ábra).

42. ábra: **A Növekedési Hitelprogram Hajrá! konstrukció fennálló állománya mintegy 160 milliárd forint volt 2023 harmadik negyedévében**

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat. Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az NHP fix konstrukció esetében a hitelállományt teljes egészében beruházási céllal folyósították. A hitelprogram fennálló állománya 56,0 milliárd forintot tett ki 2023. szeptember 30-án.
- A mezőgazdasági vállalkozások NHP Hajrá! konstrukció keretében fennálló hitelállománya 159,8 milliárd forint volt 2023 harmadik negyedévének végén. Az NHP Hajrá! hitelprogram keretében elsősorban éven túli hiteleket folyósítottak, a szóban forgó hitelállomány 84,6 százaléka hosszú lejáratú hitelnek minősült. A beruházási hitelek aránya 53,6 százalék volt 2023 harmadik negyedévében.
- Az NHP keretében a garanciaszervezetek által biztosított, a mezőgazdaságba kihelyezett hitelállomány 33,9 milliárd forint volt 2023. szeptember 30-án, ami 82,5 százalékát tette ki az egy évvel korábbi értéknek. A garantált hitelállomány túlnyomó többsége, 30,1 milliárd forint az NHP Hajrá! konstrukcióhoz kapcsolódott (5. táblázat).

5. táblázat: **A Növekedési Hitelprogram garantált hitelállományának alakulása a mezőgazdaságban 2019 és 2023 harmadik negyedéve között**

milliárd HUF

Időszak		Mezőgazdaság			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2019	I	11,2	0,7		–
	II	10,3	0,7	0,8	–
	III	9,8	0,6	1,7	–
	IV	8,8	0,5	8,2	–
2020	I	8,4	0,5	11,0	–
	II	8,1	0,5	13,8	1,0
	III	7,9	0,5	–	8,0
	IV	6,6	0,5	–	19,5

Időszak		Mezőgazdaság			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2021	I	6,7	0,4	–	28,8
	II	6,6	0,4	–	38,5
	III	6,4	0,4	–	43,0
	IV	5,8	0,4	–	42,0
2022	I	5,2	0,3	–	40,6
	II	4,9	0,3	–	38,3
	III	4,6	0,3	–	36,3
	IV	4,3	0,2	–	34,4
2023	I	4,0	0,2	–	33,0
	II	3,7	0,1	–	31,9
	III	3,8	0,1	–	30,1

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

MFB-hitelprogramok

- Az MFB Csoport által a gazdaság újraindítására összehangolt hitel-, tőke- és garancia-program formájában 2020-ban biztosított 1500 milliárd forintból 2022-ben is igényelhetők forrást a vállalkozások az MFB Versenyképességi Hitelprogram keretében.¹³
- Az MFB Zrt. és az Agrárminisztérium által indított hitelprogramok – MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 – igénybevételét 2022-ben szintén meghosszabbították, ezáltal továbbra is kedvezőbb feltételekkel igényelhetők forrást a kedvezményezettek. A hitelszerződés megkötésére 2022. december 31-ig volt lehetőségük az agrárvállalkozásoknak.¹⁴
- Az MFB Agrár Hitelprogram keretében további 100 milliárd forintos keretösszeg állt rendelkezésre azon hazai agrárvállalkozások, valamint erdőszettel vagy erdőszettel is foglalkozó vállalkozások számára, melyek sikeresen pályáztak Vidékfejlesztési Programoknál és érvényes támogatási okirattal rendelkeznek. Az MFB Zrt. nemcsak a támogatást finanszírozta elő, hanem a teljes projekt megvalósításához, valamint a kapcsolódó egyéb finanszírozási igényekhez is hitelt nyújtott, ezáltal elősegítve a támogatott beruházás megvalósulását és üzembe helyezését. A hitelkérelmek benyújtására 2022. december 30-ig volt lehetőség. A program keretében utoljára 2025. március 30-ig lehet kölcsönszerződés alapján a hitelfelvevő számára kifizetést teljesíteni.
- A mezőgazdasági ágazatba kihelyezett kedvezményes MFB-hitelek fennálló állománya 67,3 milliárd forintot tett ki 2023. szeptember 30-án, ami 4,4 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban (6. táblázat).
- A mezőgazdaság kedvezményes MFB-hitellállományából továbbra is a szántóföldi növénytermesztők részesedése volt kiemelkedő, 65,4 százalék, azon belül is a mikro-vállalkozások tudhatták magukénak a hitelösszeg zömét, 88,3 százalékát. A kedvezményes hitellállományból az állattenyésztési ágazat 13,6 százalékkal, a kertészeti ágazat 10,2 százalékkal részesedett.

¹³ Forrás: <https://www.mfb.hu/>

¹⁴ Forrás: <https://www.mfb.hu/>

6. táblázat: **Az MFB-hitelek közel 70 százaléka a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta 2023. szeptember 30-ig**

milliárd HUF

Megnevezés	Szántóföldi növénytermesztés	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok			0,0		0,0
Társas vállalkozások	44,0	6,8	8,8	7,3	66,9
ebből					
mikrovállalkozás	38,9	6,8	7,0	3,1	55,8
kisvállalkozás	1,4	0,0	0,6	0,5	2,5
középvállalkozás	0,3		1,1	3,5	4,9
nagyvállalkozás	3,4		0,1	0,2	3,7
Nem besorolható			0,4		0,4
Összesen	44,0	6,8	9,2	7,3	67,3

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.

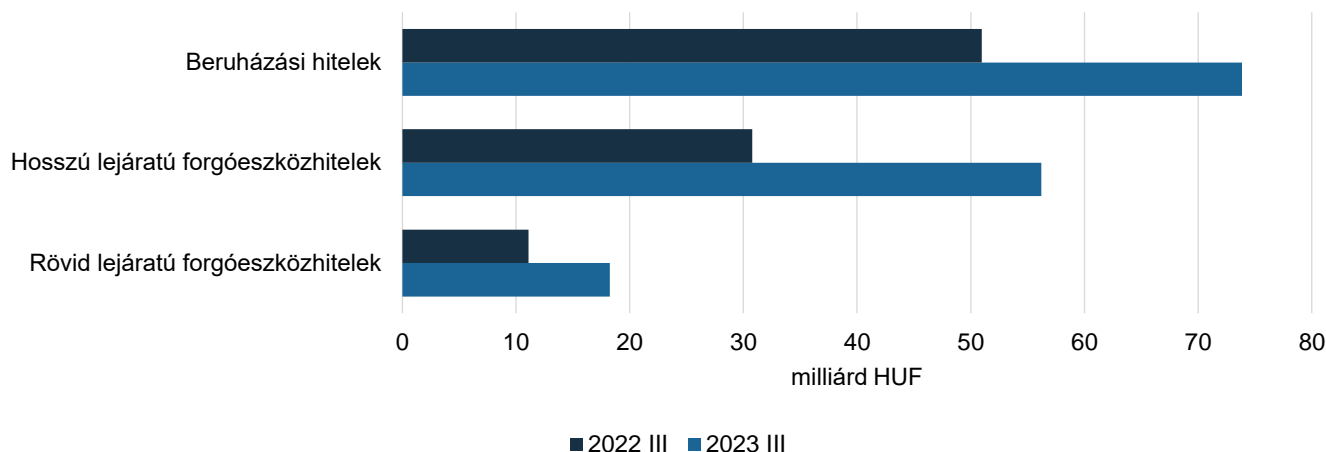
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

EXIM-konstrukciók

- A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatot közös szervezetben, illetve megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig. Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az export-utófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez.
- További lehetőségként indult el a Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram 700 milliárd forintos keretösszeggel 2023. február 1-jén. A hitelprogram nem kifejezetten az agráriumot célozza, így az agrárvállalkozások esetében csekély részesedésre számíthatnak. A Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogrammal kiegészülve a Magyar Fejlesztési Bank és az Eximbank hitel- és tőkeprogramjai, valamint az SZKP MAX hitelprogramjai 2023-ban mintegy 3000 milliárd forintnyi, azaz a GDP 4 százalékának megfelelő finanszírozási forrást biztosítanak majd a vállalatok számára.¹⁵
- Az Eximbank által a mezőgazdasági ágazat részére nyújtott exportösztönző hitelek összege közel 60 százalékkal nőtt, ezáltal az állomány 92,9 milliárd forintról 148,3 milliárd forintra emelkedett egy év alatt (43. ábra).
- A növekedés a hosszú lejáratú forgóeszközhitelknél volt a legnagyobb mértékű, az állomány 30,8 milliárd forintról 56,2 milliárd forintra bővült 2023 harmadik negyedévére.
- A beruházási hitelek állománya is dinamikusan emelkedett, összege 44,9 százalékkal (51,0 milliárd forintról 73,9 milliárd forintra) nőtt az előző év azonos időszakához képest. A rövid lejáratú forgóeszközhiteltek 7,2 milliárd forinttal bővültek.

¹⁵ Forrás: <https://exim.hu/termekeink/baross-gabor-ujraiparositasi-program>. Letöltés: 2023. december 13.

43. ábra: **Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya közel 60 százalékkal nőtt a mezőgazdaságban 2023 harmadik negyedében**

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

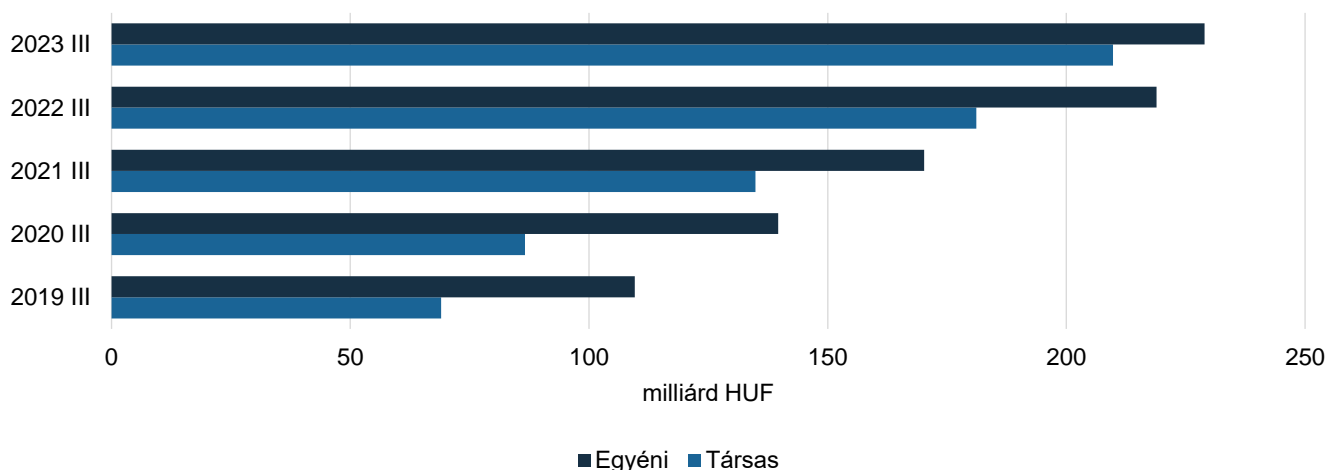
- A poszt-Covid gazdasági fellendülés, az orosz–ukrán háború és 2022-ben a csapadékszegény időjárás, valamint a nyári hónapokra kialakuló súlyos aszály miatt a gabona-, olajosnövény-, takarmány-, energia- és műtrágyapiacra világszerte kialakult extrém áremelkedés hatásainak és negatív következményeinek tompítása érdekében a vállalkozások likviditásának fenntartása, versenyképességük erősítése, ennél fogva a beruházások megvalósításában való segítségnyújtás fontos feladattá vált. A hitelfelvétel lehetőségének fenntartását továbbra is kiemelten segíti a kezességvállalás biztosítása, valamint a kamat és kezességi díjtámogatás. Mindezek következtében tovább erősödött a kezességvállalás szerepe.
- Az Európai Bizottság által 2020 májusában elfogadott Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány Krízis Agrárgarancia Programja 2022. június végén zárult, azonban 2022. július 1-től Magyarországon elsőként a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az élelmiszer kis- és nagykereskedeleme, illetve az agráriumhoz kötődő vállalkozások, östermelők számára elérhetővé vált egy új, kedvezményes kezességvállalás, amely 2022. év végéig az AVHGA Krízis Agrárgarancia Programjának II. szakasza keretében volt igényelhető. A koronavírus-járvány ideje alatt az AVHGA 783 milliárd új és meghosszabbított hitelt garantált. Az ezen a jogcímen nyújtott agrárkezesség díja mindössze a hitelösszeg 0,25 százaléka volt, amely lehetővé tette, hogy a bankok kockázatainak 90 százalékát átvállalja az Alapítvány.¹⁶
- A meglévő kezességi termékek mellett az alapítvány megkezdte újabb, a közeljövő feladatait figyelembe vevő és a következő európai uniós finanszírozási időszak megvalósítását segítő termékeinek kidolgozását. Az AVHGA egyfelől célul tűzte ki a 4256 milliárd forintos agrárfejlesztési támogatási csomag banki finanszírozásának minél gyorsabb és hatékonyabb megvalósításának támogatását, másfelől részt vett a közös agrárpolitika (KAP) 2021–2022-es átmeneti időszakában a Vidékfejlesztési Programban (VP) meghirdetésre kerülő pályázati konstrukciók finanszírozásában is. Mindezek mellett az

¹⁶ Forrás: <https://avhga.hu/ujabb-eszkoz-teszi-konnyebbe-az-elelmiszeragazat-hitelhez-jutasat/>. Letöltés: 2023. december 13.

alapítvány a hiteltörlesztési moratórium lejártja után is fizetési gondokkal küzdő vállalkozások adósságrendezésében ugyancsak segítséget nyújt.¹⁷

- A Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a Kormány 1170/2020. (IV. 21.) Korm. határozata alapján a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. által kidolgozott Garantiqa Krízis Garanciaprogramot felváltotta a Garantiqa Krízis 2 Garanciaprogram, amely az orosz–ukrán konfliktus következtében kialakuló vállalati fizetési nehézségek és likviditási problémák kezelésére, a vállalati működőképesség visszaállítása érdekében kidolgozott eszköz. A vállalkozásoknak a kezességvállalási szerződés megkötésére 2022. december 31-ig volt lehetőségük.¹⁸
- Kifejezetten beruházási hitelekhez kapcsolódó kezességvállalási konstrukcióval segít a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. az orosz–ukrán konfliktussal összefüggésben kialakult válság által érintett hazai vállalkozásoknak. A kedvező feltételek mellett kínált Garantiqa Krízis Garanciaprogram Investment 2 Hitelgaranciához állami díjtámogatás is kapcsolódik. Az Európai Bizottság október 31-i közleményében 2023 végéig meghosszabbította a „Rendkívüli Krízis Közleményt”, ennek alapján a Garantiqa is meghosszabbította az Investment 2 Hitelgarancia termék igénybevételének lehetőségét 2023. december 31-ig.
- A mezőgazdaság garantált hitelállományában az elmúlt öt évben dinamikus emelkedés volt megfigyelhető, ami 2023 harmadik negyedében tovább folytatódott: a garantált hitelek összege 9,7 százalékkal, 38,7 milliárd forinttal haladta meg az előző évit, ezáltal 438,8 milliárd forintra nőtt.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok részesedése tovább csökkent, az egy évvel ezelőtti 54,7 százalékról 52,2 százalékra mérséklődött. Ennek hátterében az áll, hogy a társas vállalkozások garantált hitelállományának növekedési üteme az egyéni gazdaságokét meghaladta, előbbi 15,8, utóbbi 4,6 százalék volt. A növekedés értékben is különbözött, a társas gazdaságok 28,6 milliárd forinttal, az egyénié 10,1 milliárd forinttal gyarapították garantált hitelállományukat 2023 harmadik negyedében (44. ábra).

44. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások garantált hiteleinek növekedési üteme meghaladta az egyéni gazdaságokét 2023 harmadik negyedében**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 74,5–76,7 százalék volt 2023 harmadik negyedének végén.

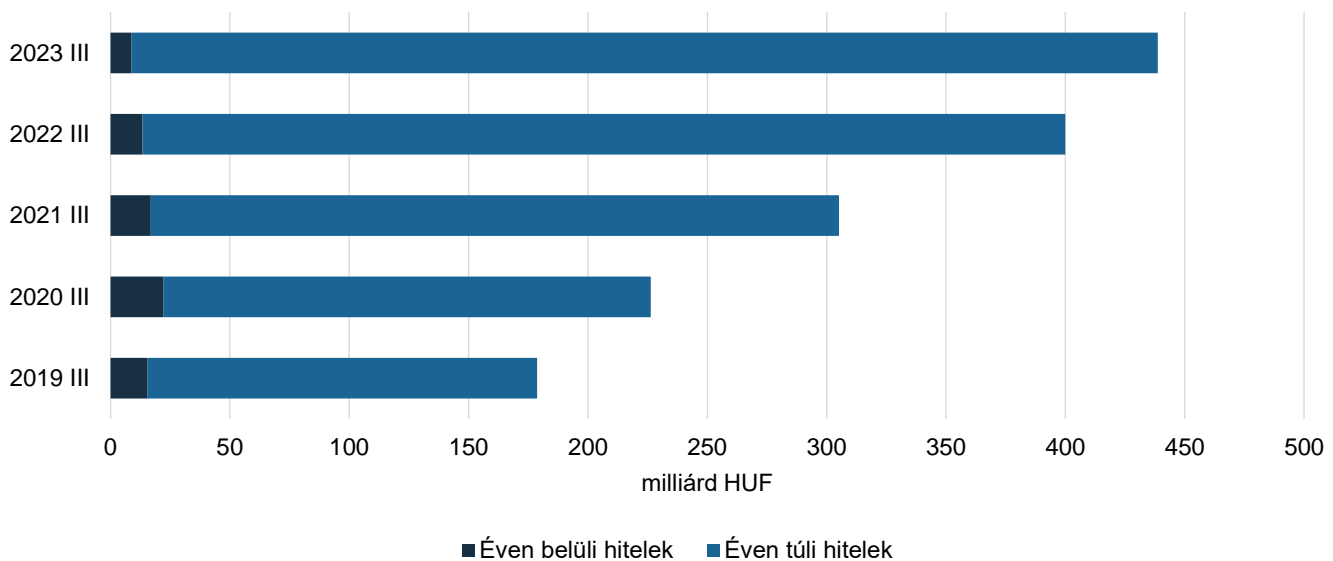
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

¹⁷ Forrás: <https://avhga.hu/a-gazdasag-ujrainditasa-az-avhga-szerepvallalasaival>. Letöltés: 2023. december 13.

¹⁸ Forrás: <https://garantiqa.hu/krizis-garanciaprogram>. Letöltés: 2023. december 13.

- A mezőgazdasági vállalkozások hosszú távú finanszírozási igénye tovább erősödött: az éven túli hitelek állománya 11,2 százalékkal 429,9 milliárd forintra nőtt. Azon belül is a hosszú lejáratú forgóeszközhitelök összege bővült nagyobb mértékben, 13,8 százalékkal (33,2 milliárd forinttal) 273,1 milliárd forintra, miközben a beruházási hitelek kisebb mértékben, 6,8 százalékkal (10,0 milliárd forinttal) 156,8 milliárd forintra emelkedtek.
- Az éven belüli garantált hitelek értéke az előző évi értékhez képest 33,8 százalékkal (4,5 milliárd forinttal) esett vissza (45. ábra).

45. ábra: **A mezőgazdaságban az éven túli garantált hitelek aránya tovább nőtt 2023 harmadik negyedében**

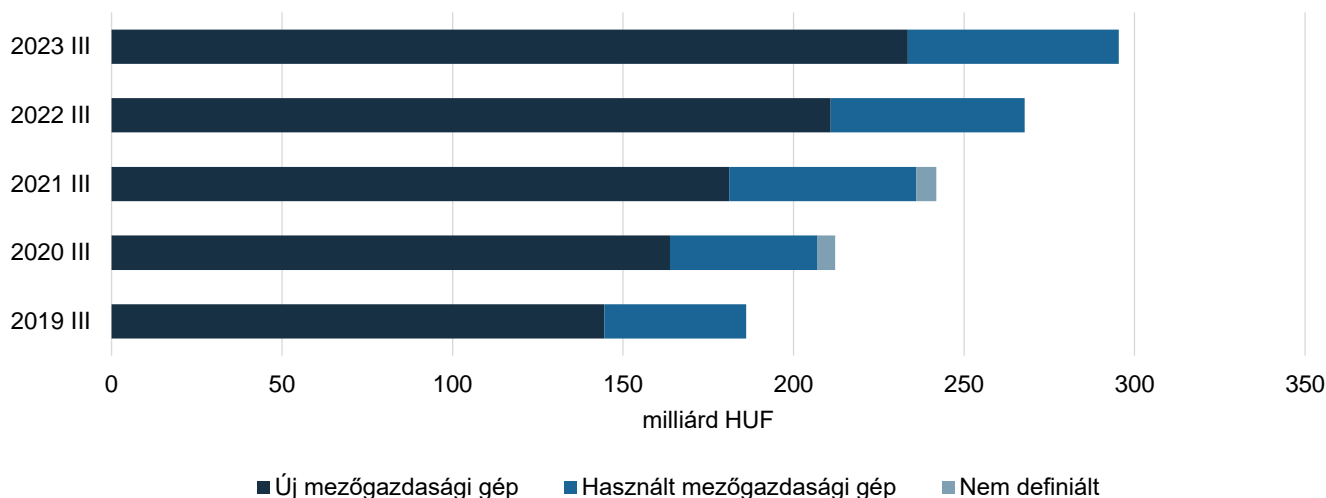
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 74,5–76,7 százalék volt 2023 harmadik negyedének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

- A lízingcégek mezőgazdasági tőkeintlévősége az elmúlt öt évben fokozatosan bővült, 2023 harmadik negyedének végére elérte a 295,4 milliárd forintot. Ez az összeg 27,6 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának értékét.
- Nagyobb növekedés az új mezőgazdasági gépek lízingelt állományában volt megfigyelhető, amely 10,7 százalékkal nőtt egy év alatt és ez értékben 22,6 milliárd forintot jelentett. A használt gépeknél csupán 5,0 milliárd forintos állománybővülés következett be.
- A mezőgazdasági gépek körében továbbra is az új gépek részesedése volt kiemelkedő, arányuk egy év alatt kismértékben (0,3 százalékponttal), 79,1 százalékra emelkedett (46. ábra).

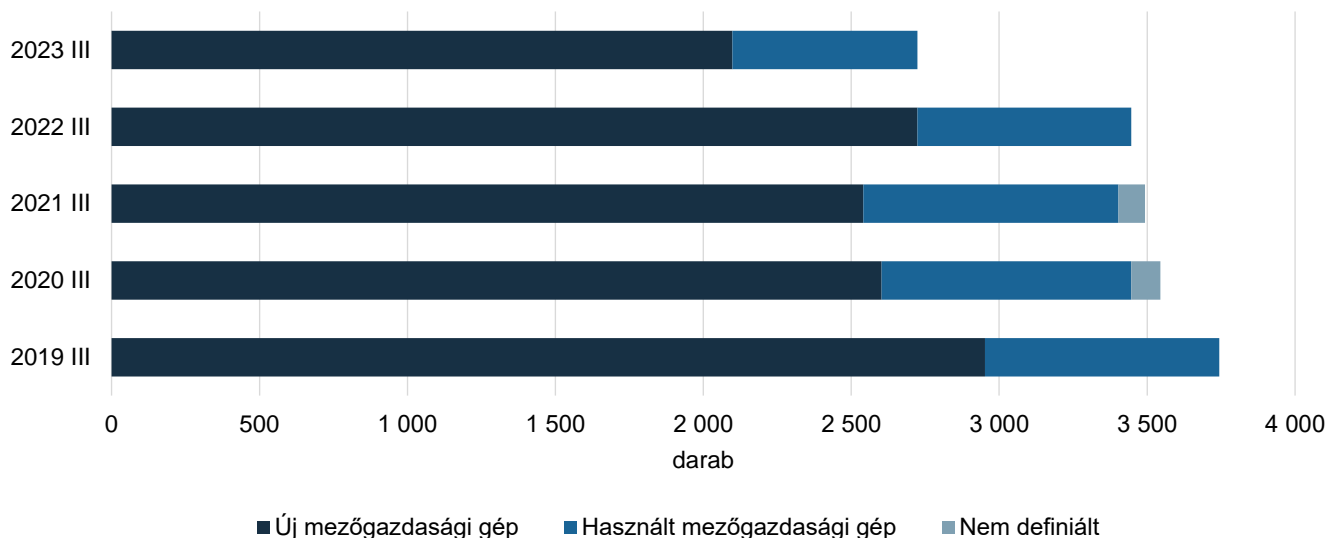
46. ábra: **Az új mezőgazdasági gépek és a használt gépek állománya is növekedett 2023 harmadik negyedében**

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A tőkekintlévőségekkel ellentétben a lízingszerződések száma 21,0 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához képest, ezáltal 2724 darabra mérséklődött 2023 harmadik negyedének végére. Az új mezőgazdasági gépre vonatkozó szerződések számában is csökkenés volt tapasztalható, 23,0 százalékkal esett vissza az állomány, összesen 2098 szerződést kötöttek a vizsgált időszak végére. A használt mezőgazdasági gépeknél is visszaesés jelentkezett, mert ezekre 13,3 százalékkal kevesebbet, összesen 626 szerződést kötöttek.
- Az új gépekre kötött lízingszerződések aránya a korábbi évi 79,0 százalékról 77,0 százalékra csökkent, a használt gépeké 21,0 százalékról 23,0 százalékra nőtt (47. ábra).

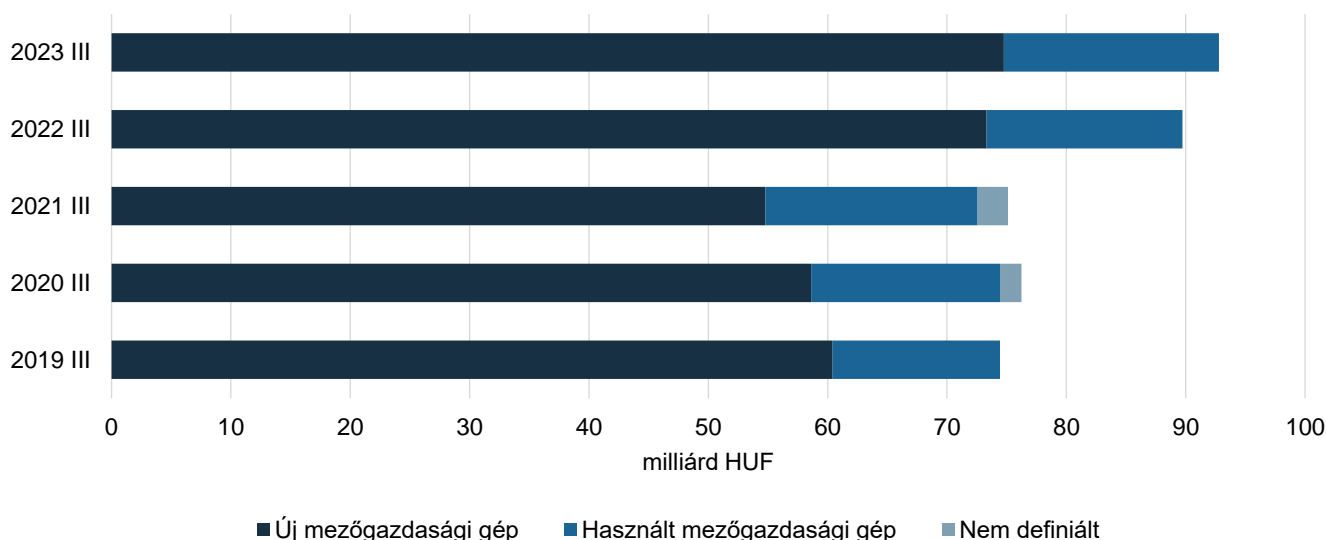
47. ábra: **A lízingcégek új gépekre kötött mezőgazdasági szerződéseinek aránya csökkent leginkább 2023 harmadik negyedében**

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az előző év azonos időszakához képest a lízingcégek által finanszírozott összeg 3,4 százalékkal emelkedett, értékben 89,7 milliárd forintról 92,8 milliárd forintra nőtt. Az új gépek esetében a bővülés 2,0 százalékos volt, 74,8 milliárd forintra növekedtek a kihelyezések, a használt mezőgazdasági gépek esetében pedig 9,9 százalékos emelkedés jelentkezett, 16,4 milliárd forintról 18,0 milliárd forintra (48. ábra).

48. ábra: **A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései növekedtek 2023 harmadik negyedében**

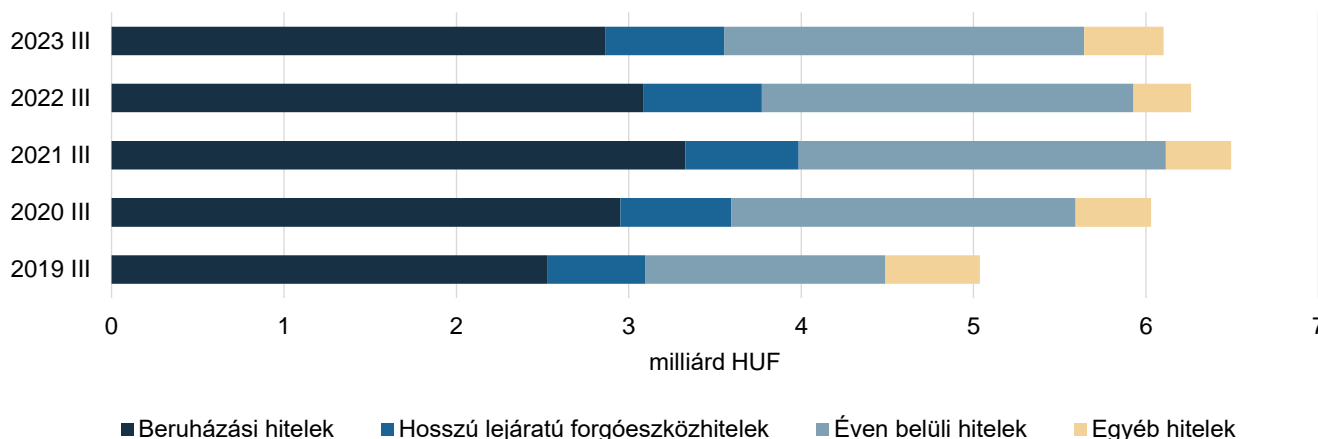

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállománya

- Az élelmiszeripari egyéni vállalkozásainak 6,1 milliárd forintos hitelállománya 2,5 százalékkal, 0,2 milliárd forinttal volt kevesebb az előző év azonos időszaki értékénél. A csökkenés a beruházási hiteleknél és az éven belüli hiteleknél jelentkezett.
- A piaci hitelek részesedése 42,4 százalékról 31,0 százalékra mérséklődött, ezáltal a kedvezményes hitelek nagyobb arányt képviseltek az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállományában.
- A beruházási hitelek részesedése (az állomány csökkenése mellett) szintén mérséklődött 2,3 százalékponttal, így 47,0 százalékra csökkent. A hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek aránya 0,3 százalékponttal 11,2 százalékra emelkedett, az egyéb hitelek aránya 2,2 százalékponttal 7,6 százalékra nőtt az ágazatban. A rövid lejáratú hitelek arányánál kismértékű csökkenés jelentkezett, 0,2 százalékponttal 34,2 százalékra módosult a részesedés (49. ábra).
- Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások újonnan felvett hiteleinek értéke 0,5 milliárd forintot tett ki 2023 harmadik negyedének végén. Ez az összeg 0,7 milliárd forinttal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. A hitelek túlnyomó többségét, összesen 79,8 százalékát folyószámlahitel, további 7,3 százalékát hosszú lejáratú forgóeszközhitel formájában folyósították.

49. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelei a beruházási és az éven belüli hitelek mérséklődése miatt csökkentek 2023 harmadik negyedévében**

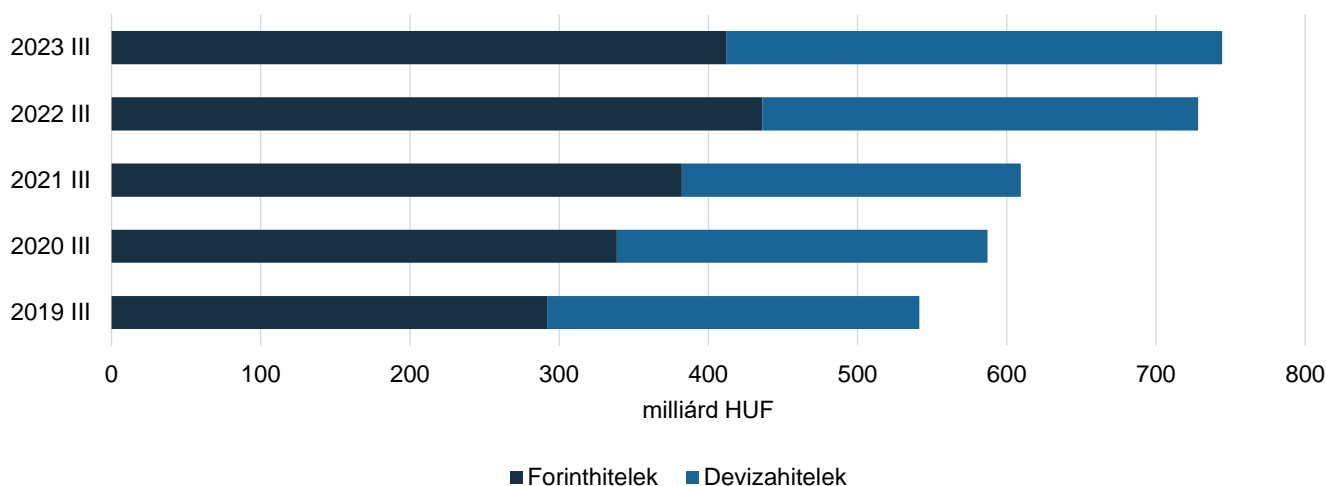

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya az elmúlt öt évben fokozatosan növekedett, 2023 harmadik negyedévének végére pedig elérte a 744,5 milliárd forintot, ami az előző év azonos időszakához képest 2,2 százalékos növekedésnek felelt meg (50. ábra).

50. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelei tovább emelkedtek 2023 harmadik negyedévében**

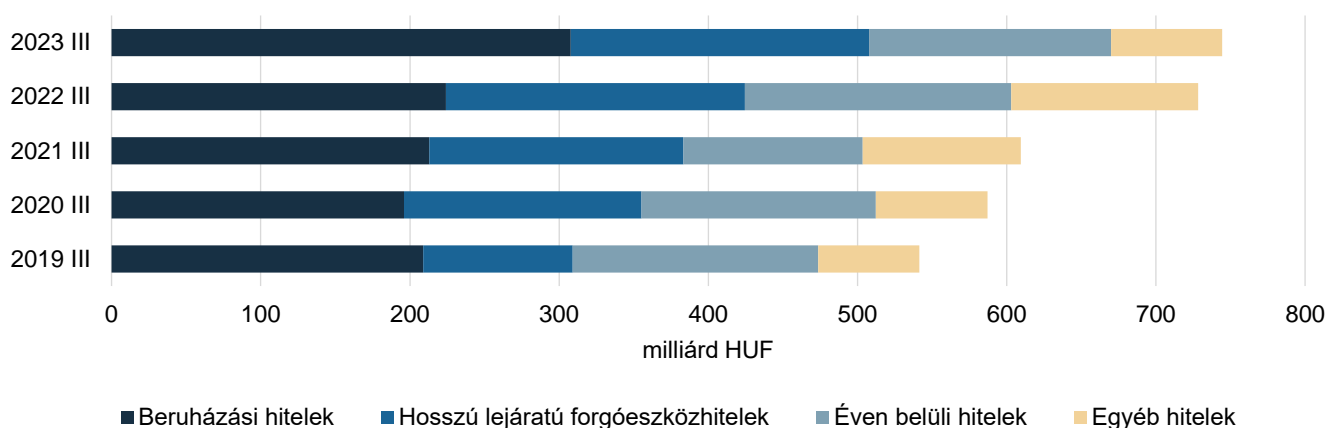
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeriparban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományán belül ebben a negyedévben a forinthitelek csökkenését és a devizahitelek növekedését figyelhettük meg, előbbi 5,5 százalékkal mérséklődött, míg utóbbi 13,8 százalékkal emelkedett.

A forinthitelek állománya 24,1 milliárd forinttal maradt el a vizsgált időszakban az egy évvel korábbi értéktől, míg a devizahiteleknél 40,3 milliárd forintos bővülés következett be. Mindezek eredményeképpen a devizahitelek hitelállományból való részesedése 4,5 százalékponttal emelkedett.

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának növekedése a beruházási hiteleknél jelentkezett: erőteljes, 37,4 százalékos (83,8 milliárd forintos) emelkedéssel. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel alig változtak, miközben az éven belüli és az egyéb hitelek csökkentek, előbbi 9,2, utóbbi 40,5 százalékkal (51. ábra).
- Mindezek eredményeképpen a hosszú lejáratú hitelek részesedése 2023 harmadik negyedében a teljes hitelállományból 9,9 százalékponttal 68,2 százalékra emelkedett.

51. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományában a beruházási hitelek növekedtek 2023 harmadik negyedében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának legnagyobb részét, 25,6 százalékát az egyéb élelmiszeripari szakágazatban tevékenykedők tudhatták magukénak. Ezt követte 16,4 százalékos részaránnyal az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazat, majd 8,8 százalékkal a baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás szakágazat. Kiemelhető még a malomipari termék gyártása terület jelentősége 8,0 százalékos részesedéssel, az olaj gyártása alágazat 7,7 százalékkal és a hús-feldolgozás, -tartósítás alágazat 6,7 százalékkal.
- A szőlőbor termelése szakágazat az élelmiszeripari társas vállalkozásainak hitelállományában 4,9 százalékos részesedéssel bírt a harmadik negyedév végén, és ez az előző év ugyanezen időszakában 5,1 százalékos arányt ért el.
- Az élelmiszeripari társas vállalkozásainak hitelállománya 16,2 milliárd forinttal bővült. Ezen belül a legnagyobb mértékben az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazat hitelállománya emelkedett 11,3 milliárd forinttal, ezt követte az egyéb élelmiszeripari és az olaj gyártása alágazat egyaránt 11,7 milliárdos növekedéssel, valamint a tejtermék gyártása 5,2 milliárdos bővüléssel.
- A malomipari termék gyártása alágazat hitelállománya jelentősen, 8,2 milliárd forinttal esett vissza. Az alágazaton belül legjelentősebben az egyéb hitelek (–14,5 milliárd forint) és az egyéb éven belüli hitelek (–7,6 milliárd forint) csökkentek. A tésztafélek gyártása alágazatban is visszaesés következett be, 7,3 milliárd forinttal mérséklődött a hitelállomány. Ezen alágazaton belül is az egyéb hitelek (–3,7 milliárd forint) és az egyéb éven belüli hitelek (–6,5 milliárd forint) csökkentek (7. táblázat).

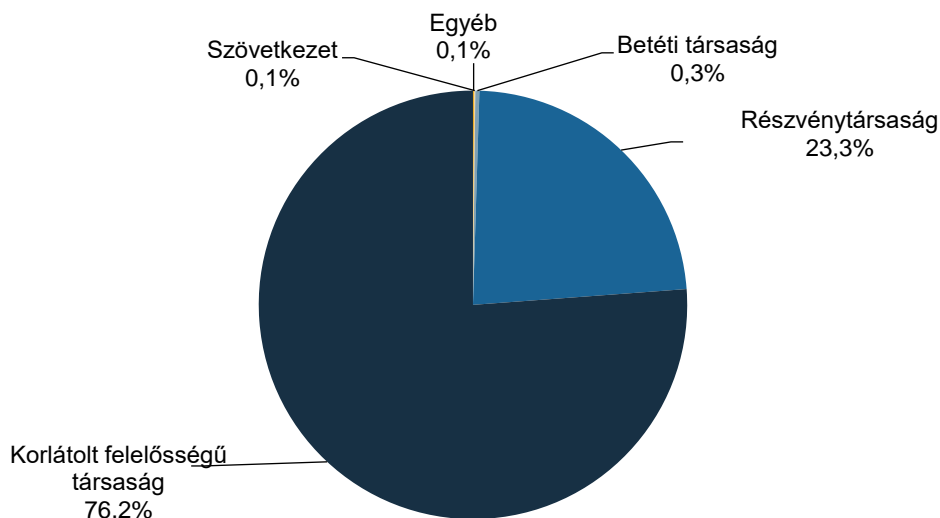
7. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint 40 százalékát a beruházási hitelek adták 2023 harmadik negyedében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	49,8	25,4	12,3	5,2	5,7	1,2
Baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás	65,6	19,1	26,9	12,2	2,5	4,9
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	10,0	2,2	6,6	0,4	0,6	0,1
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	3,3	1,1	1,8	0,4	0,0	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	122,1	29,4	39,5	6,7	33,6	12,8
Olaj gyártása	57,0	29,9	7,0	3,0	8,3	8,9
Tejtermék gyártása	37,8	15,2	11,7	5,7	4,4	0,9
Malomipari termék gyártása	59,6	18,6	28,0	5,6	5,9	1,5
Kenyér, friss pékáru gyártása	36,3	25,0	4,4	3,3	3,5	0,2
Tésztafélék gyártása	20,9	6,1	6,1	0,4	1,4	6,9
Tartósított lisztésáru gyártása	7,9	4,2	2,0	1,4	0,3	0,0
Haszonállat-eledel gyártása	40,5	23,0	10,4	3,7	2,2	1,1
Hobbiállat-eledel gyártása	6,9	1,3	0,7	0,2	3,7	0,9
Szőlőbor termelése	36,5	16,7	8,9	5,0	5,0	0,8
Egyéb élelmiszeripar	190,3	90,7	33,6	10,5	21,2	34,2
Összesen	744,5	307,9	199,9	63,8	98,3	74,6

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

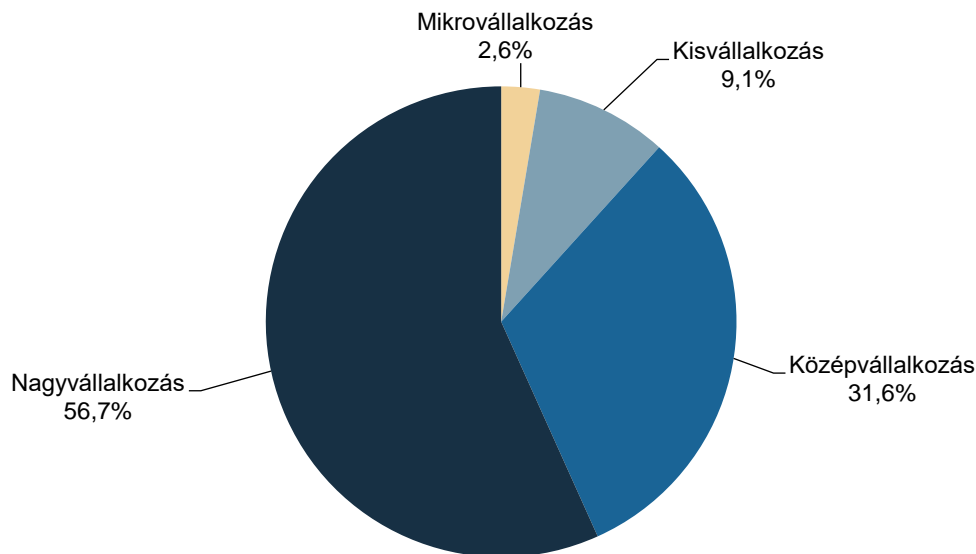
- Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a korlátolt felelősségű társaságok és a részvénytársaságok fennálló hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük együttesen 99,5 százalék volt 2023. szeptember 30-án (52. ábra).

52. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint háromnegyedét a korlátolt felelősségű társaságok tudhatták magukénak 2023 harmadik negyedében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának több mint felét a nagyvállalkozások adták, a mikro-, kis- és középvállalkozások hiteleinek aránya a teljes állományból 43,3 százalékot képviselt, ami 322,1 milliárd forintnak felelt meg.
- A teljes hitelállomány 31,6 százalékát adták a középvállalkozások, emellett a kisvállalkozások részesedése 9,1 százalékot, a mikrovállalkozásoké pedig 2,6 százalékot tett ki 2023 harmadik negyedében (53. ábra).

53. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint fele a nagyvállalkozásokat finanszírozta 2023 harmadik negyedében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások 2023 harmadik negyedében 98,3 milliárd forintnyi új hitelt vettek fel (8. táblázat), ami 43,5 milliárd forinttal volt kevesebb az egy évvel korábbinál. A legnagyobb mértékű csökkenés az egyéb hiteleknél történt (–16,6 milliárd forinttal), ezt követte az egyéb éven belüli hitelek (–14,2 milliárd forinttal), valamint a beruházási hitelek mérséklődése (–13,6 milliárd forinttal). A hosszú lejáratú forgóeszközhitel és a folyószámlahitelek alig változtak.
- Az új hitelösszeg legnagyobb része (51,1 százalék) – a megelőző időszakokkal ellentétben – 2023 harmadik negyedében egyéb éven belüli hitel volt, emellett a hosszú lejáratú forgóeszközhitel (17,9 százalék) és a beruházási hitelek (14,7 százalék) képviseltek még nagyobb hányadot. A hosszú lejáratú hitelek együttesen 32,6 százalékát tették ki az új hitelállománynak.
- Az új hitelek legnagyobb része, 31,3 százaléka az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba került, döntően egyéb éven belüli hitelek formájában. Jelentős volt még az egyéb élelmiszer szakágazat részesedése 19,8 százalékkal, valamint a malomipari termék gyártása 9,6 százalékkal.

8. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások új hiteleinek zöme egyéb éven belüli hitel volt 2023 harmadik negyedében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	8,5	0,1	0,7	0,7	7,0	0,0
Baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás	6,4	0,7	1,7	3,2	0,5	0,3
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	1,6	0,5	0,5	0,2	0,4	0,0
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	0,8	0,1	0,6	0,1	0,0	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	30,8	0,5	3,6	0,7	26,0	0,0
Olaj gyártása	1,3	0,2	0,3	0,0	0,5	0,2
Tejtermék gyártása	3,0	0,3	0,0	0,9	1,8	0,0
Malomipari termék gyártása	9,5	2,2	4,8	1,2	1,3	0,0
Kenyér, friss pékáru gyártása	2,0	0,6	1,0	0,3	0,1	0,0
Tésztafélék gyártása	4,4	0,1	0,5	0,0	1,3	2,4
Tartósított lisztesáru gyártása	0,5	0,0	0,2	0,1	0,2	0,0
Haszonállat-eledel gyártása	4,2	1,7	0,5	0,2	1,8	0,0
Hobbiállat-eledel gyártása	3,4	0,0	0,0	0,0	3,3	0,0
Szőlőbor termelése	2,6	0,7	0,5	1,0	0,5	0,0
Egyéb élelmiszeripar	19,4	6,7	2,8	2,0	5,5	2,4
Összesen	98,3	14,4	17,6	10,6	50,2	5,4

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.

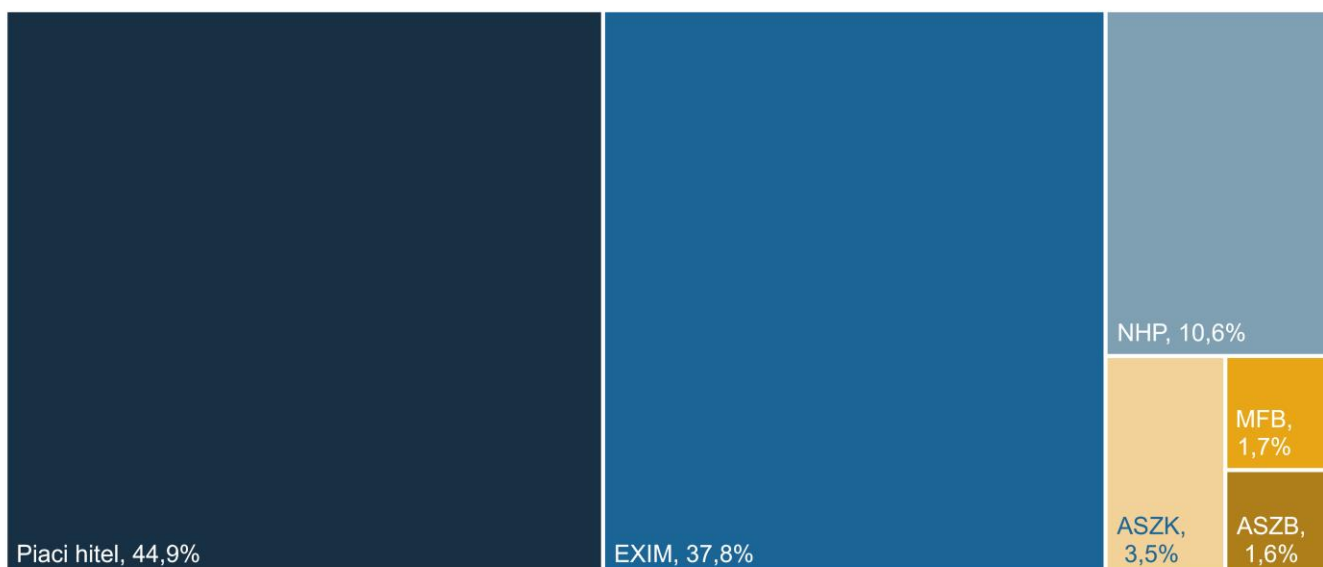
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A legkiemelkedőbb visszaesés a tésztafélék gyártása területen volt megfigyelhető: az új hitelek értéke 15,6 milliárd forinttal volt kevesebb az előző év azonos negyedévi értékénél. Ezen belül az egyéb hitelek (–8,2 milliárd forint) és az egyéb éven belüli hitelek (–6,6 milliárd forint) változtak a legnagyobb mértékben. A malomipari termék gyártása szakágazat új hitelei is jelentősen – 8,4 milliárd forinttal – csökkentek, szintén elsősorban az egyéb hitelek (–5,5 milliárd forint) és az egyéb éven belüli hitelek (–2,2 milliárd forint) változásának köszönhetően. Az egyéb élelmiszeriparban 8,0 milliárd forintos mérséklődés következett be, leginkább a beruházási hitelek (–11,0 milliárd forint) visszaesése miatt. A tejtermék gyártása szakágazatban 6,1 milliárd forinttal volt kevesebb az új hitel az egy évvel korábbi értékhez viszonyítva. Ezen a területen főleg az egyéb éven belüli hitelek (–3,9 milliárd forint) és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel (–2,2 milliárd forint) csökkentek.
- A szakágazatok közül leginkább a baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás szakágazatban tevékenykedő vállalkozások hitelei növekedtek, 2,6 milliárd forinttal. E szakágazaton belül a folyószámlahitelek (+2,0 milliárd forint), valamint a beruházási és egyéb hitelek emelkedtek (mindkettő +0,3 milliárd forinttal). A többi szakágazatnál nem történt jelentős változás.

Kedvezményes finanszírozás az élelmiszeriparban

- Az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások hitelállományának 44,9 százaléka piaci hitel volt 2023 harmadik negyedévében¹⁹ (54. ábra).
- Kiemelkedő volt az ágazatban a támogatott hitelkonstrukciók közül az Eximbank által finanszírozott hitelek fennálló állománya, amely a hitelösszeg 37,8 százalékát adta 2023. szeptember 30-án. Az NHP-hitelek állománya a szegmens hitelállományának 10,6 százalékát képezte. Az élelmiszeriparban kevésbé volt számottevő az Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret és az MFB által nyújtott kedvezményes hitelek állománya, előbbi az ágazat hitelösszegéből mindössze 3,5 százalékos, utóbbi 1,7 százalékos részesedéssel bírt. Az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel fennálló állománya a teljes hitelállomány 1,6 százalékát tette ki.

54. ábra: **Az élelmiszeripari hitelek több mint fele kedvezményes hitel volt 2023. szeptember 30-án**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.

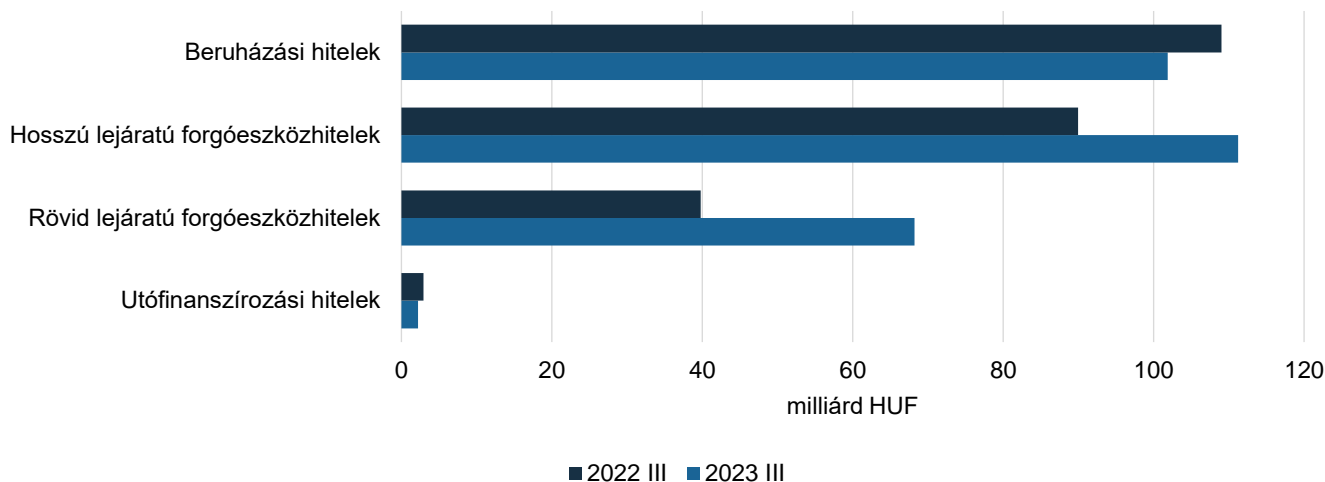
Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ-, AVHGA-adatok és Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

EXIM-konstrukciók

- Az Eximbank által az élelmiszeripar részére nyújtott exportösztönző hitelek összege 17,3 százalékkal nőtt, 241,7 milliárd forintról 283,5 milliárd forintra bővült egy év alatt (55. ábra). A változáshoz a rövid és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel járultak hozzá legnagyobb mértékben: előbbi állománya 71,4 százalékkal (+28,4 milliárd forinttal), utóbbi állománya 23,6 százalékkal (+21,3 milliárd forinttal) emelkedett egy év alatt. A beruházási hitelek 6,6 százalékkal (–7,2 milliárd forinttal) mérséklődtek.

¹⁹ A piaci hitelek aránya módszertani változások miatt nem összehasonlítható az előző év azonos időszaki adataival.

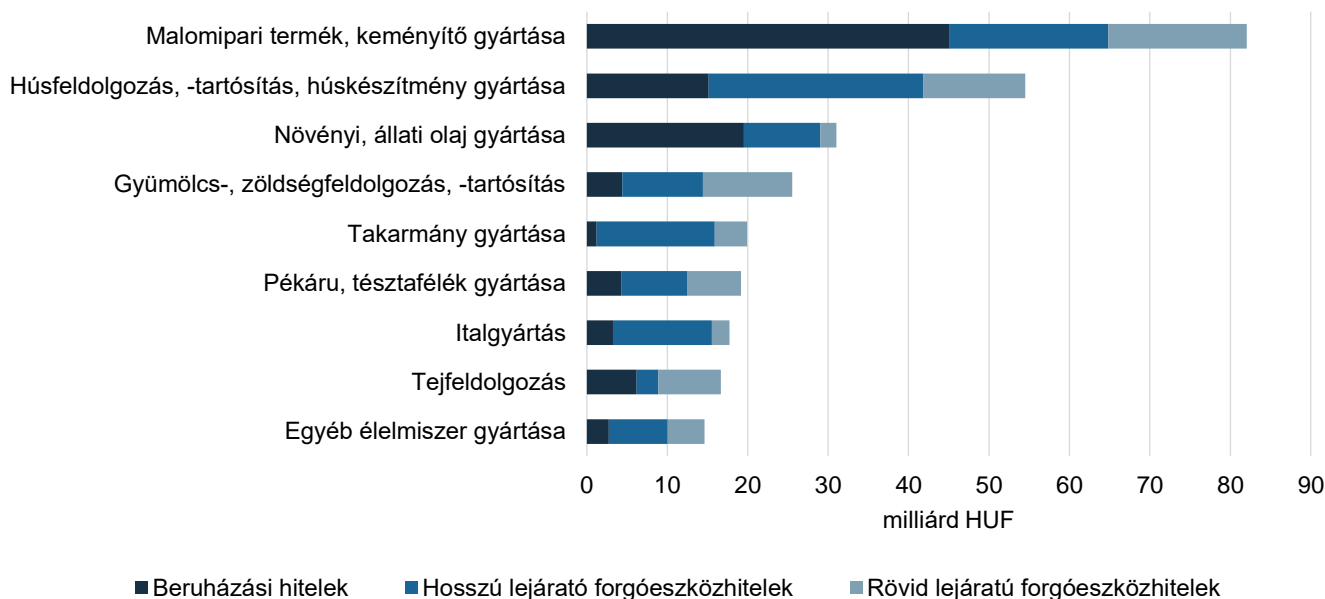
55. ábra: **Az Eximbank élelmiszeripari hitelei közül a rövid és hosszú lejáratú forgóeszközhitel növekedtek leginkább 2023 harmadik negyedében**

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek mintegy felét, 48,2 százalékát továbbra is a malomipari termék, keményítő gyártása, valamint a húsfeldolgozással foglalkozó alágazatok tudhatták magukénak. Ez az arány az előző év azonos időszakában 1,9 százalékponttal volt magasabb. A szegmensek közül a malomipari termék, keményítő gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitel 28,9 százalékát adta, a húsfeldolgozással foglalkozó alágazatok pedig összesen a hitelállomány 19,2 százalékát képviselték. A többi al- és szakágazat hiteleinek értéke együttesen 146,9 milliárd forint volt a vizsgált időszakban (56. ábra).

56. ábra: **Az Eximbank élelmiszeripari hiteleit főként a malomipar és a húsfeldolgozás szereplői vették igénybe 2023 harmadik negyedében is**

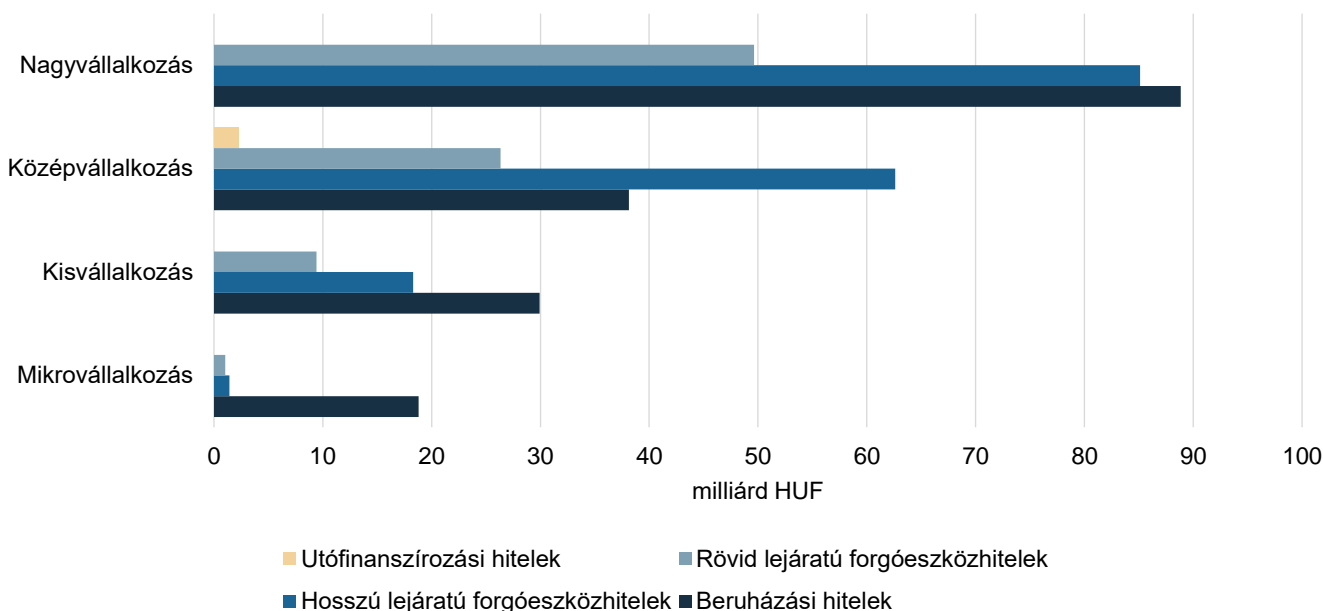

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az EXIM exportösztönző hiteleinek túlnyomó többségét (81,7 százalékát) továbbra is a nagy- és középvállalkozások vették igénybe, ami együttesen 352,9 milliárd forintot jelentett (57. ábra).

57. ábra: **Az Eximbank exportösztönző hiteleit főként a nagy- és középvállalkozások vették igénybe 2023 harmadik negyedévében**

Megjegyzés: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdasági ágazat hitelállományát is tartalmazza.

Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

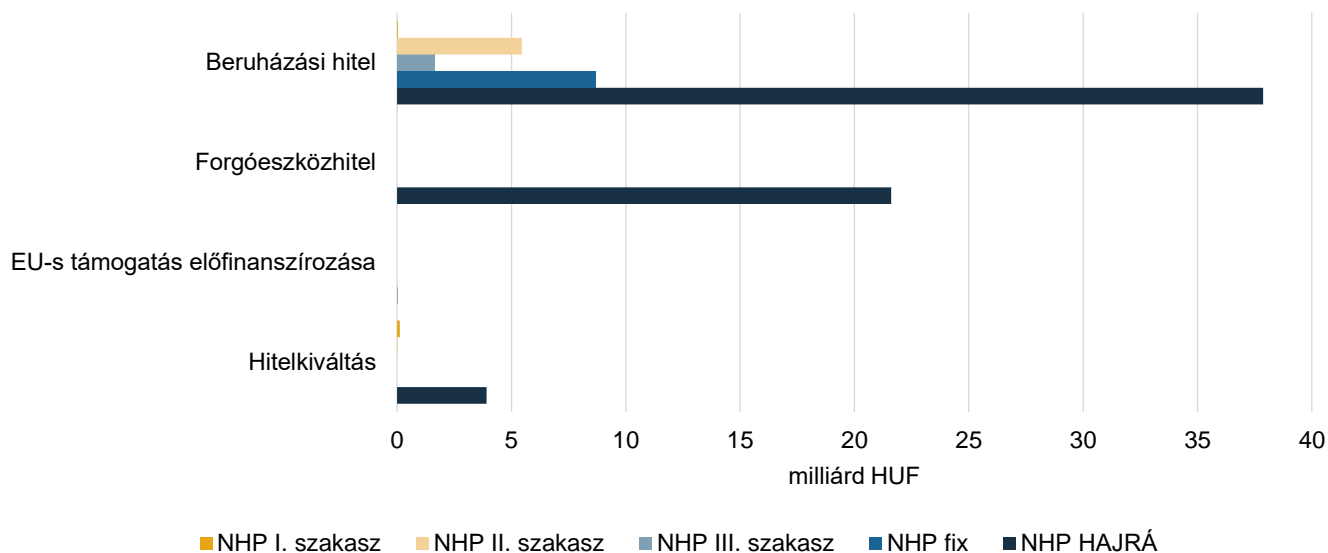
- Lejárati idő szerint hasonló struktúra volt megfigyelhető a nagy- és középvállalkozások hitelállományában, mint az előző év azonos időszakában, a két csoport belső szerkezetében nem volt jelentős változás. A hosszú lejáratú (éven túli) hitelek továbbra is 75 százalék feletti részarányt képviseltek mindkét esetben. A nagyvállalkozások exportösztönző hitelein belül a beruházási hitelek és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel is nőttek (előbbi +12,0 milliárd forinttal, utóbbi +11,4 milliárd forinttal), ezáltal összegük és arányuk (előbbi esetben 88,8 milliárd forint, 39,7 százalék, utóbbi esetben 85,1 milliárd forint, 38,1 százalék) továbbra is meghatározó maradt. Ugyanakkor a nagyvállalkozások esetében a rövid lejáratú forgóeszközhitel is nőtt (+25,1 milliárd forinttal), így arányuk 20,0 százalékra emelkedett. A középvállalkozások esetében a hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya bővült a legnagyobb mértékben (+25,9 milliárd forinttal), és így a hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke és aránya (62,6 milliárd forint, 48,4 százalék) kiemelkedővé vált 2023 harmadik negyedévében.
- Az éven túli hitelek domináltak a mikro- és kisvállalkozásoknál is, ezen belül is a beruházási hitelek aránya volt magas. A mikrovállalkozások esetében a hosszú lejáratú hitelek aránya 95,1 százalékot, a kisvállalkozások esetében 83,7 százalékot tett ki a hitelállomány egészéből.

Növekedési Hitelprogram

- Az élelmiszeripar fennálló hitelállománya az NHP-konstrukciókhoz kapcsolódóan 79,3 milliárd forint volt 2023 harmadik negyedévében, és ez 38,4 százalékos csökkenést

jelentett az egy évvel korábbi helyzethez képest. A hitelállomány 79,9 százalékát, 63,4 milliárd forintot az NHP Hajrá! keretében folyósították, javarészt (59,7 százalékban) beruházási hitel formájában. Ezen kívül jelentős volt még a forgóeszközhitelk részese-
dése, 34,1 százalékban (58. ábra).

58. ábra: **A Növekedési Hitelprogram Hajrá! élelmiszeripari hitelei elsősorban beruházásokat finanszíroztak 2023 harmadik negyedévében**

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat. Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- Az NHP keretében a garanciaszervezetek által biztosított, az élelmiszeriparba kihelyezett hitelállomány 36,0 százalékkal volt kevesebb az előző év azonos időszakánál, ezáltal 6,2 milliárd forintot tett ki 2023. szeptember 30-án. Az állomány 89,3 százalékát az NHP Hajrá!-hoz kapcsolódóan folyósították az ágazatban tevékenykedők számára (9. táblázat).

9. táblázat: **A Növekedési Hitelprogram garantált hitelállományának alakulása az élelmiszeriparban 2019 és 2023 harmadik negyedévének vége között**

milliárd HUF

Időszak		Élelmiszeripar			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2019	I	5,0	0,3	–	–
	II	4,8	0,2	0,3	–
	III	4,4	0,1	0,5	–
	IV	4,4	0,1	1,1	–
2020	I	3,9	0,1	1,6	–
	II	3,8	0,1	2,0	–
	III	3,8	0,4	–	1,1
	IV	2,0	0,4	–	3,9

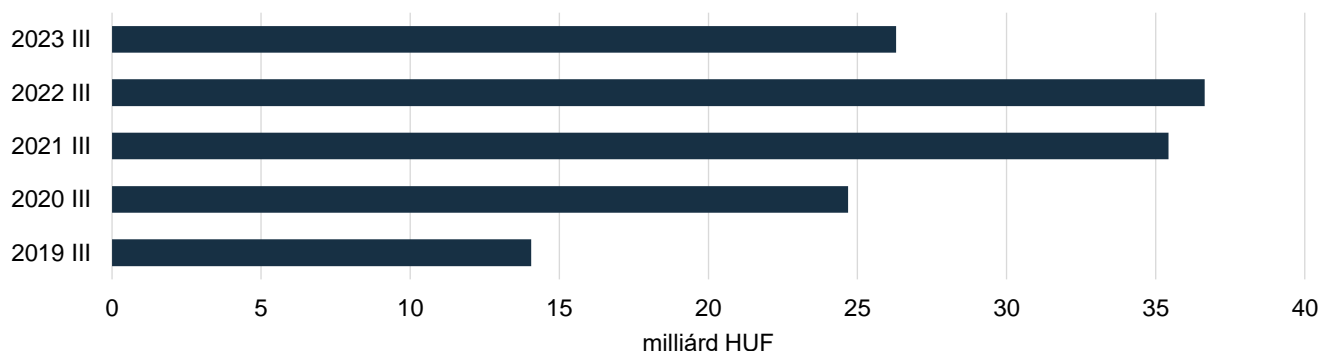
Időszak		Élelmiszeripar			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2021	I	1,5	0,3	–	6,0
	II	1,5	0,4	–	7,8
	III	1,5	0,3	–	8,8
	IV	1,3	0,3	–	8,5
2022	I	1,3	0,3	–	8,7
	II	0,3	0,0	–	8,1
	III	1,0	0,3	–	8,3
	IV	1,0	0,4	–	8,0
2023	I	0,9	0,3	–	7,6
	II	0,7	0,2	–	6,1
	III	0,7	–	–	5,5

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.
 Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel

- Egy év alatt az élelmiszeripari vállalkozások ASZK folyószámla-hitelkeret összege 28,2 százalékkal mérséklődött, így a korábbi időszakokban megszokott dinamikus növekedés először lelassult, majd csökkenni kezdett: az ágazatban tevékenykedő vállalkozások fennálló hitelkerete 36,6 milliárd forintról 26,3 milliárd forintra változott 2023 harmadik negyedévének végére (59. ábra).

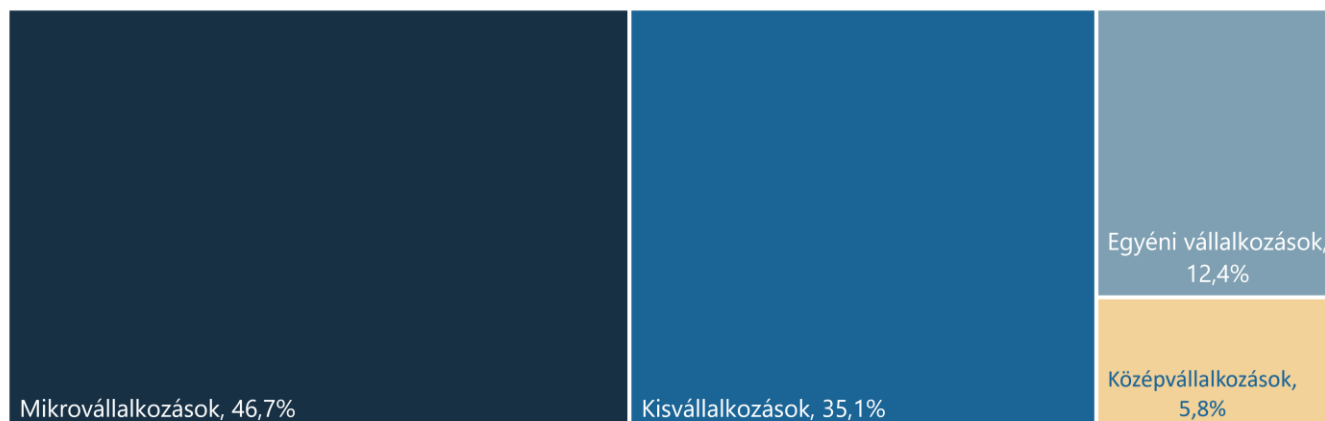
59. ábra: **Az élelmiszeripar fennálló Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeretének korábbi növekedése csökkenésbe váltott 2023 harmadik negyedévében**

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar fennálló ASZK folyószámla-hitelkeretének zöme a társas vállalkozásokhoz köthető, a 26,3 milliárd forintos hitelállományból 23,0 milliárd forintot tudhattak magukénak 2023. szeptember 30-án. Azon belül is a mikrovállalkozások rendelkeztek a legnagyobb hitelállománnyal, részesedésük 46,7 százalékot, miközben a kisvállalkozásoké 35,1 százalékot tett ki. A középvállalkozások részesedése 5,8 százalék, az egyéni vállalkozásoké ennél nagyobb, 12,4 százalék volt 2023 harmadik negyedévében (60. ábra).

60. ábra: **Az élelmiszeripar fennálló Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeretének közel felét mikrovállalkozások igényelték 2023. szeptember 30-ig**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- Az Agrár Széchenyi Kártya folyószámla-hitelkeret mellett az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel keretében is kedvezményes hitelhez juthattak az élelmiszeripari vállalkozások. Az ágazat fennálló állománya a szóban forgó hitelkonstrukció keretében 11,8 milliárd forint volt 2023. szeptember 30-án.

MFB-hitelprogramok

- Az élelmiszeripari ágazatba kihelyezett kedvezményes MFB-hitelek fennálló állománya 2023. szeptember 30-án 12,6 milliárd forintot tett ki, amely összeg 1,4 milliárd forinttal volt kevesebb az előző év azonos időszakánál (10. táblázat). A két időszakban a méretkategória szerinti állományi értékek a kedvezményezett méretéből adódó változás, illetve új kedvezményezett megjelenése miatt jelentősen módosultak. A hitelösszeget 2023 harmadik negyedévében szinte teljes egészében a társas vállalkozások igényelték, amelyek körében a nagyvállalkozások bírtak a legnagyobb részesedéssel (63,6 százalék), arányuk 55,9 százalékponttal emelkedett egy év alatt.

10. táblázat: **Az MFB élelmiszeripari hitelei elsősorban a nagyvállalkozásokat finanszírozták 2023 harmadik negyedévében**

milliárd HUF

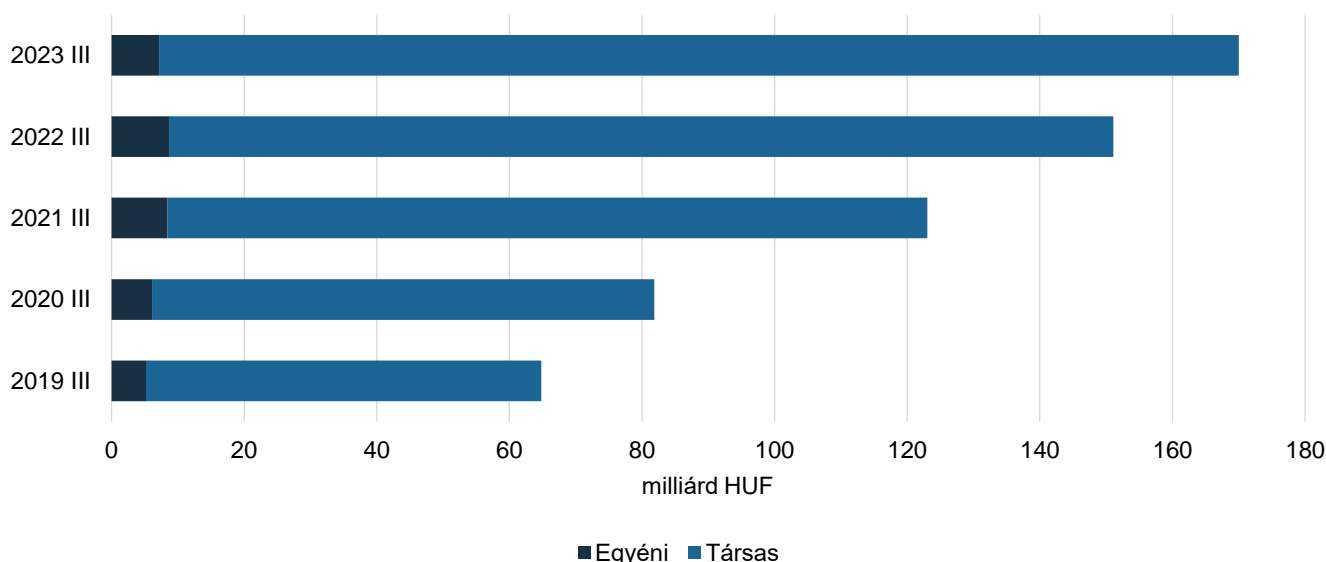
Megnevezés	Hitelek értéke
Egyéni gazdaságok	–
Társas vállalkozások	11,5
ebből	
mikrovállalkozás	1,8
kisvállalkozás	0,6
középvállalkozás	1,8
nagyvállalkozás	7,3
nem ismert	1,0
Összesen	12,6

Megjegyzés: Az adatok a 2023. szeptember 30-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban

- A mezőgazdasághoz hasonlóan az élelmiszeripar garantált hitelállományában is dinamikus emelkedés volt megfigyelhető az elmúlt öt évben. A bővülés 2023 harmadik negyedévében tovább folytatódott: a garantált hitelek összege 12,5 százalékkal 170,0 milliárd forintra nőtt az egy évvel korábbi negyedévhez képest (61. ábra).
- A változás üteme az egyéni és társas vállalkozásoknál különböző volt, előbbinél 17,3 százalékos csökkenés, utóbbinál 14,3 százalékos növekedés következett be, ez értékben 1,5 milliárd forintos mérséklődésnek, illetve 20,4 milliárd forintos bővülésnek felelt meg. Mindezek eredményeképpen az egyéni gazdaságok garantált hiteleinek értéke 7,2 milliárd forintra változott, a társas vállalkozásoké pedig 162,8 milliárd forintra emelkedett egy év alatt.

61. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások garantált hitelállománya tovább bővült 2023 harmadik negyedévében**

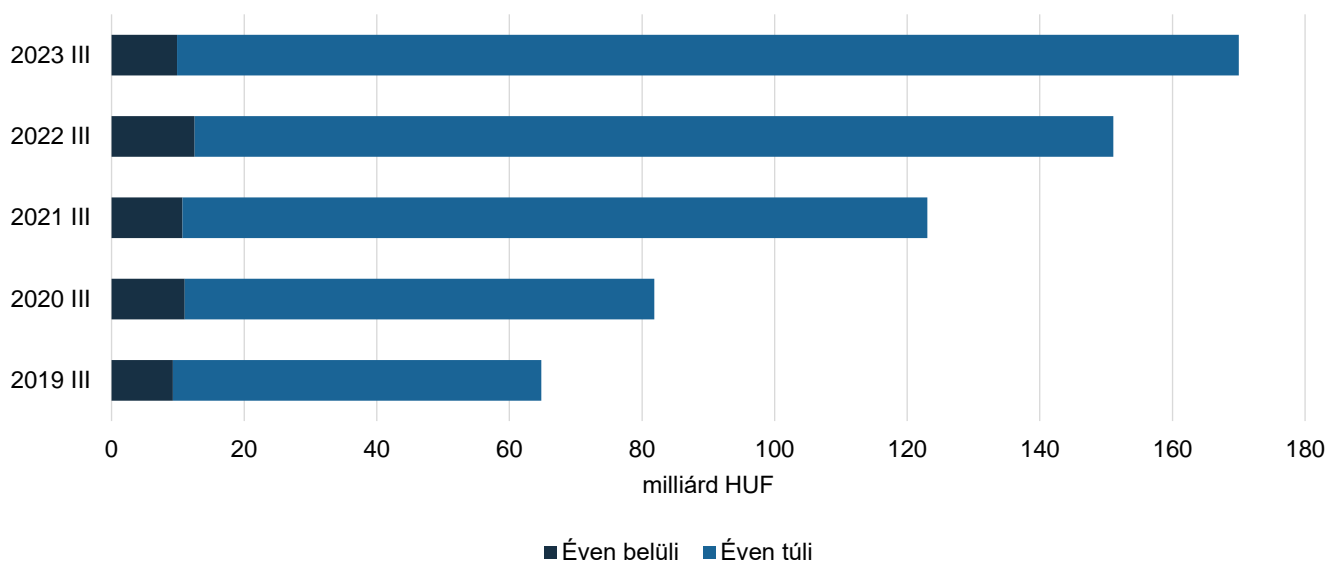

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 74,5–76,7 százalék volt 2023 harmadik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa-adatok és az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari vállalkozások garantált hitelállományában az éven belüli és éven túli hitelek eltérő mértékben és irányban változtak. Az éven belüli hitelek állománya 21,1 százalékkal 9,9 milliárd forintra mérséklődött. Az éven túli garantált hitelek értéke 15,6 százalékkal, 160,1 milliárd forintra bővült a vizsgált időszakban (62. ábra).

62. ábra: **Az élelmiszeripar garantált hiteleinek növekedése az éven túli hiteleknél jelentkező 2023 harmadik negyedévének végén**

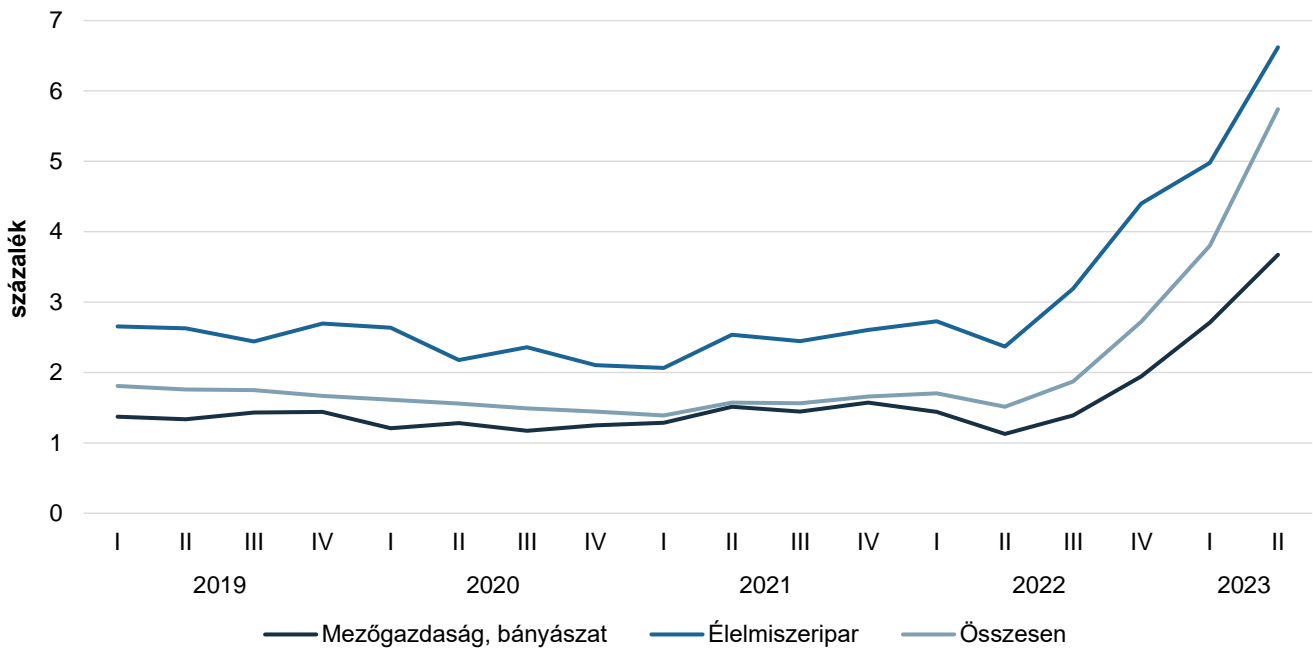

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 74,5–76,7 százalék volt 2023 harmadik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa-adatok és az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Ágazati csődráták

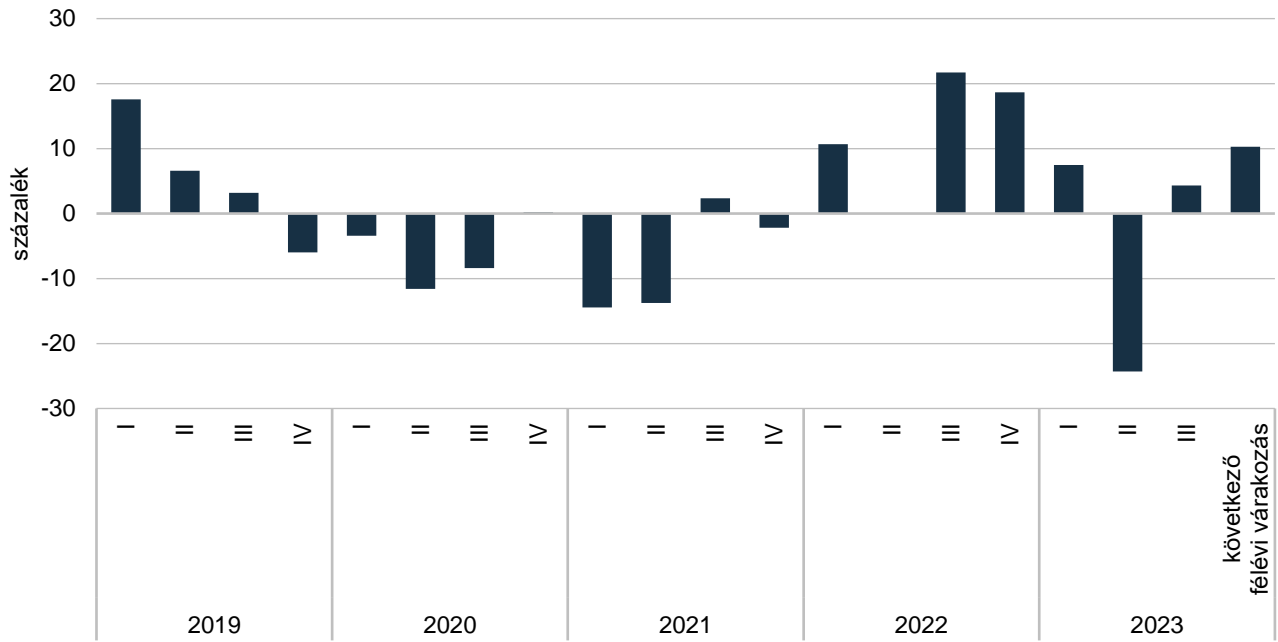
- Az ágazati csődráták egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.
- A nemzetgazdaság összesített csődrátája 2021 első negyedévéig fokozatosan javult, a 2019 eleji 1,8 százalékról 1,4 százalékra csökkent. Azonban 2021 második negyedévé-től kezdve a mutató értéke újra növekedésnek indult, majd az év végére 1,7 százalékra emelkedett. Ezt követően 2022 második negyedévének végére 1,5 százalékra mérséklődött, majd újra meredeken emelkedett. A nemzetgazdasági összesített csődráták értéke 2023 második negyedévének végére már 5,7 százalékot ért el (63. ábra).
- A mezőgazdaság csődrátája a nemzetgazdaságéhoz hasonlóan 2021 második negyedévé-től kezdve emelkedett, 1,6 százalékra nőtt 2021 végére, azonban továbbra is kedvezőnek számított. A nemzetgazdasági folyamatokat követve és azt kedvezően meghaladva, 2022 második negyedévének végére a mezőgazdaság csődrátája is csökkent, 1,1 százalékra. Ezután a mezőgazdaságot is meredek emelkedés jellemezte, a csődráták értéke 2023 második negyedévének végére már 3,7 százalékot ért el.
- Az élelmiszeripar csődrátája 2021-ben a mezőgazdaságénál is nagyobb ütemben növekedett, 2,1 százalékról 2,6 százalékra emelkedett, azonban 2022 második negyedévének végére ez az érték is mérséklődött 2,4 százalékra. Ezt követően, az élelmiszeripart is meredek emelkedés jellemezte, a csődráták értéke – a nemzetgazdasági értéket is kedvezőtlen irányba túllépve – 2023 második negyedévének végére már 6,6 százalékot ért el.

63. ábra: **Az ágazati csődráta minden szektorban meredeken emelkedett**

Forrás: MNB Pénzügyi stabilitási jelentés, 2023. november alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Hitelezési felmérés

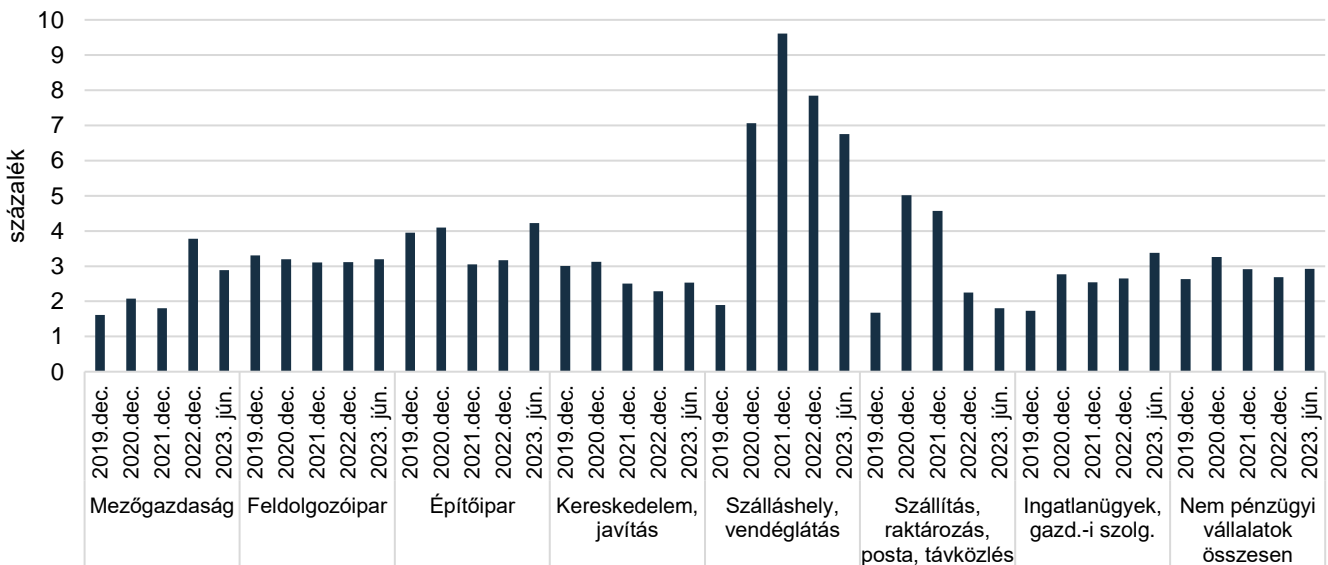
- A hitelek keresleti és kínálati tényezőire vonatkozó felmérést a FED (Federal Reserve Board) indította el. Az MNB a FED felmérése alapján készíti el saját hitelezési felmérést, amely valamivel bővebb, mint a FED kérdőíve. A hitelezési felmérés során alkalmazott kérdőív kérdései ötfokozatú skálát alkalmaznak és kvalitatív módon fejezik ki a felmérésben részt vevő intézmények által megtett lépéseket, illetve tervezett vagy várt változásokat a hitelezési hajlandóságra, hitelkeresletre, hitelezési sztenderdekre/feltételekre, kockázati paraméterekre és a különböző szektorok kockázati megítélésére vonatkozóan. A felmérésben a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező bankok vesznek részt szegmensektől függően 85–95 százalékos piaci részesedéssel.
- A változást a romlást és javulást jelző bankok piaci részesedéssel súlyozott arányának különbsége mutatja. Ha a mutató értéke negatív, akkor a bankszektor képviselői javulást, ha pozitív, akkor pedig romlást várnak az adott ágazat hitelezési folyamataiban.
- A legfrissebb felmérésben szereplő visszatekintő kérdések 2023 harmadik negyedévére (2022 harmadik negyedévéhez képest), az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakra vonatkoznak (2023 harmadik negyedévéhez képest).
- A portfólió változása 2023 harmadik negyedévében 4,3-as értéket vett fel, azaz a bankszektor képviselői kedvezőtlen folyamatokat tapasztaltak a mezőgazdasági ágazat hitelezési eljárásaiban (64. ábra).
- A legfrissebb felmérés szerint a bankok romlást prognosztizálnak a mezőgazdasági hitelportfóliók minőségét illetően: a pénzügyintézetek 10,3 százaléka szerint negatívan fog változni a hitelportfóliók minősége az elkövetkező fél évben.

64. ábra: **A mezőgazdasági portfólió minőségének változása**

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

Hitelfedezettség

- Az MNB Pénzügyi stabilitási jelentésében szerepel a bankrendszer hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazonként. A legutóbbi, 2023 novemberi Pénzügyi stabilitási jelentés adatai szerint az egyes ágazatok közül a mezőgazdaságban 0,9 százalékponttal visszaesett az értékvesztéssel való fedezettség értéke, így mindösszesen 2,9 százalék volt 2023 júniusában. A mezőgazdasági ágazat nemzetgazdasági súlya ugyanebben az időszakban 5,8 százalékot tett ki (65. ábra).

65. ábra: **Az értékvesztéssel való hitelfedezettség változása**

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- A mezőgazdasághoz hasonló súlyú ágazat (4,3 százalékkal) a szállítás, raktározás, posta, távközlés ágazat, melynek hitelfedezettsége a mezőgazdasághoz képest még alacsonyabb, 1,8 százalék volt 2023 júniusában.
- Ugyancsak hasonló súlyú ágazat az építőipar (5,8 százalékkal), de hitelfedezettsége magasabb és 1,1 százalékponttal növekedett, 4,2 százalék volt a vizsgált időszakban.

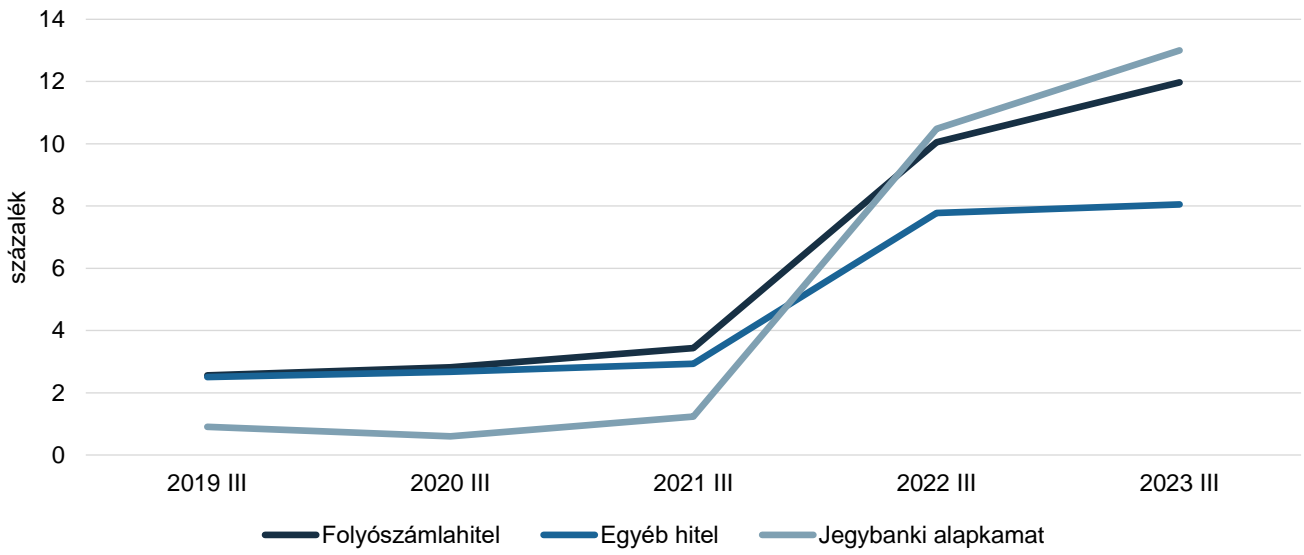
Jegybanksi kamat és a vállalati szektor kamatai

- A jegybanksi alapkamat 2016 óta 0,90 százalékponton stagnált, amit az árstabilitás fenntartása és a gazdasági növekedés helyreállításának támogatása érdekében a Monetáris Tanács 2020 júniusában 0,75 százalékra mérsékelte, majd 2020 júliusában további 15 bázispontos csökkenéssel 0,60 százalékban állapított meg. A Monetáris Tanács 2021. júliustól minden hónapban emelte a jegybanksi alapkamatot, főként a növekvő inflációhoz igazítva.
- A 2022. február végén kirobbant orosz–ukrán háború alapvetően megváltoztatta a világgazdasági kilátásokat. A földrajzi közelség és az érintett felekkel folytatott külkereskedelem nagyobb súlya miatt a várható hatások Európában és különösen a kelet-közép-európai régióban erőteljesebbek voltak. Az infláció számos országban – több évtizedes csúcspontok elérése – tovább emelkedett. A háború a nyersanyag- és az energiaárak emelkedésén keresztül további inflációnövelő hatásokat okozott, amit az ellátási nehézségek újbóli erősödése is súlyosbított. Az inflációs kockázatok fokozódása a monetáris kondíciók további szigorítását indokolta. A Monetáris Tanács ezért a monetáris kondíciók általános, folytatódó szigorítását és az alapkamat-emelési ciklus korábbinál nagyobb lépéssel történő folytatását tartotta szükségesnek.²⁰ Ebből következően a jegybanksi alapkamat 2022 első negyedévében 4,4 százalékra emelkedett, majd 2022 második negyedévében 5,3 százalékra nőtt, és ezt követően 2022 harmadik negyedévében elérte a 10,5 százalékot. Végül a negyedik negyedévében az MNB – többek között – a rendkívüli aszályhelyzet, az energiapiaci árrobbanás és a hatósági energiaár-szabályozás változása miatt megemelkedő infláció kezelésére 13,0 százalékra emelte az alapkamatszintet.²¹ A jegybanksi alapkamat 13,0 százalékos értéken maradt 2023. október 24-ig.
- Az elmúlt ötéves időszakban az egyéb hitelek átlagos évesített kamatlába 2021 harmadik negyedévének végéig alig változott, 2,5 százalékról kis ingadozással 2,9 százalékra módosult. A folyószámlahitelek kamata kissé nagyobb mértékben változott ugyanebben az időszakban, 2,6 százalékról 3,4 százalékra emelkedett. Mindkét hiteltípusnál ugrászerű változás következett be az utóbbi két évben. Az egyéb hitelek kamata – igazodva a jegybanksi alapkamat nagymértékű növekedéséhez – először 7,8 százalékra, majd ezt követően 8,1 százalékra nőtt, míg a folyószámlahitelek kamata még ennél is nagyobb mértékben, először 10,1 százalékra, majd 12,0 százalékra emelkedett az előző év azonos időszakához képest (66. ábra).

²⁰ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2022. március 22-i üléséről. <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2021/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2022-marcius-22-i-uleserol>. Letöltés: 2023. december 13.

²¹ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2022. szeptember 27-i üléséről. <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2022/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2022-szeptember-27-i-uleserol>. Letöltés: 2023. december 13.

66. ábra: **Tovább emelkedtek a kamatlábak 2023 harmadik negyedében az előző év azonos időszakához képest**

Megjegyzés: A jegybanki alapkamat értéke negyedéves időszakokkal súlyozott átlag.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

